

ŞEWÇILA

3 kovara edebî hunerî 3 hamnan 2012

6

- Bedriye Topaç : Şahê Maran
- Şeyda Asmîn : Bêrî Kerdene
- Nadîre G. Aldatmaz : Qesawete
- Zerîn Azrawa : Vileyê Xerîban Çewt o
- Enwer Karahan : Çimê Ey Akerde Mendî
- Helîm Yûsuv : Sen Türk müsün?
- Rohelat Aktulum : Sînayeya Mi
- Alî Aydın Çiçek : Lêl
- Roşan Lezgîn : Nêweşîya Leblebiyan
- Umer Faruq Ersoz : Zewajê Gêji
- Erkan Tekîn : Sanika Nare
- Adir Dêrsimij : Qatira Cere
- Yaşar Baluken : Çikufî

ŞEWÇILA

3 kovara edebi huneri 3 haman 2011

2

Redina TOPIK
Kovara GÜVEN
Nase DARD
Duaş GÜVEN
Osnas LEYK
Sona NİNİ
Səhə HİDAYET
Waxso HASYIYOZ
Wahid GÜLJA
Mərkəz YERGIN
Nəzər DƏVƏNİ
TƏNKAVA

Kül
Həmişə cəmlənən
Göyüvə rəhbər olursun
Sənə vələ gəlir
Tələfə cəmlən
Kəndin dəli cəmlənən cəmlənən
Kəndin cəmlənən
Zərifə hər şeydən
Kül
Mələ Məhəmməd Fərid Həsən Məhəmməd
Səngü cəmlənən
Dəyərli

ŞEWÇILA

3 kovara edebi huneri 3 wisar 2011

1

1. Bəhə Eşqin Əliyə cəmlənən meşəyə dənəyi cəmlənən
-Mələ Əliyə "Təmə Əliyə" Əliyə Əliyə
-Mələ Əliyə Kəndin dəli cəmlənən cəmlənən
-Mələ Əliyə Kəndin dəli cəmlənən cəmlənən
-Mələ Əliyə Kəndin dəli cəmlənən cəmlənən
-Mələ Əliyə Kəndin dəli cəmlənən cəmlənən
-Mələ Əliyə Kəndin dəli cəmlənən cəmlənən
-Mələ Əliyə Kəndin dəli cəmlənən cəmlənən

ŞEWÇILA

3 kovara edebi huneri 3 payız 2011

3

Redina TOPIK
Kəndin dəli cəmlənən
Nəzər DƏVƏNİ
Mələ ƏLİYEV
Əliyə ƏLİYEV
Osnas LEYK
Sona NİNİ
Səhə HİDAYET
Waxso HASYIYOZ
Wahid GÜLJA
Mərkəz YERGIN
Nəzər DƏVƏNİ
TƏNKAVA

Kül
Mələ
Kəndin dəli cəmlənən
Kəndin dəli cəmlənən
Kəndin dəli cəmlənən
Kəndin dəli cəmlənən
Kəndin dəli cəmlənən
Kəndin dəli cəmlənən
Kəndin dəli cəmlənən
Kəndin dəli cəmlənən
Kəndin dəli cəmlənən
Kəndin dəli cəmlənən
Kəndin dəli cəmlənən

ŞEWÇILA

3 kovara edebi huneri 3 zimistan 2012

4

Almasn GƏDİK : Çi Təv Gəyə Bəvəro
Arəli MORDİN : Pəyməniyə Xəzə
Osnas TƏYK : Wəşyə Kəyan
Redina TOPIK : Dəşlə Xənbəyə
Gəndin ƏLİYEV : Zərifə Kənd
Umar Fərid ƏRSOZ : Dəşlə Mələ Ləngəz
Waxso PƏRƏS : Gələ Vəşl Yərə
Əliyə TƏDİN : Kəndin dəli cəmlənən
Mələ KƏLƏS : Mələ
Alli Əliyə ÇƏDİK : Dərman
Gəndin ƏLİYEV : Mələndə
Həsən QƏDİR : Nəzərli Əminə Xəzə
Həsəylin ÇƏRAN : Xəzə Həbə To rə
Əliyə SƏY : Mələ Səmə Kəyan də Gəy Bəş Qəriyə
Rəşad LƏZİZİN : Nəməyiyə Məşəyan
Gəndin ƏLİYEV : Ləngəzə Dəməli və Mələndə Uman Kənd
Mələndə ÇƏŞAD : Təməndəndə
Həsən BƏKTƏS : Wəşlə Mələ
Şəhən SUTPAX : Əstərli

ŞEWÇILA

3 kovara edebi huneri 3 wisar 2012

5

Gəndin ƏLİYEV : Mələndəndə
Mələndə ÇƏŞAD : Təməndəndə
Həsən BƏKTƏS : Wəşlə Mələ
Şəhən SUTPAX : Əstərli
Almasn GƏDİK : Çi Təv Gəyə Bəvəro
Arəli MORDİN : Pəyməniyə Xəzə
Osnas TƏYK : Wəşyə Kəyan
Redina TOPIK : Dəşlə Xənbəyə
Gəndin ƏLİYEV : Zərifə Kənd
Umar Fərid ƏRSOZ : Dəşlə Mələ Ləngəz
Waxso PƏRƏS : Gələ Vəşl Yərə
Əliyə TƏDİN : Kəndin dəli cəmlənən
Mələ KƏLƏS : Mələ
Alli Əliyə ÇƏDİK : Dərman
Gəndin ƏLİYEV : Mələndə
Həsən QƏDİR : Nəzərli Əminə Xəzə
Həsəylin ÇƏRAN : Xəzə Həbə To rə
Əliyə SƏY : Mələ Səmə Kəyan də Gəy Bəş Qəriyə
Rəşad LƏZİZİN : Nəməyiyə Məşəyan
Gəndin ƏLİYEV : Ləngəzə Dəməli və Mələndə Uman Kənd
Mələndə ÇƏŞAD : Təməndəndə
Həsən BƏKTƏS : Wəşlə Mələ
Şəhən SUTPAX : Əstərli

ŞEWÇILA

Kovara Edebî Hunerî
Hûmare: 6, Hamnan 2012

Wayîr û Berpîrsîyar

Sahibi ve Sorumlu Müdür:

Sidqî Zilan

Edîtor-Redaktor

Mîzapaj:

Roşan Lezgîn

Pêardîşê Qapaxî:

Hebûn Okçu

Resmê qapaxan:

Vicente Romero Redondo

Çap (Baskî):

Berdan Matbaacılık, Güven
Sanai Sitesi,
C Blok No: 239,
Topkapı / İstanbul
Tel: 0 212 613 12 11

Vaya/Fiyat: 5 TL

Adrese:

Lise Cad. 2. Sokak, Adalet
Ap. No: 3

Yenişehir / Diyarbakır

Tel:

+ 90 (412) 223 03 69

E-mail:

sewčila@hotmail.com
rlezgîn@hotmail.com

*Berpîrsîyarîya
her nuşteyî ya
noştoxî/nuştoxe
bi xo ya!*

Wendoxê erjayeyî,

Gama ke yewna hûmara newîye ya Şewçila temam bena û roja peyêne, badê qedîyayîşê heme çî ke ez dest bi nuştîşê nê vateyê verênî kena, ez bêhed keyf û zewq gêna. Hende zewqêko cîya yo ke ez nêşîna tarîf bikerî. Ez vana qey keyf, zewq û zerrweşîya ma tewr zaf tîya ra yena ke na xebate tekrarkerdişê çiyê hazîrî nîya. Û ma bi xeyalanê xo, bi tesewur û keda xo ya helal û masume mîyanê hende qire-cir, desttengî û bêîmkanîye de ziwan, edebîyat û hunerê xo yewna game aver benê, ma şekl danê cîhanê xo yê estetîkî û ameyeyê xo rê bi peşmirî-yayîş çim şiknenê. Ma bi destê xo, cîhanê xo yê edebî, hunerî estetîkî, nasnameyê xo nexş û nîgar kenê...

Seke aseno edebîyatê ma roje bi roje aver şîno. Her cumleya ke saz bena, ceribnayîşê yewna îmkanê zîwanî yo. Bitaybetî edîbê ma yê cinî ke Şewçila reyde daxilê sehaya edebîyatê ma biyî û fotografê heqîqî yê cîhanê ma yê hunerî temam kerd, edebîyatê ma de gamê newe yê ke bi na xebata ma dest pêkenê. Hetê ma yo bîn zî no yo ke, ekolê heps û zindanan xo bi hawayêko pêt nîşan dano. Embazê delalî ke peyê beran ra nusenê, edebîyatê kirdkî de wayîrê rolêkê zaf muhîmî yê. Û xora xebata ma de çîyo tewr muhîm no yo ke êdî kirdkî zîwanê edebîyatî yo. Hetê averşîyayîş û kapasîteya zîwanî ra êdî zêde ferq mîyanê kirdaskî û kirdkî de nêmend.

Helbet rojêk do nê averşîyayîşî analîz bibê. La ez vana, o hîs, xeyret û leбата zeresotîye û a keda pak û masume ke peyplanê nê geşbiyayîşî de dîyena, do caran nêro zanayîş. Çunke no eşq ne tarîf beno û ne zî merdim şîno qîsey bîkero!

Seba ke edîb û heskerdixê edebîyatê ma edebîyatê lehçeyanê ma yê bînan bineyna nêzdî ra bivînê ma na hûmare de eserê di edîbanê ma yê kurmancan ra di hî-kayeyî açarnayî kirdkî ser.

Hetanî yewna hûmare huner û edebîyat de bimanîn.

Diyarbakir, 26.07.2012

Roşan Lezgîn

TEDEYÎ

Bedriye Topaç, Şahê Maran	3
Şeyda Asmîn, Bêrî Kerdene 7 / Ez Bîya Çikîniyêda Bêvenge	8
Adir Dêrsimij, Roştîya Mi Racêre	12
Nadîre Guntaş Aldatmaz, Qesawete	13
Zerîn Azrawa, Tersê Bacaran 15 / Vileyê Xerîban Çewt o	18
Enwer Karahan, Çimê Ey Akerde Mendî	20
Helîm Yûsuv, Sen Türk müsün?	26
Umît Yaşar Oguzcan, Mi Xo Vîr ra Meke	30
Rohelat Aktulum, Waştîş 31 / Êdî Wext Nêmento 32 / Sînayeya Mi	33
Alî Aydin Çîçek, Lêl	34
Roşan Lezgîn, Nêweşîya Lelebîyan	36
Îdrîs Yazar, Tenyayîye û Ez	43
Umer Faruq Ersoz, Zewajê Gêjî	44
Erkan Tekîn, Sanika Nare	48
Adir Dêrsimij, Qatira Cere	52
Yaşar Baluken, Çikutî	59
Bedriye Topaç, Eşq Gêj o	62
Sitarê Xelan, Qertedarî	68
Huseyîn Karakaş, Torzên	69
Mela Eyub Qizilaxacî, Roja ke Mi Vîr ra Nêşina; 15.07.1994	77
Dilo Bargiran, Dayê	80

ŞAHÊ MARAN

| Bedriye TOPAÇ |

Gama ke ez otobuse ra yena war, tersinekîya yew leyîra pisinge nîşena mi ra. Sixletîya nê şaristanî tersêde pîl erzena tenyayîya şaristanê zerrîya mi. Ez yew goşeyê termînalî xo rê kena sitare û ey pawena. Ez wina pêt virar finena çanteyê xo ra ke engiştê mi dejenê. Çike no şaristan de tu kesê mi çin o. Tena çanteyê mi esto. Merdimê ke leyê mi ra vîyarenê ra, xo çarnenê û qayîtê rîyê mi kenê. Ez yew xerîb a. Xerîba nê şaristanî... Û ê bi awiranê xo qîrenê danê rîyê mi ro ke, ê naye zanenê. Tersê zereyê mi zêdnenê. Ez pawitiş ra qet hes nêkena. Bêwaştene qayîtê saeta xo kena. No merdim kotî mend? Ey telefon de vatbî ez tam saeta xo de uca bena. Gelo ameyîşê mi xo vîr ra kerd? Xora her kes mi xo vîr ra keno!...

Kesê ke yenê û şinê, ez yew bi yew qayîtê rîyê înan kena. Bi rastîye ez zanena ke ez kamî pawena. Mi zaf rey qayîtê fotografê ey kerdbî. Mi sûretê ey ra çimê xo kerdîbî mird ke ez qet rîyê ey xo vîr ra mekerî. La oncî kî bi sebr û meraq qayîtê rîyê înan kena ke gelo înan ra yew o nêbo. Vengêk vano "Meymana bêwexte, ez uzrê xo wazena, mi ti vindarnaya?" Ez xo çarnena û qayîtê wayîrê nê vengî kena. Duştê mi de yew merdimo rîhuyaye vînete yo. Uzrê ey gineno bêvengîya çekuyanê mi ro. Ez nêşikîyena ke çîyê vajî. Tena seba ke vajî "Ma bixeyr" ez destê xo kena derg. La o bi her di hermeyanê xo virar fineno vileyê mi ra û mi pêt şidêneno. Destê min o ke bîyo derg hewa ra maneno. Duştê nê hereketê ke mi nêpawitêne de leşa mi bi hîsêkê cinîyaneyî şina pêser. Şaristano ke ez ameya de kes virare nêfînenê xerîban ra. Şaristano ke ez ameya de zerrîya kesî sêneyê sewbîna kesan de wina asan-asan nêerzena. La nika zerrîya nê merdimê xerîbî tam orteyê sêneyê mi de bi cesaretê yew fedaîyî erzena. Reya tewr verên a ke yew merdimo xerîb wina virar fineno mi ra. Boya araqê nê şaristanê xerîbî ey ra yena. Hem zaf xerîb, hem zaf şinasî ya. Ez ey ra nimite mirdîya xo na boya oncena zereyê xo. Gama ke xo peyser onceno, qayîtê çimanê mi keno, vano "Mi porê to ra ti nas kerda. Sey heme cinîyanê kurdan porê to yo rindek esto. Muyê porê to rewna ra piloşîyayê zerrîya mi ro. Û no por kamîya to areze keno." A game sereyê mi de hezar birînî jan danê. Seke her têla porê mi jîvena. Ez engiştanê xo porê xo de fetilnena. Ya, porê mi rindek o. Porê mi versîya şewan ra rengê xo girewto. Porê mi xorîniya rîyê maya mi ra rengê xo girewto. Ez porê xo ra

zaf hes kena. Ez vana qey no semed ra yo, kam ke mi ra hêrs bî, porê mi kaş keno. Porê mi cehenemê min o. Heta nika tu kesî mi ra nêvat "Porê to rindek o."

Ez bi şermayene nê merdimê xerîbî rê peşmirîyena. Vano "haydê" û bi gamanê hîrayan ver bi qelbê şaristanê qelebalixî keweno rayîr. Qey hende lez rayîr şono? Gelo nêzanano ke mi bi qeweta xo ya peyîne xo eşto nê şaristanî? Tersê nêresayene gineno zereyê mi ro. Nêbo ke ez reyna erey bimanî? Yan ez reyna kî nîmcet bimanî? Ez vazdana û resena gamanê xerîbanê nê merdimê xerîbî. Çunke no şaristano xerîb de, mîyanê nê merdimanê xerîban de tena no merdimê xerîb sitarê min o. Versîya yew dejê ke mi tamê ey xo vîr ra kerdo ginena hetê min ê çepî ro. Ma versîyanê xo xo dima caverdanîme û şonîme. Ma mîyanê xo de kaşanê xorînan verdanîme û şonîme. Ez, şaristan û merdimê xerîb...

Ma kuçan ra, mîyanê merdimanê xerîban ra xo rê yew rayîro tengek kenîme ra. Qelbê şaristanî ra vîyareme ra û şinê zereyê yew bînaya tarîxî. Dêsanê aye ra boya têna tarîxî êna. Boya merdimê xerîbî... Seke erd binê linganê ma ra xîz beno. Seke wext êno wextî ser de. Yew odaya qijkeke, bi terzê şerqî ameya ravistene. Ma têvera ronîşenîme. Awirê ma yewbîn de fîrarî yê, yewbîn ra nimitkî leşa yewbîn de fetilîne. Verê, ma vêşanîya xo ya ke sey waya dêmarîye ra qet ma ra nêaqiyena mird kenîme. Dima ez mîyanê çimanê ey ê xorînan û kederinan de vîndî bena. Boya şilîye, boya vewre dekewta zereyê nê her di çiman. Qîrîya domananê ke qet pîl nêbenê, resnenê goşanê mi. Goşê mi deyîran ra benê pir. Şaristano ke ez ameya de qet çimî wina qayîtê sewbîna kesan nêkenê. Tu awirêk ra winî boya merdimîye nîna. Ez vana qey rîyê erdî de wina yew rengê çiman kî çin o. Yan kî ez tewr verê nê rengî vînena. Bê ke o tey vejo, ez dîqetê xo dana rîyê ey ser. Goreyê emrê xo ra tenê rîyê ey duzek o. Labelê yew-di xetê xorîni ke çareyê ey de estê, seke nê rîyê duzekî rê îxanet bikerê, xo hen nîşan danê. Birûyê ey birrê bakîrî ke domaniya mi ra mendê, anê vîrê mi. Ez bi lezê yew fîrarîye wazena ver bi koyanê rîyê ey vazbidî. Heta ke cîgerê mi parçe benê, heta ke cîfê mi peyseno vazbidî...

Yew vîstike engîştaneyo şêmo kerrayin ke engîştaya ey der o, dîqetê mi onceno. Şaristano ke ez ameya de camêrdî engîştane nêkenê gîştaya xo. La no engîştane zaf şikîyayo nê destî. Seke heme siranê nê şaristanê qedîmî nê destan de arê keno. Awiranê mi ferq keno. Destê xo beno engîştaneyê xo ser û vano "Gelo engîştane to rê temaşe ame?" Ez vana "Ney ney!" Vano, "Esla yew fikrê xo yan kî yew hîsê xo nêmcet meverde." Kotî ra bizano ez bi seserran o ke yew cuya nêmcete piştîya xo de kirîşnena. Ez heme cesaretê xo kena arê û vano "Tena ez nêmusaya ke camêrdî engîştane kenê xo gîşte." Çengê lewanê ey de yew huyayîşo ke boya herre ci ra êna aseno. Vano "Ganî ti bimusî." Musayîş? Ney, ney! Ez qet nêmusena yew kesî yan kî yew cayî. Eke bimusî, no beno qîyametê mi. Eke ez bimusî, beno xîyanet! Yew xemgînîya temaşîye rîyê ey cêna. Awirê ey seke mi ra vîyarenê, şinê cayêkê dûrî de kilîf benê.

La ez musena nê cayanê xerîban û nê merdime xerîbî. Ma vengê xo birnenîme. Ez, şaristan û merdim...

Dima vano "Ti seba goşdarîkerdişî amade ya?" Ez bi leqnayîşê sereyê xo vana ya. Awirê ey seke xorînîya tarîxî ra ênê, wina qefelîyaye ginenê zerrîya mi ro. Vano "Ti qey hende bêveng a?" Ez senî vajî vengê mi, mi ra girewto? Ez senî vajî çekuyî mi rê qedexe yê? Destanê xo beno serê lewanê xo, dima nano lewanê mi ra "Çekuyê mi, yê to yê. Vengê mi, yê to yo." Şaristano ke ez ameya de qet tu kes zirçayîşê tu kesî nêheşneno, neke vengê xo dayene. Ez duştê na fedakarîye de tarûmar a, xo de cesaret nêvînena ke çanteyê xo ra qelem û kaxide bivejî. No şaristano xerîb de, mîyanê nê merdimanê xerîban de no merdimo xerîb -ke nika şahidê mi kî tena o yo-qisey keno. Bi her çekuya fekê ey ra vejîna cuyê cîya-cîyayî rişînê. Ziwanê mi, tarîxê mi virar finenê mi ra. Ez şuwara herra vêşayîye zereyê xo de hîs kena. Vengê suryanîyan, armenîyan, keldanîyan, êzidîyan zor dano dêsanê na bînaya tarîxîye. Suwarî, cinîyê çimgelîyî, şairê ke barê xo sewda ya, der û dorme mi ra gênê. Çar hetanê mi de yew sewdaya qedexîye bena zergun. Eynî sey kamîya mi... Ez wazena ke destanê xo derg bikerî lewanê ey ra nî. Û bi heme ordîyanê xo a zerrîya ke sêneyê ey der a, ey ra bigêrî. La ez nêşikîna.

Êdî no şaristan welatê min o, nê merdimî way û birayê min ê û no merdim waştîyê min ê hezar serran o. Na zerrî heta nê wextî tarîya şewan de seba ey jîvaya. Û ez êdî ey ra nêşermayena, ez çimanê nê waştî de xo uryan şuwena. Vengê ey êdî vengê min o. Ma xeyalan der îmê. Ez, şaristan û merdim...

Wext ke vînet, o kî vîndeno. Dima, vano "Ez yew dîyarî dana to." Dîyarî? Mi heta ewro qet dîyarî nêgirewta. Ez nêcêna kî... La destê mi sey destê yew parseka ke seba nanî beno derg, wina goş mi nêdano. Bêar hetê ey ser beno derg. Ez destê xo ra şermayena. Qayîtê destê mi keno û bi huzin peşmirîyeno. Bi westayîya hezar şerran destê xo beno cêbê serê zerrîya xo. Çîyo ke cêbê xo ra veto, mîyanê destê xo ra hêdî dekeno mîyanê destê mi. Verê, seke zermherîyê yew zimistanê xerîbî gineno destê mi ro. Ez cemedîna. Bi destanê xo yê girdan kafê mi cadano. Destê ey germin ê... Dilopaya tewr verêne ke çimanê mi ra ameya war û kewta yew sewdaya zûrekerê dima, destê ey eynî sey a dilope germin ê. Hendayê sanikê Dêrsimî ke maya mi mi rê vatê, naskerde yê.

Ez bi meraq destê xo yê ke xîyanet kerd, kena ra. Mîyanê destê mi de yew figurê Şahê Maran ke bi kerrayanê rengînan neqeqşnaye yo, mi ra aseno. Ez sereyê xo kena berz û awiranê ey de bi persan azney kena. Vano "Şo. Şo û zîwanê xo biqîre." Ez vana "Ez yew maseya bêderya ya. No bar mi rê zaf giran o. Ez nêşikîna bikirişnî..." Vengê ey sey kila adirî beno berz, vano "Tena yew pela kewîye eşkena yew daristanê girdî rê bibo hêvîye. Tena bi toximê yew vile wisar hukmê zimistanî şikneno. Şo. Şo û bi şîfran dirbetanê ma weş bike. To heta nika hîkayeya Şahê Maran sewbîna kesan ra goş daya. Nika wa Şahê Maran bi xo to rê qederê xo vajo."

Ez qayîtê Şahê Maran kena. Seke ez qayîtê qederê xo kena, wina qayîtê qederê Şahê Maran kena. Rengê çimanê Şahê Maran mi rê naskerde êno. Ya, ya. No reng xerîb nîyo.

Rengê çimanê Şahê Maran û rengê çimanê merdimî eynî yo. Remyîş qet mumkin nîyo êdî. Çunke êdî rengê qederê mi kî sey rengê çimanê înan o. Ma kewtîmê têzere. Ez, merdim û Şahê Maran...

Zereyê ma de şewe bena kilme, ma yewbîn de benîmê şewdir...

Sewdaya zimistanî ginena sêneyê asmênî ro. Şaristanî ser de vewre dest pêkena.

Xo ser de qayîtê asmênî keno. Hermayanê xo keno ra û mi rê beno lihêf. Vano "Ti zana? Çend serrî yo ke îta vewre nêvaraya. Çend serrî yo ke na herre sîya girê dana. To bi ameyîşê xo vewre dekerde sêneyê asmênê ma. Ganî nika ti bi heme sipîyîya xo welatê mi ser o bivarê."

Se serrî yo ke na zerrî wina çekuyê rindekî nêheşnaybî. Seke sêneyê mi de yew veyve esto, zerrîya mi wina reqeşîna. Ez tarîya xo de bena roştîye.

Ez êdî dêsanê hepsê bêvengîye rijnena. Ez bi qeweta zîwanê vayî qîrena. Goşanê keyna û xortanê nê welatî de zîwanê înanê qedîmî qisey kena û ez rîyê xo çarnena qayîtê şaristanî kena.

Bi vengode serdê şewe mi ra pers keno vano "Ti êdî şona?" Ez zanena ke ez heta merdene ey der a, la oncî kî ez vana "Ya." Hewrê sîyayî asmênê rîyê ey cênê, vano "Porê to mi rê boya eşqê dûrîyan arde. Mi to ra nimitkî sey yew tiryakîyê cixara a

boye onte zereyê xo. Nika ti damaranê mi de gêna. Ez nêzana êdî, na boye mi rê bena jehr yan kî bena derman? Mi rê cuyade newe ana yan bena mergê mi? Boya porê to, boya eşqê to êdî ginaya zerrîya mi ro. Merdim ke boya heskerdişî ante zerrîya xo, hetanî merg nêvejîna. Xo vîr ra meke, mi welatê mi ra dûrî mebe..."

Vêşanîya kamcîn eşqî ginena çimanê ma ro, ez nêzana la ma çimanê yewbîn de bermenîme. Sewdaya min û merdimî bena peleyê vewre û şaristanî ser o bi zergunîya wisarî varena wela ma ro.

Ma yewbîn verar kenîme. Ez, merdim û Şahê Maran têverar de pîya helyenîme. Benîme Muzir, benîme Ferat, benîme Dicle.

Qederê Şahê Maran vila beno der û dormê de. Her ca rengê çimanê Şahê Maran gêno. Şaristano qedîm seraser sipîyê şifî girê dano. Sipîyê eşqî...

BÊRÎ KERDENE

— **Şeyda ASMÎN**

*Bêrîkerdene êna manaya heskerdene
La dejnena
Eke bena derg
Zereyê mordemî poynena...
Ez to ra se vajî waştî?
Ma hende bêrîya çîyan kerd ke
Peynîye de her çî vîra ma ra şî
Ma tupûtal mendîme
Ez nêzana ma xo bidîme kamcîn
kemer ra,
Xo bierzîme kamcîn awe?*

8 nîsane 2010

EZ BÎYA ÇÎKÎNÎYADE BÊVENGE

| Şeyda ASMÎN |

Na hîkayeya min a. Hîkayeya min a pirrî dej, pirrî xem, pirrî pozxinîye. Sê ya. Hama-hama keyfweşîya xo qet çin a. Na hîkayeya mi, welatê xo de bêwelat a. Mîyanê ziwane xo de bêziwan a. Bi ziwane de xerîbî virazîyaya. Aye ra kî xerîb a. Hem zaf xerîb a hem kî qasê ke zerrîya mi de bo hende nêzdîyê min a. A taldeyê mezgê mi de nimitî ya. Nimitî ya lê hînî hertim nê. Çi taw keyfê xo biwazo vecîna meydan. Vecîna meydan, bi kardîya xo ya kore galimê zerrîya mi, galimê mezgê mi kena. Mi zaf waşt ez aye ra bixelesî ra ama nêbî. Ez nêşikîyaya aye ra bixelesî ra. A bîye sîya mi...

Na teyna hîkayeya mi nîya. Na hîkayeya pêroyê domananê mektebanê şewe ya. Ê mektebê şewe ke şima ênê herînayene; dekenê erd. Wazenê şima reyna bi tore-yade bîne bialawê.

Ez hona zaf qic bîya. Hawtserrî yan şeşserrîye bîya, ez nêzanena. Xora ez roja bîyena xo nêzanena. Maya mi vatêne, tawo ke pîyê to şîyo eskerîye ti kî bîya. Ez çî zanena pîyê mi çî taw şîyo eskerîye.

A dolmuşe, a dolmuşa sipîye, sûre yan kî kewîye. Rengê aye vurîyayêne lê gu-reyo ke aye kerdêne qet nevrîyayêne. A ameyêne, mîyanê dewe de vinetêne, rêwî guretêne, raya herrine de peyê xo ra toz û dumax verdayêne ra şîyêne. Şîyêne Gim-gim. Êyê ke şand de reyna bi aye çerexîyayêne seba înan weş bî. Înan rojate cî-yaye ciwîyayêne. Xora zîyadêrî camêrd bî. La êyê ke meçerexîyayêne! Ma a dolmuşe seba înan çî bîye?

Hesrete! Teynayîye! Xurbete! Bêkesîye! Bêkesî û bêkuyîye! Welat ra visîyayene! Kokê xo ra visîyayene!...

Seba ma domananê qican mektebê şewe bîye!

Payîz bî. Payîzê merwsimê xemgînîye. Oyo ke mordemî keno melul. Mordemî peyê şîyayan ra dejneno. Payîz o zerd.

Rojate payîzî de pîyê mi destê mi pêguret, mi maya xo ya çimbeleke bi çimanê hîtan, mi dewa xo ya rindeka ke pêroyê xeyalê domaniya mi aye ser o bî, mi hevalê xo yê kayî caverdayî. A dolmuşe, a dolmuşa sipîye, sûre yan kî kewîye ez gureta

berda. Toz û dumaxê xo hînî zaf bî ke ez nêşikîyaya reya peyêne dewa xo de, mekanê domaniya xo de, êyê ke mi peyê xo de caverdayê de nîyadî. Înan zereyê mi de hînî mekan guretbi ke areyê mektebê şewe nêşikîya înan biherayeno. Şikir Xizirî re!

Verê a roje ez qet dewa xo ra nêvecîyabiya. Qet nêniştbiya zereyê erebayêk. Mi xo zaf peyê a dolmuşe ra darde kerdîbî. La ez qet nêkewtîbiya zereyê aye.

Ti na hekmeta Heqî de nîyade. A roje pîyê mi mi rê bî heval. Pîyê min o ke ma bênê ma de koyî, çir û çirtanî estbî, a roje mi rê bî heval. Reya jûyîne biye mi pîyê xo hende nerm, hende bişefqet dîyêne. Peyê cû mi no halê ey pêroyê rêwîtiyê ke ma pîya kerdî de dî. Rêwîtiyanê welatanê dûran de... Ê rayê ke ez her biya girs, ê kî bîyî dergî. Înan emrê mi werd. Reyna kî ez rayan ra hes kena...

Dolmuşa ma mîyanê Gimgimî de vinete. Sûka corî de. Ma bîme pîya. Ez matmayî dormeyê xo de nîyadana. Her çî seba mi zaf cîya yo. Her çî bala mi onceno. Ma şîme qewexaneyê. Heya, Gimgim de cinî û camerdî pîya şîyêne qewexaneyan. Nê qewexaneyan de teyna çay ameyêne rotenê. Tawo ke dewijî dewan ra ameyênê nê qewexaneyan de niştênê ro. Verê qewexaneyê de hênîyêk estbî. Verê çêverê qewexaneyî hîra bî. Cinî û camerdî uca serê kursîyan de niştbî ro. Qelebalix bî. Reya jûyine bî ke mi honde kes têlewe de dîyêne. Destê mi tim destê pîyê mi der o.

Reyna destê mi destê pîyê mi de, ma verê xo da cor. Kewtîme cadeyo ke şîyêne mektebê şewe. Tabî ez peyê cû ê cadeyî musaya. Cadeyode derg bî. Kîştî cadeyî de çeyeyî estbî. Çeyeyî jûqat û baxçeyinî. Ma xeylê raye şîme. Mi rê derg ameybî.

Mi peyê cû ferq kerd ke hende dûrî nêbî. Ma çêverê baxçeyê mektebî ra kewtîme zere. Banode qic, çend metreyî çêverî ra dûrî, kîşte de nîyabî ro. Ci ra vatêne "nîzamiye". Kam ke ameyêne mekteb, virindîye şiyêne uca. Nameyê xo dayêne nuştene. Peyê cû şiyêne mekteb. Ma kî hînî kerd. Destê mi hona destê pîyê mi de. Mi destê pîyê xo kîpa gureto, nêverdena ra.

Êdî zeman amebî. O zeman o kambax. O zeman o ke pilosîya vileyê mi ro û reyna ez nêverdaya ra. Tim vileyê mi de mend. Sey marê sîyayî. Pîyê mi destê mi destê xo ra vet. Pîyê mi destê mi verda ra.

Ez bîya çikîniye! Ez bîya çikîniyade bêvenge. Înan ez koka xo ser a visnaya, kerda "kengerê verê vayî...".

Teynayîye! Teynayîyade senêne! Mi va pepo keko ez mirena. Dayê, apo şima kotî yê, ez mirena. Kesî vengê mi nêheşna. Nêheşna û nêheşna... Koyî rijîyay mi ser de. Ez binê koyan de menda. Çikîniya mi binê koyan de mende. Kesî a nêheşnaye...

Her şodir jû malim yan malima nobedare ameyêne, bi wuşîra destê xo dayêne dolabanê asinênan ro, bi reqî û teqîye ma hewn ra kerdêne hêşar. Jû malimê ma yê matematîkî estbî. Hêşarkerdîşê ey zaf cîya bî. Nameyê xo Erdoxan bî. Wuşîra ey qet destê ey ra nêginayêne war ro. Ameyêne, bi wuşîra xo mirdîya xo dayêne dolabî ro û vatêne: "Aptallar, haydî uyanin!" (Bomênê, haydê werzîn!)

Heya, goreyê ey ma pêro bomî bîme. Bi reqî û teqîya dolabî, vengê maliman ma ca de tîkê serê xo bîyêne. Banê rakewtene yê çêna û lacan sey jûmînî bî. Textan ra virazîyaybî. Binê xo, dêsê xo, serbanê xo textan ra virazîyaybî. Texteyê xo puyaybî. Boyade pîse ci ra ameyêne. Odayê xo zaf bî. Odayan de ranzayê diqatî estbî. Wendoxan ranzaya corêne ser o hertim lej kerdêne. Tabî ranzaya corênê hertim bîyêne yê fêlbazan.

Eke malimê nobedarî ameyêne ma kerdêne hêşar, ganî ma xo rew hadir bikerdêne. Gereke ma cayê xo rind bikerdêne rast. Peyê cû cayî ameyêne kontrol kerdene. Kamî ke cayê xo rind rast mekerdêne, nameyê înan verê îçtîma de ameyênê wendene, ê şiyêne verê wendekaran de kuwayîş werdêne.

Heya, reyna mamosteyêk dest de wuşîra xo, wendekaran destê xo kerdêne ya, mamosteyan dayêne destanê înan ro. Yan kî eke wuşîra xo mebîyêne goşê wendekaran pêguretêne kaş kerdêne. Şidênayêne. Hetê şidenayena goşî de, jû mamoste estbî ke ey ser ra kesî nêşikîyêne hende bi westayîye goşan bişidêno. Nameyê xo Mustefa bî. Goş pêguretêne, kerdêne diqat, hetêk ra şidenayêne, hetêk ra kaş kerdêne. Goşê kamî bikuyo destê ey heta ke goş mebo sûr û kur, heta ke çiman ra çik meerzo, hesirî meyêrê, nêverdayênê ra.

Ma nêma saete de xo kerdêne hadir, ma şiyêne refan. Şiyêne etud. Hetanî wextê arayî etud estbî. Ê şamî ra pey zî etud estbî. Etudan de derse çin bî. Her kes bêveng derse ser o gurîyayêne. Kam ke etud de qesê bikerdêne, wey halê înan rê! Para înan reyna mirdîya xo kuwayîş bî. Serekanê sinifan nameyî nusnayêne dayênê mamos-

tayan.

Etud ra pey ma şîyêne arayî kerdêne. Kam ke herey bimendêne, hetanî peroj vêşan mendêne. Êyê ke herey mendêne nêguretêne cayê werdî. Êyê ke çêverî ra kewtêne zere reyna kortika xo hurênayêne vecîyayêne teber. Verê her werdî sond ameyêne wendene. Jû wendekarî wendêne, ma yê bînan tekrar kerdêne. Sond nîyanên bî: *Tanrimiza hamd olsun. Miletimiz var olsun. Afiyet olsun.* (Homayê ma rê hemd bo. Miletê ma estbo. Afîyet bo.)

Tabî zîyaderî wendekarê ke bi vengo berz wendêne, ê ameyêne weçînayene. Naye ra kî wendekarê ke wuştêne ra ke sond biwanê, vengê xo heta peynîye kerdêne berz.

No het de jû bîyene qet çîmanê mi ver ra nêşîye. Hona kî seke vizêrî bîya, verê çîmanê mi der a. Nameyê ê mamostayî û nameyê wendekarî vîrê mi ra şîyo la bîyene sey xo candar hona verê çîmanê mi der a. Wendekarêk camê kulinde ra leteyêk nan guretbî, pistina xo de dabî we. Verê xo da banê rakewtene ke şoro peyê ucayî de biwero. O mamostayo ke ez qalê ci kena, jûyode qer bî, o wendekar dî. Bi vazdayene reşt ey. Senî ke reşt ci, destê xo eşt goşê ey, hetêk ra goşê ey kaş kerdêne hetêk ra kî bi pihînan dayênê piro. Bî qîr û wîrîya wendekarî. Mamostayî pêroyê hêrsê xo kerd tal, peyê cû wendekar verda ra. Fek û pîrnîkê wendekarî bî pîrrî gonî. Axirê naye kî ey mamostayî pihînade peyêne daye wendekarî ro va, şo.

Werd kê m bî. Zafê reyan ma vêşan mendêne.

Mektebê şewe de kuwayîş ra pey çîyo tewr zêde aspîjî bî. Hetê porî de lacî ma çênayan ra bitalih bî. Porê înan qesnayêne, terdêne. Aspîjî nêşîkîyêne sereyê înan yê sifir numre de vinderê. La yê ma çênayan? Xora zereyê kincanê ma pîrr bî, ondêrî tewr zêde kî kewtêne porê ma. Kortika ma rişka ra sipî kerdêne. Porê ma çênayan kî sey jûmînî qesnayêne. Ci ra vatêne “erkek tîpî” yanî “tîpê camêrdan”. Reyna kî ma aspîjî û rişkan ra nêxeleşîyayêne ra.

Her şodir verê sinifa de ma kerdêne rêze. Jû wendekar vecîyayêne duştê ma, tayê çî vatêne, ê bînan kî tekrar kerdêne. Ez çekuyêk fam nêkana. Ez bîya lal. Ez bîya kerr û lal. Na kerrî û lalîya mi çiqas ont nêno vîrê mi la demode derg bî. Çunke mi kî dersa xo pêt guretbî. Rojêk etud de mi hevala xo ra bi kirmanckî çîyêk va. A vîste mamostayê ma refe de bî. Ame lewê mi, dest de texteyode pahn estbî. Tayê çî vatî. Mi vateyê ey fam nêkerdî. Dî ke ez fam nêkena, bi îşaret va “destê xo derg bike.” Fekê mi ra çekuyêk nêvecîya. Ez tersan ra ricîfîyaya. Mi destê xo kerd ya, dergê ci kerd. Texteyê destê xo zêde nêkerd berz, mi kî va qey medejno. Lê hînî deja ke mi va qey ruhê mi oncîya. Heya, tarzê ey kî henên bî. Darê destê xo zêde nêkerdêne ra ama tawo ke dayênê piro, pêroyê quweta xo dayênê ci û xedar dejnayêne...

Ez nika zaf şad a ke bi ê zîwanî nusnena. O zîwano ke mi ey ser o kuwayîş werd. O zîwano ke înan kerdbî tomet.

ROŞTÎYA MI RACÊRE

| Adir DÊRSIMIJ |

Şewe lete ya, kutikî lawenê, zerrîya mi serdin a
Ez qet xo de nîya, dû vaydîyeno mezgê mi de
Hetê min o jû raste yo heto bîn kî kaş o
Fikrê mi nêruwîyenê, awa çîmanê to ci nêresena
Ez bîya dara puçe cîgera mi, qet kes nêvînen

Wext vîyard ra sey awe, ez hayî re tuwayî nêbîya
Zereyê mi bî goristanê to, xeyalê to ruwîyayî tede
Ti zereyê mi de bîya sey dara huska bêpele
Tel-tel oncîyaye zerrîya mi, kesî nêdî dejê mi

Mi to ra va ke, meşo, şîyayîşê to merdena min a
To xo pey de nîyanêda, roştîya mi birne berde
Kam çî zaneno nika kotî ya ti, p̄yê senî hewnan der a
Kamcîn destan de pelmerîya ro sey gula sûre
Ez se bîkerî, çî wele bi mi ro bo, zerrîya mi!

Qederê mi de her dem vîndîkerdene nusîyaya
Şîyayîşê to ez eşta tarî, çîmanê mi ra tarî rişîya
Qet şewl nêmend ruhê mi de, tanî şîye ci ra
Merda ez bê to, kemera gora mi çin a, bêkes a ez
Racêre waştîya mi, awe birişne herra mi ra

Ez êdî çinbîyayîye de vîndî bîya bêrîndekîya to
Belka rojê yena vilika mi, tîja to de bereqîno her çî
Bereqîyayîşê to de huyayîşê domanan beno ra
Hardê Dewrêsî bilişkîno û digan maneno
Ez goristanan ra şewl dana û her çî de axme bena.

Racêre waştîya mi minetanê xo mi rê kemî meverde.
Domanan rê qesey bike, hîkaya biruwîyo eşqê min û to de

QESAWETE

| Nadîre G. ALDATMAZ |

Ez orxanî sarê xo ser ra hebê darena we, saeta ke dês ra, verê aynî de ya, tey nîyadana. Saete heşt a. Seba raustene hona rew o. Unca sareyê xo kena binê orxanî, kena ke unca rakuyî.

Ortê hewn û hayîgîye de sona yena. Xo xo de vana, raurjî se bikerî. Vijeî, pereyî, pêrareyî ke mi se kerda unca hên kena. Fikrê raustene cazîbeya xo pêro keno vîndî. Peyser şona hewn ra.

Reyna ke çîmanê xo kena ra, nîyadana, saete new a. Unca rew o. Saetade bîne ke rakuyî rind beno. Nîya zamano ke peyser mendo tenêna rehet vêreno ra. Saetade bîne ra xeleşîn.

Na fikrî sareyê mi de yenê nat, sonê dot. Savrê mi beno teng. Leşa mi, linga mi ra bizê hata serê sareyê mi bena kung unca şona hewn ra.

Saete des a. Nîyadana ke hama-hama-nêmê roze hewn de vêrdo ra. Hetê ra keyfê roza ke senik menda, hetê ra kî janê honde dûrî kewtena ciwîyayene... Her di hîsî zereyê mi de kûnê têmîyan. Urzena ra şona verê pencereyî. Kinarê perda tenê darena we tever ra hewade jê hîsanê mi qesawetîne esta.

Rengê asmênî gewr o. Noxtayêde kewîye bîle tede çîn ya. Hard çamurin o. Miletto ke yeno vêreno ra kincê pêroyîne gewr ê. Cadeyo ke verê bîna ra vêreno ra, tey nîyadana, qe rengê nêbereqîno. Bînayê berzî yê ke olaxe der ê pêro eve betonî vîrajîyê û gewr ê. Sayêke peroyîne qesê xo kerdo yew û bîyê yew reng.

Pencere kena ra. Hewade komirina boyîne kûna zere. Na boyê rozanê verênan de tamê boya Anqara ardenê ere mi vîrî, weş biye. Endî na tam nêcena.

Pencere cena û cilê xo kena rast. Şîyayena tuwaletî ra têtîya kincanê xo yê şewe vezena. Xo pîsena têra, sona zereyê odaya werdî ke ara hazir a. Rojname kî ama gi-rewtene, serê masa der a. Rîyê xo şûna yena. Qe vêsaniya mi çîn a. Jê her rozî masa de nîsena ro. Çayêde xo cena û dest bi wendişê rojnameyî kena. Verê coy hên serê xeberan de nîyadana. Her roz miheqeq xeberê sîyayî estê. Qezayê trafikî, merdim ramnayene, merdim kiştene û hona çiyê bêhuzurî...

Hêvîyo ke hukmatê koalîsyonî verê coy daybî, o kî roz be roz bî sîya şî. Her ca de însanî yenê kiştene. Serê dinya de millet jumînî weno.

Teko jû, merdena tekê bînî xo rê keno semedê ciwîyayene. Însan sono yeno se-

weta kiştene tenena aletanê modernan virazeno. Kes keşî gos nêdano. Kes keşî nê-heşîno pê. Dem kî, pîrîmîvîya însanan de nîyanêdano û vêreno ra sono.

Cixarade xo de kena û dewamê wendene kena. Vana na dinya de gereke çîyê bibo ke ez pê şa bî. Pirtikê reng bêro heyatê mi. No honde zor o ke! Çik bo ke tenê mi bîyaro ere mi.

Didananê xo firçe kena. Sona jê her rozî tuwalet û hamamî kena pak. Eynî derjan, eynî awe, eynî paç, eynî qowa. Cayanê bînan kî ê bînî kenê pak, çitur ke her roz kenê. Dima gereke domanan rê werd bêro potene. Nîseme ro, çi ke pozeme, ey birneme û ez urzena ra sona odaya xo.

Di-hîrê kitabê mi estê ke pêro kî nêmecet dê wendene. Halbike xuyade mina nîyanêne çîne bîye. Mi hata ke yew nêqedêna teko bîn nêdênê wendene. Nika bese nêken yew kitabî hata peynî biwanî.

Ge-gane pela kitabî destê mi de bena sîya û sote. Ey nana ro tekêde bînî cêna xo dest. No kî çare nêbeno.

Zîlê keyberî cinîno. Kaxîtade sipîye kena ortê kitabî, hûrendîya xo ra tîl bena sona ke keyberî yakerî. Xo xo de vana keso ke ame keşkên rîyê mi bi huwayîş fîyo. Kam bo ke esqilîna, ey kî nêzanena. Hama wezena ke tenê reng bêro zereyê keyeyî. Beno ke dostê bo, havalade dûr ra bo. Na fikir gamanê mi tenêna keno pêt. Keyber kena ya. Sit. Merdimeko ke sit roşeno o wo. Şeklo ke ez her roz keyber de vînena unca o şekl o. Serê sarî de kulikê, destê yewî de bîdonê sitî yo sipê, ê bînî de fîncika ke peymineno a. Bena sakîn û peyser yena.

Odaya xo der a û unca dana wendene. Kîtabo Sîya yê Orhan Pamukî destê mi der o. Galîb hona ere Ruya pîno. Çitur ke ez ere çîyê pîna la nêzanen o çik o. Galîbî jê ortaxê derdê xo vînena. Dewamê wendene ken ke cirê ardimê mi bibo. Ez ke nêwanî sayeke Ruya bena vîndî sona.

Xêle waxt ke da wendene hewnê mi yeno. Kaxite kena ortê kitabî, kaleka xo de nana ro. Çimê mi kûno ere teqwîmê serra nêwîye.. Hetê rastê mi de dês ra darderde yo. Hona dest pênerdo. Hona di-hîrê rozê bînî estê ke na serre biqedîyo. Xo xo de vana çi serra girane bîye. Ma ser ra jê buldozerî amê vêrde ra.

Ez ke ama ere xo, mi dî ke di-hîrê saetê bînî şîya hewn ra.

Saete bîya şîyês. Gereke seba werdene çîye virazê. Sona mitbaxe. Çîyê werdî keme hazir. Telefon cinîno. Keyber ke cinit hîsê mi ke çikî bî unca hên hîs kena. Peynî kî zaf zobî nîya. Uff! Cixara gereke honde zêde nêsimî.

Ewrû zerrîya mi nêwaşt, mi pîcamê xo kî nêvetî. Çitur ke bibo beno son. Sondane domanî ke ameyî û xeberan televîzyon de dest pêkerd, bêvengîya ke hata son bîya, axrê tenê bena vila. Waxt tenena rew vêreno ra. Na lerze çik a nêzanen. Kata sona, resena kotî nêzanen.

TERSÊ BACARAN

| Zerîn AZRAWA |

Binê tuyêri de rûniştbi, nieşkabi zêde şîyor, taqet ra kewtbi. Qayîl bi şîyori peyê banê xo û uca ra zî warê verojî temaşe bikir. Lakîm lingonî ey o reyari de verdabi. Recefîyabi û dermanê xo yo peyên zî xerc kerdbi.

Xelîyek arisîya. Yow tuya wuşki erd ra girewti eşti fekê xo. Cawiti, cawiti. Senî ke cawitên, herdîşa ey zî pa çenê ey wa bînî berz û amêni war. Lakîm tuye ra yow tom nêgirewt. Xora fekê ey de dindanî zî pîyore puyaybî. Sereyê xo kerdi berzi la nêşka tam berz bikiro. Hewna ewnîya erd ra, çimê eyê lêlî kewtî yow ristimê tuyêr a. Ristim vecîyabi serê erdî, yow firki dabi xo re û hewna erd ra şîbî war. Kewt vîrê ey wexto gi o hama qijkek bi, senî lingê ey kuyaybî nê ristimî ya û ginabi erdi ro. O dej hewna ame vîrê ey. Xo bi xo va, "Hala-hala! Bênete ra neway û ponc serrî vîyertî ra, lakîm mi re zey ina heli ame."

O wexti ey ina tuyêri ra vatên, "Pîra Cazuyê Çumigî". Satê aye ra bigîre hetanî gilçeyê ayê corênî pîyorê toleyê aye zey çermeyê yow pîra extîyari çiqirîyaye bi. Fekê xo de vacîya, va: "Neway û ponc serrî." Senî vîyertîbî ra, ey zî xo rê heyret kerd. Honcî yow tuya wuşki erdi ra girewti eşti fekê xo û kewti vîrê ey gi yow wext tuyê wuşki zî çinîye bî ke biwerî. Xela kewti vîrê ey, senî dadîya ey soz dabi vatbi: "Eke ma cuyîn wedari ez yow nona tamûmi dona ti, ti xo rê mirdê xo noni wenî."

Roje cuyînwedartişî kewti vîrê ey, dadîyê ey sozê xo de vindertîbî, nona tamûmi dabî ci, lakîm o qîymîş nebibi nonê xo biwerû. Nonê xo berdîbî mocnabî embazê xo Filîfî. Filîfî senî nonê ey dizdnabî û senî nonê xo dima bermabi...

Destê xo yow eşti çokê xo, oyo bîn zî pê çogana xo tepîşt gi warizo we, la honcî qine ser gina erdi ro. Hewê diyin de honcî hêz da xo, ina rey pê zorî û zehmetîye warîşiti we. Vilê ey deameyayî, lingê xo, xo dima kaş kerdî. Destê xo yow eştîbi çoganê xo, o bîn zî nabi peyê mîyonê xo wa û hêdî-hêdî bi recefnayîşî ra verê xo honcî hetê keyeyê xo wa da. Ewnîya banê xo ra.

Banê ey serê yow zinarî ya bi. Dormalê banê ey ra yow laye vîyertêni ra. Banê ey serê inî zinarî ya zey yow nêmgirawe aseyni. Ini semed ra, şewe rakewtişê zereyê banê ey zî zaf weş bi. Hetê yow ra wûş-wûşa awki bi, heto bîn ra zî mîlçikan bi wendişê xo ra kesî berdinî yewna dinya.

Fekê berê ey de darê qewaxî, tuyêrî, yow hêgawo dergûdila, mîyonê hêgayî de argude, sayêrî, beyêrî, xoxêrî, mişmişêrî û qorçêrî bibî. Kiştê banê ey di zî sera-ser mirûyêrî bibî. Zafinê înan ey bi destanê xo ronaybî.

Vera banê ey yow qîlî, serê qîlî de zî mezeli bîbî. Mîyonê mezelan de mazêrî û hinglonê kuwarîyanê ey bibi. Binê qîlê mezelan de zî tendûrêk ronaye bî. Lakîm vîst serrî yê gi kesî na tendûre de nan nêpowtibi. Kiştê tendûre de zî yow çirre bîbî. Awe aye zereyê yow vaye ra herikîyên verê tuyêran û qewaxêran ra şînî mîyonê argude.

Inî xeyalan ra inî tebîatî ra dûrkewtiş ey rê zey mergî bi. Inî darî, inî banê ey... Çi zehmet dabi, inî cenetî caverdayîş! Bê tebîetî zobîna ne der ne zî cîranê ey bîbî. Ûna tik û tenya ciwîyênî.

Cuwa ver tenayîye ra hes kerdên la inkê tersêni. Tersêni... Dest û lingan ra kowtişî ra tersêni, aqilê xo vindikerdiş ra tersêni. La tewr zaf zî şîyayîşê bacarî ra tersênî. Mergê xo qayîl bi la bacarisîyayîşî qayîl nêbi. Bacaran ra xûyê ey ameyni.

Yow koyo berz bênatê dewe û bacarî de bi. Çewî vatên belkîya ey bi destanê xo

ini ko qestikîn a bênatê dewe û bacari de ronawo gi wa pê bacar tira nêaso. Ini ko, zey yow perdeyî bênatêyê dewi û bacarî ra antibi. Reyari gi şînî serê inî koyî zî dergûdila bi. Zey tîrmarî lêfî eştên, çew şînî nêşînî nêqedêni. Çewî vatên belkîya ey Homayi ra ûna waşto û Homayî zî ini reyari ûna kerdo dergi û zehmetên.

Kesî qalê bacarî bikerdeni, çimê ey bînî pirrê hesiran, şîyayîş û nêagerayîşê apanê ey amêni verê çimê ey. Senî milîsanê Hemîdîye her di apê ey berdibî, zey ina heli verê çimê ey de bi.

Tayêne vatên: Dowerêş berdo Çûnaxqele û Wûlaş zî berdo Mêrdîn. Kes nêzanêni merde yê, gûne yê.

Bacaran ra tenya xû nêkerdên, ey bacaran ra xof zî kerdên. Serewedartişê Sêx Seîdî amêni vîrê ey, senî Şêx Şerîf tepîştîbi, senî zamayê ey Mehemed Silêmon zûha tepîştîbi, senî Silêmonê Emerî tepîştîbi. Îdamkerdişê înan amêni verê çimê ey... Ey xof kerdên bacaran ra.

Kesî qalê bacaran bikerdên, o recîfîyêni, lertzêni o desti xo eştên kilawa xo. Ey dîbi ge senî cenderman kilawê ey dirnabî, senî cinî eştîbi ardi, pê zûampe wa kuwaybî û laçikî îni dirnaybî...

Ey bacaran ra xo dûrî girewtêne. Çimkî ey zîwanê bacaran ra zî fam nêkerdên. Uca de yowna zîwan amêni qîseykerdiş. Zîwanê emron, zîwane xerîban, zîwanê talan o qatilan...

Ey bacaran de tim û tim mucadele kerdbi, semedê qijanê xo wa, semedê tomanê xo wa. Nêşikîyabi qijanê xo û tomanê xo peñçanê bacaran ra biqerifino û bixelisino. Bacaran tenya qij û tornê ey tira negierwtîbî, îni ey ra kerdîbî serdin û kerdîbî xerîb. Îni yewbînan fam zî nêkerdên. Her qîseyê ey fekî ey ra nêmcet vecîyayni, ey nizanêni senî tomanê xo ra qîsanî weşan vajo û senî pê feko weş a bivendo, înan ra hes bi-kiro. Heskardişê ey zî nêmjê mendîn.

Bacaran zey yow veyveyê cindan her çî û her kes antibi xo, kaş kerdîbi berdîbi. Nika dorê ey bî.

Tenyayîye xo de, mîyanê tersanê xo de o şaş mendîbi. Nizonêni çî weli sereyê xo ri kiro, se bikiro. Laje ey xeberî şîrawitbî. Vatbi: "Bawo, ûna nêbeno, şar pê ma wa qîsey keno, ti uja de tik û tenya nibenî, ez yena to ana bacari."

Bacaran ey ra hetanî ewro her çîyê ey girewtbi. Yow mendîbi, canê ey. A heli kewanîye ey amê vîrê ey, a zî şîbî bacar û hewna nêageraybî. Rewna zî nêşikîyabi şî-yoro serê mezêlê aye zî. Xo bi xo va: "Bacarî! Belkîya xelasîyê min ê!"

VILEYÊ XERÎBAN ÇEWT O

Wexto gi to berî teverî akerdên, yow boya pîse bênatê berî ra xo dayêne tever, ameyni pîrnîkê to, to vatên belkî qapaxê sereyê to ho beno berz... Ti nieftarêni nefes zî bigîrî, to cenê xo hetanî çalê qirrika xo antên xo, to uca de verdên, neeftarêni hetanî pişikê xo biancî, çimê to vazdênî rîyê to, damarê to maseynî, ti zey bizwatê adirî bîyênî sûr, bîyênî nêmxeneq. Ti geyrenî honcî xo pey de bierzî tever, hewt koyan xo pey de verdî. To werreyê xo ardên luna gîyî, ne etîya, lakim hewna kewtîn vîrê to ke ino gureyê to yo, ino nanê to yo, her gure hetê eyê çetinî estî.

Boya gî û mîzê pisîngan, boya cixara û esrarî, boya reqî, boya çopî û lîşî bîbî tî-yemîyan, to vatên belkî ti ha dereyê waweyla de. A heli to her çî xo vîr ra kerdên, to vatên ez senî gureyê xo lez biqedên û xo lezûbez bierzî tever.

To gi gama xo ya ewilîni eştên zere, payê to kewtîn mîyanê gîyê pisîngan, her ca de muyê pisîngan, çop, cilê lîşînî vilabîyaye bî. Ti nêeşkîyeni çimê xo zî akêrî, duyê cixara û esrarî zereyê çimanî to zey adirî vêşnayênî.

Odaya gi cinîyeka nêweşe tede bî, peynîyê korîdorî de bî. To hendêna qehrnayênî, çunkî ini hewa ra reyarê to bineyna bîyênî derg. Orteyê oda de yow masaya giloreka girdi bîbî, serê masa ya yow koxikê pisîngan, muyê pisîngan, qotê cixara, yow-di nar-gîleyê esrarî, kaxit çî-mîyê bîni bîbî, hendê yow engîşte zî ca veng çin bi.

Cinîyeka nêweşi serê yow koltuxî ya raqeldîyaybî, hîrê hebî pisîngî binê linganê aye de rakewte bî, gijikê aye zey gijîkî yow kapusî akerde bi, zey yow boça mangaya rêxini dusyabi yewbînan a. Çimê aye şimitîşê esrarî ra bi yan cara o tewir bî, ez nêzana, la zey bizwatê adirî bîbî sûr, lewî aye pey di qeldîyaybî, dindanî aye heme kewtbî tever, to vatên ha yena to wena. Nenugê aye bîbî derg, bîbî zerdik, binê nê-nuganê aye de lîmo sîya hem zereyê to ti ra qelibyenî hem zî xof amênî to wa.

Mi di çutê lepikan pîyeser kerdî xo destan a, mi çanteyê xo de yow maske zî dî, a zî mi kerdî xo fek û pirnik a. Faydeyê înan zî qet çin bi, lakim yow teselî bî. Mi tehemul nêkerdênî ke ez destê xo zî yow çî ya nê.

Mi cinîyeki ra va:

- Keremê xo ra pîzeyê xo veci tever ez derzîne dona to re.

Cinîyeki pîzeyê xo vet tever, mi çermê aye eşt mîyanê engîştâ xo ya pîle û eşhede ke ez bieşka derzîne piro dî. Çermê aye hende lîmin bi, hend lîmin bi, lepikî dusyayî piro, yow boya çori çermê aye ra viriskîya, qelibê mi ame, zereyê mi ame gina mi fek ro...

Welhasil mi derzîne da piro, mi çutê lapikanê serênan xo dest ra vetî, mi serê masa ya nayî ro, a çutê bînî mi xo destan a verda, mi va, ez xo lezûbez bierzî tever.

Mi hama gama xo nêeşta, cinîyeki yow barî xo ra vet û va:

- Xerîba pîsa herami, ti qey lapikî xo yê pîsê murdarî serê masa ya mina nayî ro? To masaya mi kerdî pîs û mekruh! De ca di ê lapikanê xo yê mekruhan bigî û bisekîr...

Ez xora cuwa ver zî xo de nêbîya, cinîyek gi mi ra o tewir va, çimê mi bî tarî, doxê mi şî, ez bîya zik û zuwa, mi nêzana çîyêk zî vacî, ez bîya tat û mat, ez o tewir cemidîyawa menda... Yow wexto kilmek bêteate ra vîyert, ez bineyke ameya xo û mi sowtê xo zî nêkerd, xatir zî newaşt, mi xo lezûbez eşt tever, ez şîya verê royî de ronîştâ, ez barawa qîrrawa, mi mirdê xo hesirî kerdî war û ez şîya keye, mi xo ca di eşti zereyê banyoyî, yow-di saetî mi xo şut, xo tefîl kerdî û ez kewta ra.

A şewi mi hewnê xo de welatê xo dî, ez ge mîyanê mergan de bîya ge serê koyan de, ge ez vazdên ge ez huyayni, ez şad bîya, zey golikanê sawîyan mi kaşan û kûşan ra lok eştên.

Destê serê sibayî de mi hewnê xo de derzîne dayênî yow cinîyeka ciwani re, cinîyeki mi rê duayî kerdên û vatên:

- Homa to babî û dadîya to rê verdo, destê to ternî bê, kesk û şînî destanê to wa vindî, Homa lingê to nêdo kerra ro, Homa... Hama qiseyê aye yê peyênî fekê aye de bî, zilê saetê mi da pirye, ez hesîyawa xo, nat û wet ewnîyawa, cinîyeka gi mi re duayî kerdên uca de nîya, ez ha mîyonê cilanê xo de, ez honcî ha xerîbî de. Zerrîya mi bî teng, hesirî bîyî çimanê mi ra, mi yow ceno xorîn ant û ez honcî şîya karê xo.

Zerîn AZRAWA

ÇİMÊ EY AKERDE MENDÎ

| Enwer KARAHAN |

Gama ke emrê mi çarês bi û kerdêne ke daxilê serra pancêsine bibo, yê ey zî dorê şeştûpancî bi. Roja ke ez famberê xo bîya, hema-hema her hewte mêmanê ey ameyêne, ey bizêkêk dayêne serebirnayîş û înan ver de araçî şimitêne. Ey suhbet ra û şimitîşê araçî ra hes kerdêne. Embaz û dostanê ey zaf qedrê ey zanayêne û ey zî bi naye zanayêne, coka o eşkayêne heme mal û milkê xo rayîrê ciwamêrdîye de bido. Ey het ha cixarayêk ha gayêk. Çimê ey mal û milkê dinya de nêbi. Yewna sedem zî no bi ke ey û dadîya mi pênerdêne coka o wina destvila bi. Dadîya mi waştêne ke o bineyke destê xo malê dinya ser o bide-pê û seba ma çîyêk xo dima verdo. La ey goş nêdayêne nê çîyan ser û vatêne, ez na saeta ra pey nêşkena xo bivurîni.

Pit-pitê dadîya mi ver tehmê ey keye de çin bi. Coka keyeyê ma yê şaristanî de mendêne û zafane peynîya hewteyî de şîyêne dewe. Ey no keye seba wendişê ma şaristan de herînabi. Ma zî tehtîl de şîyêne dewe. Tu karêkê ey çin bi la ancîna ey şaristan de yew yazîxane akerdbi û merdimê ma şîyêne uca. Hetanî şan çay û qehwe ameyêne dayene. No xuyê eyê ke o yazîxane de ronîşo, ta zemanê ke o bibi namzedê reîsîya beledîye ra mendbi. Ey xo rê nêkerdbi edet ke qehwexaneyan de ronîşo.

Wina kêşîyayîşê eyê dewe çîyêko newe nêbi. Hema qijekîya mi ra yeno mi vîr, reye estbî o di hewteyan ra reyêk şîyêne û reye estbî o şîyêne bajaran û di mengan ra reyêk zî nêameyêne keye. Çimê ma tim rayîrê ey ra mendêne ke o şaristan ra bêro û ma rê şekiran bîyaro. Gama ke o bişîyêne bajaranê girdan zî muheqeq ma rê kincê weşîkî ardêne. Ma zêde tanîya xo nêdayêne ey ser û ey zî zêde heskerdişê xo yê vera ma de eşkera nêkerdêne. Ameyîşê ey ra vêşêr çimê ma rayîrê şekiran de bi.

Zafê reyan werrebê mi bi halê embazê mi Şêxmûsî ameyêne ke babîyê ey kam gama ke çim ginayêne piro, vengê ey dayêne û o verar kerdêne, o maçî kerdêne. Ey hende ci ra hes kerdêne coka ez ci ra hesidîyayêne. Seba ke ê feqîrî bîy, babîyê Şêxmûsî pere nêdayêne ey la maçîkerdişê ey qimê her çî kerdêne. Yê mi bi xo, nêno vîrê mi ke babîyê mi ez maçî kerda. O kam gama ke çim ginayêne mi ro, çimê ey beriçî-

yayêne, peşmirîyayêne û mi zanayêne keyfê ey zaf mi rê yeno la ne ey veng a mi dayêne ke mi verar bikero û ne zî mi xo nêzdîyê ey kerêdne. Tena rey-rey veng a mi dayêne û a heneka ke ma ezber kerdbî bi mi kerdêne. Ey her di goşanê mi de girewtêne leqneyêne û vatêne "Şo dizdîya xalan. Bikewe hinaran. Biçîne, biçîne bi baran... Xalê to ame xo derêêene, xalê to şî vaje, xalo ez ha tîya..." Mi caran ey ra pere nêwawêtêne. Gama ke ez zaf mecbur bimendêne ke ey ra pere biwazî, ez reyke-di rey verê ey ra vîyartêne. Ey zî bi naye zaneyêne û kam gama ke o verê berê yazîxaneyî de ronîşte bîyêne û ez uca ra bivîyartêne û çimê ey biginayêne mi ro, muheqeq bi hawayêk veng a mi dayêne û pere dayêne mi. Zafê reyan zî gama ke ez û tayê embazê xo ma pîya bîyêne, ey pere dayêne embazanê mi zî. Coka embazanê mi zaf ey ra hes kerdêne û qîymet dayêne ey.

Caran nêno vîrê mi ke mi ey ra vato "Bawo". Eke rey-rey ez mecbur bîyêne ke

Enwer Karahan 1964 de qezaya Mêrdînî Dêrike de ameyo dinya. Heta lîse Dêrike de wendo û 1997 ra nat Swêd de ciwîyeno.

Eserê eyê ke hetanî nika weşanîyayê, nê yê:

- 1) Şevbihêrkên Şevên Xalî (hîkaye), Weşanxaneya Dozê, Îstanbul, 2001**
- 2) Duaya Êvarê (hîkaye), Weşanxaneya Elmayê, Îstanbul, 2003**
- 3) Xanima Kozê (hîkaye), Weşanxaneya Elmayê, Îstanbul, 2005**
- 4) Çû (ceribnayîş), Weşanxaneya Dozê, Îstanbul, 2006**
- 5) Du Dilop (hîkaye), Weşanxaneya Dozê, Îstanbul, 2008**
- 6) Şapînoz (roman), Weşanxaneya Avestayê, Îstanbul, 2010**

venga ey bidî, mi vengêk vetêne ke ez bi xo zî nêzana ke o çi veng bi ke o ê vengî reyde xo dima fetilîyayêne. Xora goşê ey bineyke giranî bîy û ey ferq nêkerdêne ke ez ha vana se yan zî mi xo wina îqna kerdbi ke o nê vengvetişê mi ra fehî nêkeno. Ez kotî ra bizanî, beno ke o zî tim pabeyê nê vengî bi û ey hêvî kerdêne ke ez do rojêk herinda ê vengê xerîbî de vajî “Bawo”. Ez vana qey ey zî zaf waştêne ke ez bi vengê “Bawo”yî venga ey bidî. Ma kamcîn babî do pabeyê ney nêbo ke lajê ey ci ra vajo “Bawo”? Şewêk ez peyê berî de menda û ez mecbur bîya ke bi ê vengvetişê ke seba mi tewr zehmet bi, venga ey bidî. Gama ke mi bi “ê vengî” veng da zî, mi tim xo het dua kerdêne ke vengê mi nêşo tu kesî. Mi vatêne qey ez bi vetişê ê vengî qebhetêko zaf pîl kena...

La ez anika zî xo het de vana ke o sucê mi nêbi. Eke ey qijekîya mi ra venga mi bidayêne û bi mi şa bibîyêne, mi do zî xo nêzdîye ey bikerdêne. Neke ez tena heme birayanê mi ey ra nêvatêne bawo. Tew birayê min ê pîl ey ra vatêne “Mamo”.

Wexto ke ez hewt-heştserre bîya û rey-rey ke o serxoş kewtêne -eke dadîya mi hazir nêbîyêne- venga mi dayêne û sereyê mi kerdêne verara xo, maçî kerdêne. Ez nêzana ke çira sereyê mi, ey rîyê mi qet maçî nêkerdêne. To vatêne qey ey fedî kerdêne ke rîyê mi maçî bikero. La ez hema zî nêzana ke ey çira verê dadîya mi de venga mi nêdayêne. La ez nika fehî kena û vana, gama ke mêrde cinîya xo ra hes bikero, tutanê xo ra zî hes keno. Helbet ez nêzana ke na çiqas rast a yan rast nîya la ez vana para naye yê rastîye esta; çunke gama ke ey ma verê xo de dayêne ronîştîş û dadîya mi wet ra ameyêne, seke malê qaçaxî ey het bo. Ey waştêne ke ma ey ra dîr bikewîn. Ey xo şaş kerdêne. To vatêne qey dadîya ma bivîno ke o ma de şa beno, seke ey guneyêk kerdo yan zî eke keyfê dadîya mi bi na rewşe bêro, o do na keyfweşîya dadîya mi ra xemgîn bibo.

Seba ke şewêk mi o û dadîya xo têhet a dîbîy, demeyêko derg mi bi çimê neyarî ewnîyayêne ey û dadîya xo ra zî. La dima hêrsê mi nîşt, mi tayê çî êdî fehî kerdî.

A şewe mi kerdêne ke ez gêj bibî. A dadîya min a ke mi hende ci ra hes kerdêne, a şewe ra pey verê çimê mi de bîye sîya. A bîye sey marêkê sîyasî. Mi fehî nêkerdêne ke înan waştêne se bikerê. Înan xo viran kerdbi û helke-helka înan bîye. Bawo çepexîyabi aye ser û lingê aye qîyame kerdbîy, mîyaneyê xo de ardbîy pê. Mi vatêne qey o weniştî aye û bi no hawa dano aye ro... Çunke verî zî ez bibîya şahid ke ey dabî dadîya mi ro. Her ke “ay” û “oy”ê dadîya mi ameyêne, mi ra biameyêne ez werîştêne xo ser û bi ê destanê xo yê qicucikan tuwerzînek girewtêne û mîyanê piştîya babîyê xo de dayêne piro. Mi xo binê lihêfî de kerr kerdbi û binê çiman ra ewnîyayêne înan ra. Gulpe-gulpê serê zerrîya mi bî. Mi vatêne qey zerrîya mi kena ke qefesê sîneyê mi ra vazbido teber. Xora ma serê endelî de bî û dinya zî tîjeaşme bî. Mi zî a şewe şamî nêwerdbî û ez bihêrs rakewtbîya. Ez vana qey ez bi vengê ke babîyê mi ro aye kerdbî bi xo hesîyaya... Badê mi bala xo da ke ê şer nêkenê, ê çîyêk kenê ke ez reya verêne ê çîyî vînena, hişê mi heme kewtbî têmîyan. Mi kerdêne ke ez aqil bi-

pernî.

Badê vîstikêk înan fek yewbînan ra verada. Bawo werişt xo ser û gama ke ver bi nêrdewane şî, çîyêk mîyanê linganê ey de şîyayêne tê. Roşnê tîjeaşme ver de ase-yêne ke dilopêk kena ke serê ewkê ey ra bikewo. A dilope heta bi nêmvincewêk ali-qîya û nuqitîya. Gama ke kewte betonê serbanî ser, vengê zîrçê teyrêk ke cor de keweno war vet. O verê sereyê mi ra vîyart û gama ke resa verê balişnaya mi, mi çimê xo huşk nayî pêser. Muyê canê mi bîy sey goçînan. Mi vatêne qey eke ez çî-manê xo akerî, ez do bibî gunehkarêko pîl.

Dadîya mi zî meleqofê xo da xo ra û pirênê xo verê sereyê xo de rona. Mudetêk her di destê xo binê sereyê xo ra vîyarnay û temaşeyê estareyanê ke asmên ra çurîşîyayêne kerd. Badê ke babîyê mi şî dekewt doleka ke serê merge ra bî û ame kewt mîyanê nivîna xo û tîjeaşme vîyarte û veng her ca ra birîya, mi zî hêdîka xo qelibna hetê xo yê rastî ser ke peyê mi bi hetê dadîya mi ser bîyêne. Hetanî serê sibayî hewnê mi nêame.

Roja bîne babîyê mi şî şaristan la ez nêeşkayêne biewnî dadîya xo ra. Verê çimê mi de bibî sey pîrebokêk. Mi vatêne qey a bîya qehpîke, a heram bîya. Mi êdî xebera aye nêkerdêne û mi a rîsîya kerdêne. Asayêne ke aye zî nê halê mi de vetbi ke êdî zêde nêameyêne mi ser de. Nê firsendî ra mi zî zanayêne ke êdî ez biwazî se bikerî do mi rê bimano. Mi no hawayê xo hetanî duwêsserrîya xo zî donma la badê mi mesele fehm kerd.

Babîyê mi êdî bi çimê camêrdan ewnîyayêne mi ra û bi mi zaf bawer bîyêne. Seba ke her roje min û şarî ma şer kerdêne, keyfê ey ameyêne. Her ke ey goş dayêne ê teybê xo ser ke Hec ra ci rê amebi û goşdarîya deyîra Elîyê Daman Begî kerdêne, camêrdîya ey ameyêne vîrê ey û agêrayêne mi ser û vatêne "Bala xo bide, Elî çî mêrxas bi. O zî emrê to de bi ha!" Mi zanayêne ke o mi dekeno herinda Elîyî û birayê min ê pîlî zî dekerdêne herinda Emerî ke her di zî lajê Daman Begî bîy. Ê ey zî xo dekerdêne herinda babîyê înan. Ez zî naye ra keyfweş bîyêne û verê mi bidayêne topan ser zî mi nêvatêne "nê". Mi hema duwêsserrîya xo ra demançeyê ey xo reyde çarnayêne ke markaya ey Belçîka bî. Ê emrî de demançe verê piştîya merdimî de bo, çîyêko tay nîyo! Mi naye zanayêne û na xelata mi bî. Ey îfîmadê xo bi her di birayanê min ê pîlan nêardêne la mi ra serfiraz bi. Ez zî ê demançeyî reyde şîyêne her ca... Reyke wendegeh de seba sehnayîşê cixara kontrolêk virazîya û gama ke malimî destê xo eşt cêba çakêtê mi, ey demançeyê verê piştîya mi de ferq kerd û ziq ewnîya çîmanê mi ra. Feqet vengê xo nêkerd. Tenefus de ez kaş kerda odaya îdareyî û ey waşt demançe mi ra bigîro la mi nêda. Feqet mi soz da ey ke reyna ez do xo reyde nêarî wendegeh. Baş bî ke o nasê ma bi, yan nê, o eşkayêne mi bido destê polîsan.

La o ciwamêr vejîyâ.

Hêviya bawoyî estbî ke badê ey ez do cayê ey bigîrî. Ez zî dekewtbîya çimê xo û mi vatêne qey ez bidî dêsan ro, do birijîyê. Gelek heval û hogiranê mi werrebê xo bi zerrîya mi ardêne û zerrîya înan bijîyayêne na rewşa mi. Zafê reyan mi ê dorê xo de ardêne pêser û ma verê xo dayêne mîyanê zeytunêran ke ma bierzîn nîşan. Helbet mi înan ra zafêr guleyî teqnayêne. Mi her yewêk guleyêk dayêne înan zî. Tayê reyan zî înan xo rê guleyî herînayêne.

Nêzdîyê tehtîlê wendegêhî rojêk dadîya mi nêweşîya xo ver ameye şaristan ke xo nîşanê doktorî bido. Vereşanêk ez sûke ra ver bi keye şîya. To vatêne qey kênanayê mehla xebere daya yewbînan. Gama ke ez kuçe ra vîyartêne, ê heme vejîyayêne fekê beran. Mi eşkera temaşeyê înan nêkerdêne la mi zanayêne gama ke peyê mi keweno înan, ê mi dima mizmizîyenê ke kizînî kezeba înan ra şina... Nêzdîyê berî de ez agêraya û mi reyke de xo ra pey ewnîya. Ewnîyayîşê mi reyde sereyê kênanay verê beranê kuçeyê ma ra seke ti şivêka hinare erd de ronê, apey ancîyayî. Sey dijeyê ke xo anceno qalikê xo, înan xo apey kaş kerd. Keyfê mi ame ke ê wina mi dima ewnênê.

Ez resaya verê berî ke vengê dadîya mi û bawoyî yeno. Înan dayêne pêro. Gama ke çim ginayî mi ro, dadîya mi rê piştî virazîya û aye waşt ke vengê xo biffno ey ser. Her ke şî înan zêdna û bawo lebitîya ke bi ê emrê xo bido dadîya mi ro. Ez kewta mîyan û mi waşt ke ê vinderê. Bawoyî hîna vêşêr xo kaş kerd û keftewê fekê ey ser. Gama ke mi waşt ez ey aşt bikî û mi o tikêk tehn da, tehndayîşê mi de piştî ser kewt ê sedirê rîkulavinî ser. Nê hemleyî de o bi sey deveyê hêçî. Ey fek dadîya mi ra verada û na rey vezîya mi. Mi verê xo vurna, ey da mi dima û dest eşt çuyê xo. Gama ke ey xo ver bi çu derg kerd, ez ber ra kewta teber. Hime-himê ey de şar vejîya serê banan. Gama ke ez kewta fekê berî û mi bala xo da ke şar vejîyayo teber, seke çiyê nêqewimîyayo, mi gamê xo sist kerdîy. O mi dima vejîya û ey gaz da ziwanê xo ro û çuyê xo berz kerd ke biweşano mi. Mi bêhemdê xo dest eşt kaleka xo û mi demançe kaş kerd. Mi gule da fek û verê demançeyî da bi ey. Kaşkerdişê demançeyî reyde biye ware-warê cinîyan û haho û hawar kewt înan ser. Wexto ke o hay ro ci bi ke mi demançe ro ci anto, o bi sey bizotêkê adirî û çu weşana mi û va "Mi demançeyê to dî koşeyê dadîya to ra kerdo! Ma ti zî a gewade ra nîyî, wey ez mîzî verdî toximê to û hewt sey babîyanê to!..." Mi demançe nêteqna û ey ver ra vazda, la ey fek mi ra veranêda. Ey verê çimê ê keynanayê ke qasêk verê cû mi dima ewnîyayêne, hetanî serê kuçeyî na mi dima. Ez zaf kewta xo ver.

Nê meseleyî ser o êz çend rojî nêşîya keye. O zî badê çend rojan şî raywanîyêk. Hetanî ke wendegeh tehtîl bi zî ez roşnayî de nêşîyêne mehla û ez serê sibayînan zî rew keye ra vejîyayêne ke kes mi nêvîno. Baş bî ke tay mendbi wendegeh tehtîl bi-bîyêne. Badê ke tehtîl bi ez şîya dewe û ez ê şîyayîş û ameyîşê mîyanê mehla ra pak bîya. O qasê di mangan nêame keye.

Bawoyî demançeyê xo biwasîtayê dadîya mi mi ra girewt û êdî mi xo rê vatêne kes çin o ke bi ê çimê verênî biewnîyo mi ra. Qîymetê mi sey verî nêmendo... O forsê min ê verî zî kêmi bîyo coka zî ez bineyke şîbîya pêser.

Nêzdîyê şeş mangan min û bawoyî ma başe-baş yewbînan nêdî. Gama ke ma rastê yewbînan ameyêne zî ey verê xo mi ra tadayêne, mi de qîsey nêkerdêne û wexto ke biwaştêne pere bido mi zî -bêzerrîya xo bîyêne zî- bi wasîtayê birayê mi yan zî bi wasîtayê dadîya mi dayêne mi. Ez çimê ey ra kewtbîya û şuşeyê zerrîya ey şîkîyabi.

Badê, ey mi de qîsey kerd la serê lewan ra. Rojêk nişka ra tede vejîya û nêweş kewt. Apanê mi o kerd ra nêweşxane. Badê çend rojan zî rewşa ey xeripîya û ma hemîne xo da pê û ma şîy nêweşxane ey ser. O êdî taqet ra kewtbi. Bi zor çimê xo akerdîy... Ey temaşeyê ma hemîne kerd. Rêza ra çimê xo çarnay û verî ro dadîya mi, dima her di birayanê mi û her hîrê wayanê mi, her çar apanê mi û tutanê înan. Ey ez nêdîya... Ez cêrê linganê ey de vindertbîya. Fekê ey nêgêrayêne. Lebitîya ke qîsey bikero, dadîya mi xo ey ser de kerd çewt ke hela çî wazeno. Aye ci ra fehm kerd ke o mi perseno. Ez ver bi ey şîya. Ey ewnîya mi ra û di dilopê hesiran çimanê ey ra ameyî war. Dima çimê ey akerde mendî.*

*Na hikaye "Enwer Karahan, Xanima Kozê, Weşanxaneya Elmayê, İstanbul, 2005, r. 63-69" de weşaniyaya û hetê Roşan Lezgînî ra kurmanckî ra çarnîyaya kirdkî ser.

SEN TÜRK MÜSÜN?

| Helîm YÛSUV |

Roja ke amebi Almanya, xo ro Berlîn girewtbi. Keyfê ey bajaranê girdan rê ameyêne. La çiyêk cuyê ey serobin kerdbî, a zî persêk bî. Na perse, hiş sereyê ey ra berdêne. Şansê eyê xirabî ra Berlîn de kam hetî ser bişîyêne, rastê na perse ameyêne:

- Sen Türk müsün? (Ti tirk î?)

Roje çin bîye ke rastê na perse nêameyêne. Birastî seraserê Almanya de tu kurdêk çin o ke cayan ra cayêk de na perse ci ra nêameya persayîş. Mavajîme eke kurdêkê Vakur ra bo, eşkeno bi tirkî cewab bido. La kurdêkê Rojawanî, Başûr yan Rojhelatî, do tavlî vajo nê. Na perse hende ke Ausländer Begî ra amebî persayîş, êdî mesele resabî pîrnika ey. Gama ke embazanê xo rê qal kerdêne, fikrê înan no bi, seba ke paytext o, tirkî zî tede, xerîban xo ro Berlîn girewto. Yanî bajaranê bînan de rewşe do wina nêbo. Bi eşnawitişê nê fikrî çerar da ke Berlîn ra şiro. Embazêkê xo yê ke Köln de maneno rê telefon akerd:

- Kesî rojêk to ra persa "Sen Türk müsün?" kerda, ê doran ra?

- Nê wilay.

- Eke wina yo seba mi çimê xo ro banêk biçarne. Ez do keyeyê xo bîyarî Köln.

Badê hîrê mangan Ausländer Begî Köln de ca da xo. Bi cîranê embazê xo. Keyeyê ey qatê hîrêyin de bi. Roja verêne serê nêrdewane de rastê cîranê xo yê qatê diyinî ame. Cîranê ey tavlî bikeyf ey ra persa:

- Sen Türk müsün?

Ausländer Beg bê ke cewabê ey bido, verê xo da keyeyê embazê xo. Soz da ke rojêk verî Köln ra bar bikero:

- Mi ra vatêne ke heme şinê bajarê girdî. Mi şaşîye kerde ke ez ameya Köln. Ez êdî şina bajarêkê qijkekî.

- Ti do şirî kamca?

- Herne. Seba ke qijkek o û bînayêka yewendesqate esta. Êdî ganî cinî mi ser de nêrê.

* Çekuya "Ausländer" almankî de manaya "xerîb"î de ya. Kesê xerîbî ke Almanya de ci-wiyenê ra wina vanê.

Helîm Yûsuv 1967 de bajarê Kurdistanê Rojawanî Amûdê de ameyo dinya. Fakulteya Huqûqî ya Unîversîteya Helebî ra mezun biyo û serra 2000î ra nat Almanya de ciwiyeno. Gelek meqale û eserê eyê edebî kovar û roj-nameyanê kurdî û erebkî de weşaniyayê. Eserê ey seba kurdî, erebkî, tirkî û almankî ameyê çarnayene.

Eserê ey ke hetanî nika weşaniyayê nê yê:

- 1) Mêrê Avis (hîkaye), Taybet, Şam 1991
- 2) Jinên Qatên Bilind (hîkaye), Taybet, Beyrût 1995
- 3) Mirî Ranazin (hîkaye), Weşanxaneyê Avestayê, İstanbul 1996
- 4) Sobarto (roman), Weşanxaneyê Avestayê, İstanbul 1999
- 5) Memê bê Zîn (hîkaye), Weşanxaneyê Avestayê, İstanbul 2003
- 6) Tirsê bê Diran (roman), Weşanxaneyê Avestayê, İstanbul 2006
- 7) Gava ku Masî Tî Dibin (roman), Weşanên Lîs, Dîyarbekir 2008
- 8) Romana Kurdî (cigêrayîş), Weşanxaneyê Ronahî, Dîyarbekir 2011
- 9) Ausländer Beg (hîkaye), Weşanên Lîs, Dîyarbekir 2011

Hîrê mengî nêşî Ausländer Begî Herne de ca da xo. Bînaya yewendesqate, qatê yewendesin de ca da xo. Hetanî ke ci ra ame ver bi cor şî. Xo rê va:

- Mumkin nîyo ke ez hende cayê berzî de rastê persêka winasî bêrî.

Gama ke vengê zingilê berî ame, ey xo serê nivîna xo de derg kerd bi:

- Se ra se tayê cêr de danê ber ro. Beno ke tayê bi şaşîye zingilê ke nameyê mi ser o yo cenenê.

Gama ke ewnîya vengê zingilî nêbirîya, fehm kerd ke tayê cêr de birastî zî wazenê ey de qîsey bikê. Hoparlora verê berî akerde. Nêwaşt ca de ber akero. Bi almankî pers kerd:

- Ti kam î?

Vengêkê qalindî persa ey bi persêk açarna:

- Sen Türk müsün?

Tay mend ke Ausländer Beg qatêko bîn acor şiro û xo qatê duwêsin ra bierz. La çîyêko winasî nêkerd. A vîstike fehm kerd ke heta bi nameyê ey zî maneno yê tirkan:

- Erê, heme musulman ê û nameyê înan nêzdîyê yewbînan ê. Nêyê tirkî zî beno ke no name dîyo û dayo zingil ro. Beno ke ro ban gêreno yan derdêkê ey esto.

Herhal Ausländer Begî qerarêko qetî da:

- Ganî neke tena Almanya, ez hemeyê Ewropa terk bikî. Ez şîrî welatêkê Îskandînavya.

Gama ke karûbarê şîyayîşê xo qedêna ser ra mengêk vîyartbî. Wext amebi ke êdî verê xo bido meydanê teyareyan. Teyareyo ke şîyêne bi Stockholm de dekewtbi mîyanê hewn û xeyalan. Cuyê xo yê bihuzurî plan kerdêne. Qet hay ro wextî nêbi. Hema dî ke teyare ha xo erd de ronano. Ey zî sey heme raywanan verê xo da cayê ke çanteyê raywanan yenê uca. Gama ke pabeyê çanteyê xo bi, kesêk pey ra destê xo da milê ey ro û va:

- Hemşerim, sen Türk müsün?

Wina asayêne ke mêrik wazeno bizano ke cayo rast de vinderto. La nêzanayêne ke Ausländer Beg na persa ey ver êdî do Swêd de zî nêmano. Gama ke çanteyê xo girewt, herinda ke verê xo bido teberê meydanê teyareyan, verê xo da cayê bilêtan û persê teyareyê ke şîno Awustralya kerd. Badê çend saetan Ausländer Beg teyareyo ke şîno Awustralya de bi. Sond wend ke na rey zî meydanê teyareyan de rastê na perse bêro, çîyo ke kesî nêkerdo do o biko. Rayîrê Awustralya zaf dûrî bi. Hetanî ke resa uca roj û şewê ey kewtî têmîyan. Nêzanayêne ke roj yan şew a. Ganî rasresat bişîyêne otelêk hetanî ke vernîya xo bivîno û nasêkê xo rê telefon akero. Gama ke bi çanteyê xo meydanê teyareyan ra vejîya û rastê a perse nêyame, boya ey vejîya û bi keyweşîye verê xo da cayê teksîyan. Bi îngilizkî şoferê teksî ra waşt ke ey bibero otelêka qijeke. Qoltuxa peyê şoferî de ronîşt û reyna planê xo ser o fikirîya. Hema newe ke teksî kewte rayîr, şofer ey ser de fetelîya û bi rîyêkê peşmirîyayeyî persa:

- Sen Türk müsün?

Bê ke veng ci ra vejîyo, her di çimê ey têsêr de qelibîyayî. Recifêko qijkek gina lewanê ey ro, qelbê ey vindert. Krîzê qelbî peynî ro cuyê Ausländer Begî ard. Şoferê teksî herinda otele de verê xo da nêweşxaneyî. Hetanî ke ewraqê ey tamam kerdî termê Ausländer Begî bûzxane de mend. Bi ardimê dost û embazan cenazeyê ey şirawit bi dewa ey a Kurdistan de. Dewe de keye û şar ey ser o berma. Tayêne vatêne, seba ke Ewropa de mirdîya xo ciwîyayo ganî merdim nêkewo ey ver. Wina bi seyan merdiman da cenazeyê ey dima. O temirna û agêrayê bi keyeyanê xo. Vanê gama ke şar serê gorrî ra agêreno bi keyeyê xo, merde zî wazeno agêro la sereyê ey gineno tehta mezele ro. Newe pêhesîno ke merde yo û xemgîn beno. La keyfê Ausländer Begî ame gama ke tey vet ke merde o bi xo yo. Gor de keserêko xorîn ant û va:

- Oxweyş! Ez newe rehet bîya. Xora merg dermanê mi bi. Se rey şukir ya Rebî ke to ez xelîsnaya û to na rehetîye da mi.

Na raste bî la seba ke Ausländer Beg muslumanêko bawermend bi, ganî bişîyêne verê destê Homayê xo û hesab bidayêne. Di melekî ameyî o berd. Roja mehşerî bîye, qîr û qîyamet bi.

Heme mîlet û qewm û neteweyan ra estbîy. Dinya û axret kewtbîy têmîyan. Berê cenetî hetêk de heto bîn de berê cehenemî. Melekan zî goreyê guneyê înan û goreyê fermanê Homa tealayî, tayê berdêne tîya û tayê berdêne uca. O mîyan de Ausländer Beg pabeyê dora xo bi. Bi seyan mexlûqî şîyêne û ameyêne. Tena yewî ê doran ra rayîr vîndî kerdbi. Tawilî verê xo da Ausländer Begî û biheyecan û bimeraq ci ra persa:

- Sen Türk müsün?

Ausländer Beg hew zana ke se bikero. Merg bi, ey zî fayde nêkerd. Verî ke cewabê merdimê vîndîbîyayeyî bido, melekan o girewt berd eşt cenet. Agêrayî Ausländer Begî ser û verê ey zî da bi cenet. Ausländer Begî rica kerd ke ey nêberê verê ê merdimê wayîrê a perse la melekî nêşkayêne fermanê Homa tealayî red bikerê. Seba ke na reya verêne bî melekan dîyêne ke merdimêk nêwazeno şiro cenet, heme şaş mendbîy. Ausländer Beg tim înan ser de werîştêne. Hetanî ke resay verê berê cenetî zî hewar-hewara ey bî:

- Mi biberê cehenem, qey Homayî mi biberê cehenem!

- ...!

* Na hikaye "Helîm Yûsiv, Ausländer Beg, Weşanên Lîs, Dîyarbekir 2012, r. 62-67" de weşanîyaya û Roşan Lezgîni kurmanckî ra tadaya kirdkî ser.

MI XO VÎR RA MEKE

| Umît Yaşar OGUZCAN |

Roje yena merdim xo vîr ra keno
Xatirayanê ke tewr zêde hes keno bîle
Qet mebo ti her şewe gama ke saete
Bi vengê xo yê rincanî duwêsî rê dana piro
Mi xo vîr ra meke.

Çunke her şewe ê saeten de
Ez to ciwîyena û to fikirîyena
Mîyanê xeyalî de perîşan rayîr şona
Ti kê cayo ke tarî bêveng beno de
Mi xo vîr ra meke.

Ê saeten de huyayîşê to
Sey lepê awe rişîno zerrîya mi ro, ey yar
Eke serê sereyê to de kê o vayo har
Rojê wina gêj-gêj bisipo
Mi xo vîr ra meke.

Ez, linganê mi de çaroxî destê mi de çogane
Seba to kewta nê rayîran
Serran ra pey agêrayîşê mi to rê
Eke rastê yew roja meşherî kê bêro
Mi xo vîr ra meke.

Eke hîna vindeno fîstanê to yo hewz
Rojê seba mi ey bide xo ra
Eke ti qeranfîla pembîya saqsî de awî
Û baxçeyê xo de teyrêka rincane bivînî
Mi xo vîr ra meke.

Tirkî ra çarnayoxe: Bedriye Topaç

Çime: <http://www.siiiperisi.net/siir.asp?siir=4570>

WAŞTIŞ

| Rohelat AKTULUM |

ez wazeno ke
wa domanî ney hewrî bibermê

ez wazeno ke
wa qalî bika her çîçege bi ziwane xo

ez wazeno ke
wa nêabî berî, tariye rê

ez wazeno ke
wa hêvîyî ney şewatî hewn a şîrê

ez wazeno ke
wa sereyê merdiman ney gilê daran bidereyê

ez wazeno ke
wa hesirê çiman nêrişê

ez wazeno ke
wa merdimî estareyan reyde hewn a şîrê

ez wazeno ke
wa fikrê ma girewte ney azad bibê

ez wazeno ke
wa sînayîş û şênayî bibê zerrîya ma de

ÊDÎ WEXT NÊMENDO

Ez to ra hes keno
Ez bêriya to keno
Ti tim zerrîya mi de ya
Êdî wext nêmeno

Mi va ez vaji
La cesaret çin bî
Têkewtî dest û lingî
Êdî wext nêmeno

Zerrî de kul û jan
Lal beno no ziwan
Ha mîyanê di lewan
Êdî wext nêmeno

Ti qey wina şina durî
Zerr finena derd û kulî
Bê to her ca mi rê tarî
Êdî wext nêmeno

Ti nêzana halê mi
Ez perîşan bîyo, ti ya dermanê mi
Bêkes a bê to zerrîya mi
Êdî wext nêmeno

Êdî bes o ez do vajo
Vajo to ra çend hes keno
Nêvajo zerr helîyeno, qedîyeno
Êdî wext nêmeno

Rohelat **AKTULUM**

Sînayeya mi,

Çend rojê bîyê, mi zî xo vîr ra kerdo. Çend rojê bê to, bê huyayîşê to, bê çimanê to, bê awiranê to, bê sînayîşê to... Ez nêzana ez çî bika. Ez ge fikirîyayîşî ra ge zî nêfikirîyayîşî ra bêhuzur bena. Ge şina nat ge şina wet la ti nîna mi het. No dûrîbîyayîş zerrîya mi veşneno. Hende veşneno ke ez rey-rey vana ez xo bikişa û bixelisîya. La no zî çare nîyo sînayeya mi. Xokiştîş zî xelas nîyo. Ez nika zî dej ancena ez xo bikişa zî ez dej ancena. Mi tena waşt ke wa heme çî sey verî bo.

Ti sey verî destê mi bitepişe. Wexto ke to destê mi tepîştêne, o tenê to yo nemir zerrîya mi zî kerdêne nemir.

Ti sey verî bihuye. Wexto ke ti huyayêne, ez zî huyayêne. O huyayîş bîyêne çimeyê cuyê mi.

Ti sey verî mi de qalî bike. Ez bêrîya ê suhbetê ke seke qet nêqedîyayêne, kena. Tim ti qalî bike, ez zî goşdarî bika. Vengê to hêz dano mi. Vengê to yo zelal mi rê vengê mîlçikan ra, vengê deyîran ra weşêr o. Bes ke ti mi de qalî bike.

Ti êdî çinî ya. Ti êdî nêhugerî, nêewnîyena, qalî nêkena belkî zî ti nêsinena. No sucê min o û ez xo ef nêkena. Ez xo yew rey de ney hêdî-hêdî kişena.

Rohelat Aktulum

L Ê L

| Alî Aydın ÇÎÇEK |

Asmên hîra yo, asmên dûrî yo. Erd binê vewra asmênî de hewn dir o. Mîyanê erd û asmênî de merdene bêveng a, merdene bêkes a... Çeleyê zimistanî yo, teber puk o. Dinya goş nayo vengê vayî ser...

Mîyanê koyanê sipîyan de dewêda qijkeke. Zereyê dewe de yew bano welin û diçime. Şew a. Zereyê banî de ustina banî ra yew lenbo (lamba) dardekerdî yo; lenbo ra boya qazî vejîna û zereyê banî ra bena vila. Lenbo hendê ke zar-zor lîl keno.

Yew cinîka kokime, zereyê cile de nalena. Yew cinîka hewtayserriye, yew cinîka tenika bejnderge. Leyê aye de zî yew merdimo kokim; o zî nêzdîyê heştay serrî yo. Çewres û heşt serrî yo ke pîya sere nayo yew banişna ser. Cinîke nêweş a, mîyanê cile de giran-giran nalena.

Teber çiqas ke şona beno serd û vengê vayî beno berz. Merdimo kokim cayê xo ra, leyê cinîya xo ra uşt ra şî verê lojine. Adir êdî şîyêne xow ra. Merdimê kokimî di-hîrê kolfiyê hurdî û teba yew tezek kerd lete nême eşt serê adirî. Di-hîrê rey adir puf kerd û fişt ta; adirî kile girewte, tanîye zereyê banî de bîye vila û roştîya adirî dîwarê banî ra reqesîyay.

Merdim verê lojine de serê yew kursî ra nişt ro. Cêbê êlega xo ra qutîya cixara vete û xo rê yew cixara pîşte. Dime ra adirê lojine ra cixara xo vîşte ta û giran-giran ver kerd ci şimit û fikirîya.

Mîyan ra xeylê wext derbaz nêbîbî, cinîke reyna cile de nalaye û hebê vengêde nerm va:

- Kekil, Kekil roştîye, roştîye... Se bîyo? Qe her ca bîyo tingûtarî. Veng û vaj qe birîyo. No çi lêl o? No çi lêl o kes çin o, no çi lêl o nîya serd o?!

Merdim, vileçewt cayê xo ra uşt ra, hesirê çimanê xo kerdî pak. Winî vileçewt ame leyê cinîya xo Sîse û aye ra va;

- Gula mi, tenika mi, nazika mi şew a coka kes çin o, şew a coka... Çeleyê

zimistanî yo, teber pukî o, xezeb o. Zereyê to rehet bo ez leyê to dir o, ez...

Cinîke çimê xo kerdî ya û qayîtê zereyê çimanê merdimî kerd. Çimê cinîke bîbî pirê hesîran labelê nêberba. Têna fek ra çend çekuyî vejîyay:

- No çi lêl o nîya tarî yo, nîya serd o ez têde bîyo vîndî. No çi lêl...

Cinîke giran-giran bîna xo ante û nalaye. Dime ra veng û vaj birrîya. Çiqas ke şî teber ra vengê vayî bî berz. Merdene şemiga çêverî ra ancîye sêneyê cinîke...

Merdim bî çewt lew na çareyê cinîke ra. Porê cinîke ra boya hineyî amêne. Merdimî xo dabî ra na boye; çewres serrî bî ke banişna înan ra na boya hineyî amêne. Merdimî derg-derg qayîtê rîyê cinîke kerd û va:

- Heya Gula mi, ti nika mîyanê nê lêlî de bîya vîndî şîya. Ez mendo. Ez bê to nika mîyanê nê xeyalî de se raya xo vejîrî, se bikerî, kam het ra şorf.

Lihêfo sipî ant cinike ser. Şî leyê lojine di-hîrê kolîyê bînî eştî mîyanê adirî. Dime ra reyna ame leyê cila cinîke û hebê vengê de nerm reyna va:

- Gula mi, tenika mi, nazika mi, şenik mend şodir bo. Na şewe, ez leyê to de sey domanê bêkesî, sey domanê bêmaye û bêpî xo rê rakurî labelê nika ke bî şodir, bî roşn, ti erdê sîyayî rê bena veyva azebe; mi rê manena bêkesîya to.

Çimê merdimî roşnîya kila lojine de mant bî û mendî.

Zereyê banî ra veng û vaj birîya. Ustina banî ra lenbo winî dardekerde mend û veşa, heyana ke bî şodir.

NÊWEŞÎYA LEBLEBÎYAN

| Roşan LEZGÎN |

Kekê mi, birayê mi, roşnîya çimê mi. Dê goş bide mi. Bineyke goşdarîya mi bike. Willay billey bi no qayde ti îfleh nêbenî! Sakîn be. Na mîratmenda parçeyêkê qederê to ya, roja ke ti ameyî dinya, a zî to reyde bî. Ganî ti qeub bikî. La ti xo nêdanî ver. Ney! Ti îfleh nêbenî...

Eke ti wazenî ez to rê sere ra qisey bika. Ez newe ra bîyara vîrê to. To dî ti hema vîst û çar serre yî. Serre hezar û new seyî û heştayî û heşt a. A serra ke parçeyê welatê to yê cêrî de asmên ra jehr vara. Herinda tovî de erdanê welatê to de bi sehezaran cesedî ameyî karitiş. Bi sehezaran merdimê welatê to, ca û warê xo ra derbeder bîyî. Welatan ra vila bîyî. Vernîya înan ameye resaye bi Dîyarbekir. Ti a serre newe cîya bîyê. To xo rê ban viraşto, ti deyndar î. Ti pêhesînê ke tayê welatîyê to ha şaristanê Eskîşehîrî de karê înaştî de gureyenî. Ti danî piro şinî.

Ti termînal de yenî war. Bala to şina hêykelan ser. Verê berê dikanan de, zereyê dikanan de, tewir bi tewir heykelê sipî yê sey vewre. Kerrayê luleyî, sipî û nermek. Destê westayan de ruh dekewto înan, bîyê kênayî. Ney! Kênayî nîyê, îlahe yê. Waştîyê homayanê efsaneyan. Efsaneyê yunanîyan. Por kilmek, xeletin. Rî gilover, lewî goştin. Zince sey neha hewanayîye, rast. Memikî gilover, dekerdeyî. Hende rindek ê, hende zinde yê ke merdim bê hemdê xo beno aşiqê nê kerrayan. Mîyaneyê xo bari. Şalêka şefafe cor de eşta milê xo yê çepî ser, memikê çepî binê şale de mendo la memikê rastî wina azad teber ra xo nawneno. Linga xo ya raste bineyke aver daya, hêtê rastî mîyane ra cêr sey qeleme ha teber a. Şala şefafe mîyanê lingan ra acêr herikîyaya hetanî bi war. Ti heyran manenî. Esas ti westayîya heykeltiraşî rê heyran manenî. Ti destê xo kenî derg, hema ke serê engîştâ to sawîyeno rîyê kêneke ra. Nişka ra ti vengê dikandarî de ceniqîyenî. Camêrd vano:

- To zaf begem kerde? Herînayîşê aye rê cesaret lazim o!

- Çi? Cesaret?

- Belê, cesaret lazim o. Şarê rojhelatî hema nêameyo o sewîye ke heykelêko wînasî keyeyê xo de rono...

Ti û camêrd şima ewnîyenî zereyê çimanê yewbînî ra. Ti şaş bîyê. Niqika to ginena piro. Ti awa fekê xo qurtnenî. Ti çend çîyan têreyde xorînîya çimanê dikandarî de vî-

nenî. Ti erbabîya camêrdî de şaş manenî; beşn û bala to ra, ser û sînçeyê to ra ey zanabi ke ti şarê rojhelatî yê. Ti hol zanî ke çekuya “rojhelat”î tîya de yena çî mana. Yê diyîne, camêrdî rast vatêne. Merdimo ke welatê to de heykelêko winasî bibero keyeyê xo de rono, esto? Ti şênî heykelêko winasî biberî keyeyê xo de ronî? Şima bi awirê çiman yewbînî de qîsey kenî. Ti birûyanê çimanê xo anê pêser û akenê, se-reyê xo şenikek leqnenî, bê ke ti fekê xo akerî, lewanê xo ancenê pêser, camêrdî ra xatir wazenî. Camêrd bi çimanê xo to de beşerîyeno û manîdar ewnîyeno to ra. Ti çend gamî erzenî la şubhe dekeweno zerrîya to, ti xo rê vanî, gelo tinazê xo bi şarê mi keno? Reyayê rîyê to ancîyenê pêser. Ti fetelîyenî, sey qertalêk awir danê camêrdî, seke ti vajî, eke ti tinazê xo bi şarê mi kenî, ez şêna heykelanê to û didananê to pîya bişiknî! Camêrd to fehm keno, wina sakîn, bi şefqet ewnîyeno to ra. Şubheyê to vila beno. Ti bineyke mehcûb benî, fetelîyenî danî piro rayîrê xo ra şinî.

Şantîyeya ke welatîyê to tede xebitîyenê ha Şahîn Tepesî de. Çend sîteyê girdî uca estê. Her sîte de des-pancês apartmanî berz biyê. Qismêkê apartmanan tamam biyê, keyeyî kewtê ci. Qismêk hema însat ê.

Welatîyê to di ekîb e; ekîbo yew sîwax keno yew zî karê fayansan keno. Pêro pîya dorê hîris merdiman ê. Ti zafine nêşinasnenî la heme şarê welatê to yê. Ti çî rey nê merdiman reyde nêxebitîyayî. Şan de, a şewa ewilîne, ti rayîr ra ameyî, ti rincan î, ti leze kewenî mîyanê nivîna xo. Ti hema tam ranêkewtê, vengê tayê merdiman yeno to, yewbînan ra vanê, “No leblebîyo nazik kotî ra eşkeno însat de bixebitîyo!”

Roja bîne şima heme têde werzenê, dest û rîyê xo şuwenî, arayîya xo kenî. Arayîya şima nan, çay û zeytûn ê. Her kes kincanê xo yê xebate dano xo ra. A roje kincê to hema pak ê, xerc pira nêgêrayo. Sey seydwananê ke vewre de şinê seyde, ti pancêyê pantolanê xo winî kenê binê puncan ra, puncanê xo acor ancenî. Ti qayîşê mîyaneyê xo mehkem şidênenî, şewqeya xo danê sereyê xo. Koçike û texteyê xo yê sîwaxî gênê û verê xo danî cayê xebate.

Her westa şino verê yew dêsî. Westayê bînî, înanê ke şan de bi to henekê xo kerdo, dest bi deyîran kenê. Seke xo rê yew hargûşo leyrek qefelnayo, wina xo qure kenê, sey dîkan xo nepexnenê. O serê sibayî, xo ser ra camêrd nêvînenê. Her kes xo dano verê yew dêsêkê pakî. Cayêkê xirabinî de, dêsêkê çewtvirê pînekerdeyî nawnenê ra to, seke ferman bidê, vanê, “Ti şo ê dêsî sîwax bike!” Ti veng xo ra nê-vejenî. Ti şinî verê dêso ke înan nawito bi to û ti dest bi kar kenî.

Ti leze tey vejenî ke metodê şuxulê to û yê înan yewbînî ra cîya yo. Ti çî gureyî bikî, tim ti wazenî yew teknîko newe biceribnî. Ti qîmê xo bi çîyo hadre, çîyo ke her kes pê zano û şêno biko nêanî. Çîyo amade ra ti keyf nêgênî, çîyo ke ti bi xo keşş bikî, ti bi xo qezenc bikî ra ti zewq gênî.

Ê bi koçikan xerc çelpnenê dêsî ra, ti bi texte. Ti xo çewt kenî, erd ra bi koçike xerc kaş kenî serê texteyê xo. Ti werzenî payanî. Destê to yê çepî dimê texteyî bin de tepîştî, to bi destê rastî zî dimê koçike de girewto. Ti tûjikê zincîya koçike hetê vernî ra aznenî binê texteyî. Her di destê to pîya bi aheng xercê serê texteyî dusnenî dêsî ra.

Wexto ke ti texte weşnananî, merdim vano qey ti do texte bidî dêş ro, la wina nêbeno. Ti texte hewa ra yew derbe de semetnenî, xerc texteyî ra aqityeno şino rîyê dêşî ra sey pelê bastêxî pehn beno, koçike û texte destê to de manenê. Her derba texteyî kena bi çar derbanê koçike. Westayê bînî hetanî ke nêmeyê dêşê xo nêkerdo sîya, ti tamamê dêşê xo xerc de edelnenî.

Ti mastar gênî, xercu zêde dêşî ra ternenî. Cayê ke nêameyo mastar û kêmi mendo, pele û qulikê ke mîyanê sîwaxê to de mendê, seke mîlçike baskanê xo hewa ra bipirpino, çepilê to yê dergî winî bi suret pêsero xerc danê rîyê dêşî ro. Ti bi a qama xo ya barîya derga elsatîkine û canê xo yê şenikî seke nêşuxulîyê la ti dans bikî, ti hende rehet xebitênî. Ti reya peyêne dêşî mastar kenî, xercu zêde ternenî. Sîwaxê to tam şakule de, tam teswîyeya terazîyî de yo. Ti bi serê zincîya koçike her di kuncanê dêşî weşik birnenî. Xercu ke verê dêşî de mastarî ver ra rijyayo, ti apey danî. Sîwaxê rîyê dêşî sey sînîye beriqêno, şewle dano. Kam biewnîyo sîwaxê to ra, keyf gêno.

Ti fetilênî bala xo danî ke westayê bînî zî wazenê sey metodê to bi texte xerc bidusnê dêşî ra la kenê-nêkenê heq ra nênenê. Nêmeyê xercî texteyê înan wa maneno, nême rijêno erd, pereno kincan û sere û çimanê înan. Xo şaş kenê, ûsulê xo yê verênî zî kenê xo vîrî ra. Dest û lingê înan ginenê têmîyan ro.

A hînge de taşeronê şima seba teftîşî yeno. Selam dano şima hemîne. Ewnêno ke to dêşê xo tamam kerdo la westayanê bînan hema nême zî nêkerdo. Ti tey vejenî ke taşeron wayîrê tecrubeyî yo. Çiqrê ke ginayê peyê milê taşeronî ro nênenê hûmaritîş, her didanê xo serrêk ameyo! Camêrd şêla merdimî ra westayê xo şinasneno. Ewnêno to ra, çimê ey xorîn de yê. Zereyê çimanê xo ra to de huyeno. Westayê bînî vînenê ke ti leblebîyê fekê înan nîyê. Ti wina xo ra bawerbîyaye qutuya xo vejenî, cixara xo pêşenî, taffinenî, dû veradanî xo ser. Ti emeleyî ra vanî, "Xerc bide verê dêşêna." Û ti sey vergî kewenê canê dêşan ser. Êdî vengê deyîran însat ra birîyêno.

Gama ke şima şan de paydos kenê, her kes xo rê cayêk de adir wekeno. Teneke de awe germ kenê. Sereyê xo kenê çewt, por û rîyê xo şuwenê. Ti xo rê yew kenar de ronîşenî, bêveng temaşe kenî. Bala to şina herdîşe û porê înan ser. Tayê estê ke belkî hîrê aşmî yo cilêt nêdayo rîyê xo ro, herdîşa xo nêtaşt. Por û herdîşa înan kewtê têmîyan. Badê ke heme xo şuwenê, ti werzenî, yew teneke de xo rê awe germ kenî. Ti şinî yew odaya venge de, puncan û kincanê xo yê binî yew tula ser o ronanî, ser o ronîşenî, leşa xo heme şuwenî. Ti bi xewlî canê xo ziwa kenî, kincanê xo yê pankan danî xo ra.

Gama ke ti agêrenî yenî, ti vînenî ke millet ha şamî weno. Şamî mişewşî ya, nan kenê pede û wenê. Hetanî ke ti kincanê xo yê şuteyan aliqnenî û ti agêrenî ke şamîya xo biwerî, ti ewnîyenî ke kes çin o. Şîyê kotî, ser a şîyê, ti nêzanî, ti zaf meraq zî nêkenî. Ti zî şamîya xo hêdî-hêdî wenî. Dima, ti yew cixara pêşenî, şimenî. Ti şinê serê nivîna xo de ronîşenê. Ti çanteyê xo ra, mîyanê kitaban ra yew kitab vejenî. Nameyê kitabî Estetîkê Şîîre yo.

Estefîkê şîre û înat, di dinyayê yewbînan ra hende dûrî!

Ti xo nivîna xo ser o derg kenî. Ti senî ke xo derg kenî, hema newe ti xo de venî ke ti betelîyayî. Hetanî ke hewn zor dano to, ti kitab wanenî. Axir ti kitab binê balişnaya xo de ronanî û hewn ra şinî. Ti nêvînenî ke millet key ameyo û kewto mîyanê nivîna xo. Wexto ke ameyê qelebalix kerdo-nêkerdo, derheqê leblebîyan de çiyê qisey kerdo yan ney, ti nêzanî. Ti xorîn hewn ra şiyî.

Kar û halê şima her roje wina yo.

Pancês rojê to tamam bîyê ke ti ha uca xebitîyenî. A roje mîyanê karî de tayê embazî to ra vanê, "Ma her şewe şinê temaşeyê veyveyî kenê. Ti zî şewêk ma reyde bêre." Ti pêhesînî ke şarê ê doran seba ke domananê xo yê lajînan sunet biko, veyve ronane. Her şewe meydanê sîteyan de yew veyve esto. Ti pêhesîyenî ke qismêkê şarê ê doran çerkes ê.

Yew hikaya ke to zemanêk wenda ra ti zanî, merdimo ke zanayîşê tarîxî ra bêpahr bo, korfehm o. To tarîxê baw û kalanê xo, tarîxê milletê xo, tarîxê miletanê bînan meraq kerdo, coka ti derheqê çerkesan de zî bineyke çî zanî. Ti zanî ke, ê şarê nê welatan nîyê. Tam se serrî verî ke ti ameyî dinya, înan orusan ver hetê Qafqasya ra bar kerdo û bi qeflan ameyê. Zafê înan ameyê mîyanê erdê Osmanî de ca dayo xo. Dewleta Osmanî, dima zî Tirkîya, verera xo maciranê musulmanan rê akerda, arminî, yunanî, orumî, pontusî, asûrî, kurdî vera-vera cayê înan ra kerdê ra, qir kerdê û çerkesanê musulmanan rê, maciranê hetê Balqanan rê ca viraştö. Tayê arminî, yu-

nanî, orumî û pontusê ke malê dinya ra hes kenê, wextê dewleta Osmanî de seba ke tay bac bidê, dînê xo vurnayo, mesîhiye ca verdaya bîyê mehemedî, dima terkê mi-lîyetê xo kerdo, heme bîyê tirk. Nika zî heme zerrî ra pabesteyê dewlete yê. La ti zanî ke asurî, kurdê êzidî û elewî qir bîyê, ca û warê xo ra bar kerdo la dînê xo, edetê baw û kalanê xo terk nêkerdo.

Ti şan de xo şuwenî, herdîşa xo taşenî, bi meqesê xo yê qijkekî muyanê zimbê-lanê xo yê sîyayan bineyke ser ra qesnenî, porê xo rindek şane kenî. Seba ke utiyê pantolanê to nêxerepîyo, to binê doşegê xo de qat kerdê. Ti vejenî kenê xo pay. Gom-lekê xo yê sipî ser de xo ra danî. Ti qundereyanê xo yê hamnanî yê modelê kolejî de kenê xo pay. Bineyke parfum rijnenî xo ser û ti şinî teber. Ti ewnîyenî ke millet heme ha verê înaşatî de pabeyê to yo. Ti xo rê şaş manenî. Ti bineyke teredud kenî. Ti ew-nîyenî herdîşa înan ra, halê înan ra. Zerrîya to nê halî qebul nêkena. Ti vanî, "Em-bazênê, şima bi nê halî şinê veyve? Porê xo biqesnêne, herdîşa xo bitaşêne. Kincanê xo yê pankan xo ra bidîne. Şima zanê. Ma heme kurd ê, ma şarê Diyarbekirî yê. Ma tîya kurdan û Diyarbekirî temsîl kenê." La kes to ra çiyê fehm nêkeno!

Şima pîya şinê cayê veyveyî. Veyve meydanê yew sîte de yo. Dor û ver heme apartman ê. Çarmedorê meydanî de masa û sendelî ronîyayê. Verê dêsê apartma-nêk de ekîbê sazbandan ca dayo xo. Saz cenenê. Da-des camêrdan her yewî di ko-çikê darînî kerdê yew destê xo, di koçikî zî kerdê destê bîn, ha meydan de kay kenî. Şiqe-şiq kewta koçikan ser. Ti şinî kîştta xwendîyêk de ronîşenî. Embazê to zî to ra nat, qismêkê înan sendelîyan ser o ronîşenî, qismêk zî payanî ra, peyê înan de vindenê. Ti tam sînorê embazanê xo û şarê veyveyî de yî. Camêrdî epey kay kenê. Çi here- ket kenê wa bikî, hertim koçikê darînî mîyanê destanê înan de misêwa ginenê pêro: Şiq, şiq, şiq, şiq...

Dima saz vindeno. Sazbandî çend qurtî reqî şimenê. Tebeqe ra çend leblebîyan kenê fekê xo. Reyna dest pêkenê, cenenê. Na rey kênayî vejîyenê meydan. Subha-nellah! Homayî nê mexluqî xususî xuliqnayê. Eynî sey ê heykelanê ke kerrayê luleyî ra virazîyabî. Ê heykelê ke to dikan de dîbî. Şalê şefafî ro xo piştê. Tena ferqêk bala to anceno ke destê heykelan de koçikê darînî çin bî. Ê heykelê îlaheyanê yunanîyan ke kerraya luleyî ra neqirnayê, heme bîyê rastikên, gane bîyê û vejîyayê meydan, ha kay kenê, sey marî lef danê xo, reqesîyenê. Kênayê çerkesan, bêbavî kênayîye de zaf rindek ê, la kam gama ke zewijîyayî, wa jehr tede bo. Sey vila wisarî ke qeşa bido piro!...

Kênayê ma wina nîyê. Êyê ma eke zewijîyayî, hema newe sey vile abenê. Ti çiqas înan ra hes bikî hende weşik benê. Mêrde çiqas cinîya xo ra hes biko, cinî hende bena rindeke.

Ti cinîyanê kurdan û çerkesan muqayese kenî. Xora ti hertim wina kenî, kar û halê to no yo. Ti xo û merdîmanê bînan muqayese kenî. Ti milletê xo û miletanê bînan danê têver. Ti kewtê mîyanê xeyalan. Vengê koçikan wina rîtmîk goşanê to ra şino war, reseno mîyanê zerrîya to. Zerîya to zî rîtmîk ginena piro: Şiq, şiq, şiq, şiq...

Nişka ra embazê to yenê vîrê to. Ti fetelîyenî ewnîyenî. Ti vanî qey nê merdimî dewranêkê zaf kehenê rewênî ra, zemanê ke merdimî şikeftan de ciwîyayêne ra vejîyayê û ameyê tîya. Ti leze fetelîyenî ewnîyenî milletê bînî ra, ti ewnîyenî îlaheyan ra; waştîyanê homayanê efsaneyan ke nika ha meydan de reqesênê. Ti ewnîyenî xwendîyanê ke dorê meydanî de binê roşnê lambayan de ronîşte yê. Ti reyna ewnîyenî embazanê xo ra. Ti vînenî ke embazê to bi por û herdîşa xo ya tēmîyankewtîye, çimê xo ziq kerdê, fekê înan akerde, ha temaşeyê reqsê îlaheyan kenê. Ti ceniqîyenî, canê to recefîyeno. Sereyê to beno giran. Ti qolê xo yê çepî danê masa ser, bi kefê destê xo çareyê xo de gênî. Çimê to ewnîyenê serê masa ra, ti nê her di manzarayan têreyde fikirîyenî.

Gama ke tebaxêk lelebî û şuşeyêk kola serê masaya to de ronîyenê, ti ro xo arqilîyenî. Ti sereyê xo berz kenî ewnîyenî, êyê ke lelebîyan û kola vila kenê, hetanî verê to yenê û agêrenê. Uca ra wet, hetê embazanê to ra nêşinê. Ti zî tede, serê masayanê heme xwendîyan de şuşeyê kola û tebaxê lelebîyan estê la verê embazanê to de çiyêk çin o. Kesî embazê to merdiman ra nêhesibnayê, çiyê îkramê înan nêkerdo. Ti ewnîyenî reqsê îlaheyan ra, la ti kesî nêvînenî. Seke ti kewtê binê bîrêkê xorînî, vengê sazî to ra dûr şino. Hewa honik o la ti hîs kenî ke sereyê to areq dayo, porê to hîy bîyo. Ti her di qolanê xo danê serê masa, her di alişkanê xo kenê mîyanê kefê destanê xo û ti xorîn de şinî.

Çiqas wext vîyareno, ti nêzanî. Ti vînenî ke embazanê to ra yew, binê qolê to ra destê xo derg keno, tebeqe ra tayê lelebîyan gêno, keno fekê xo. Cawitişî reyde to ra vano, "Heme para to kewenê?" Seke ti lafbîyê, veng to ra nêvejîyeno. Ti fetelîyenî ewnîyenî zereyê çimanê embazê xo ra. Ti hîs kenî ke çimê to sûr bîyê. La zereyê çimanê embazê to de îfadeyêko kovî, bêmana û vêşan aseno. Yewna embazo ke ha kîştaya ey de, xo ey ser de derg keno, tebaxa lelebîyan verê to ra gêno beno. Çar-panc destî têde şinê mîyanê tebaxe, lelebî hewa ra darîyenê we. Tebaxa venge hewna apey cayê aye de, serê masaya to de ronîyena. Fekê to akerde menano, çimê to biloq benê. Mezgê to vindeno, ti nêşênî çiyekî bifikirîyî. Ti ewnîyenî şuşeyê kola ra. Şuşe ha pirr, cayê xo de yo.

Ti ewnîyenî meydanê veyveyî ra. Ti vînenî ke camêrdêko emrê ey dorê çewres serran, bineyke vîreyê ey esto, ver bi hetê ekîbê sazbandan şino. Ekîbê sazbandan ca de vindeno, vengê sazî qirp û birîyeno. Heme îlaheyî cayê xo de cemedîyenê, benê sey heykelê kerrayînanê ke to verê dikanî de dîyîbî. Camêrd mîyanê meydanî ra bi gamanê şidênayan rast ver bi şima yeno. Gama ke mîyanê heykelan ra vîyareno, hewna ruh dekeweno înan, her yewe hetêk ser şina. Ti hîs kenî ke do çiyêko xirab biqewimîyo. Qelbê to leze-leze dano piro. Canê to lerzeno. Mêrik wexto ke yeno reseno vernîya embazanê to, ti vînenî ke çend xortê bînî zî ha peyê ey de. Milletê veyveyî heme ewnêno şima ra, qismêkê camêrdan werîştê ver bi şima yenê. Mêrik vano:

- Veyveyê ma terk bikîn! Domanê ma şima ra tersenê...

Kesî ra tu vengêk nêvejyeno. Embazê to, zafê înan tirkî nêzanê. Êyê ke çend çekuyan zanê zî, tirkîya înan zaf xirabe ya. Nêşênî xo pê ifade bikê. Embazê to fehm kenê ke mêrik înan ra çî vano. Êyê ke payanî ra yê, fetelîyenê, hêdî-hêdî leqenê. Êyê ke ronîşte yê, werzenê û heme têreyde bi gamanê nermekan, seke nêwazê terkê veyveyî bikî, wina bêzerfî ver bi însatî wa şînê. La ti cayê xo de mendî. Seke yewî to sendelîya wa mîx kerdo. Badê ke embazê to qasê da-des gaman dûrî kewenê, hema newe ruh dekeweno to. Ti werzenî payanî, bê ke ti çiyê vajî, ti verê xo danê embazanê xo û ti şînî. Tam gama ke ti verê mêrikê wayîrê veyveyî ra vîyarenî, camêrd dest erzeno polê to. Ti fetelîyenî ewnîyenî zereyê çimanê camêrdî ra. Şima bi çiman qisey kenê. Dima, camêrd bi vengêko nermek û sakîn vano:

- Tu vateyê ma to rê çin o. Dê hela biewnîye xo ra û biewnîye nînan ra!

Vatişê camêrdî de ti fetelîyenî ewnîyenî embazanê xo ra. Vengê şima şîyo embazanê to. Heme cayê xo de bîyê heykel û ewnîyenê şima ra, temaşe kenê. Ti vengê camêrdî de ro xo arqilîyenî, hewna fetelîyenî ewnîyenî zereyê çimanê camêrdî ra. Camêrd vano:

- Lutfen! Ez rica kena. Kerem bike, ronîşe. Ti mêmanê ma yî. Tu vateyê ma to rê çin o.

Ti ewnîyenî ke camêrd zerrî ra vano, ti îfadeyê çimanê ey ra aciz nêbenî. Bineyke hişê to yeno sereyê to. Ziwanê to abeno. Ti vanî:

- Nê embazê min ê. Welatîyê min ê. Ez terkê înan nêkena.

Camêrd ewnîyeno to ra. Ti zereyê çimanê ey de nefret ney la mehcubîyet vînenî. Camêrd destê xo dergê to keno. Destê to gemo, destê xo yê bînî zî nano destê to ser. Vano:

- Ez to fehm kena.

Ti fekê xo anêkenî, danî piro şînî resenê embazanê xo. Şima heme têreyde şînê însaat. Pîzeyê to maseno. Ti hîrê rojî nivîne de manenî. Piranê werdî qirika to ra nêşîno war. Hewna vengê deyîran însat ra vila beno. Taşeronê şima çend rey wazeno to bibero nêweşxane. Ti nêwazenî, ti vanî, ez paydos kena, şina keye. Taşeron vano, "Eke ti paydos bikî, ez karî heme dana vindarnayîş!" Guneyê to bi hemîne yeno. Ti roja çarine werzenî, dest bi kar kenî.

* * *

Vîst û yew serrî ser de şîy. Hîrê rojî verê cû, ti şî veyveyê nê welatîyanê xo. Ez zana, ti xovero nêşî. Înan vengê to dabi. To taket-naket kerd. La eke ti nêşîyêne, eyb bîyêne. Ti weriştî şî. Ê merdîmanê ke nêşayêne çekuyêk tirkî qisey bikê, to bi çimanê xo dî ke bi cinî û domananê xo wa, heme ha tirkî qisey kenê. To kamî reyde bi nê zîwanî qisey kerd, hemîne tirkî cewabê to da, tirkîyêka şikita, çewtvire. Çekuyê tirkî sey leblebîyanê şoranê huşkan fekê înan ra nat û wet perayî; sey guleyê mawîzeran sîneyê to de şîy war.

Mi to ra va, birîna to giran a; yê to derdo bêderman o. Ti îfleh nêbenî...

Diyarbakir 24.07.2009

TENYAYÎYE Û EZ

| Îdrîs YAZAR |

Rojê taştareyî mi rê bîyo şewa tarî
Merdimî û darî bîyê sey qeretû
Rayerî ke yêni to het pêro sey muye barî
Ez ha yew vengane de, yew xeybane de

Pirênê ganê mi bîyo hendayê giranîya mi
Sûreto ke lîlik de aseno mi rê sinasî nîyo
Bê to bêwayîr a ez, ti Homayî kena bêre
Seke ez pêro meqaman ra fetelîyayo

Eka ti nêra emrê mi zaf nêromeno
Sey vereka ke tulayê vergî de
Beşnarîya mi, bê to ez senî vindeno
Sey perperika ke virarê mergî de

Ne ameyîşê to esto, ne zî yew çekuye nusena
Ti mîyan derdan de pawitena bêhêvî ya
Maseyo ke bejayîye de, mîyesa ke şîre ya dusena
Ge qerqiznayîş o ge zî bêhalîye ya

Halum de peskovî, serê awe de mijmewl
Ez xo rê senî bivîno yew neqeb
Çinayo ke bîyo, mi dîyo, hîn hewl!
Pêro waslanê mi, ha pencikanê eqrebî de

Qelabalix se daldeyî, meydan çulindarî
Mîyanê merdiman de tim teynayîye ya
Ciwîyayene mi rê bîya jehrîya marî
Her gu çî ra, her kesî ra ramaye ya

Yew ca de tebat mi nêdîyeno
Bê to serê telîyan a gêrayene ya
Deqa berdelî ser ra senî vêrena
Ciwîyayîş de sûretê mergî vînayene ya

13.06.2012

ZEWAJÊ GÊJÎ

| Umer Faruq ERSOZ |

Têlî siba rew ra karê xo arê da, ver kerd taxa corî, şî keyeyê waya xo Zîne. Verade şîy yewbîn ra her di wayî. Têlî, Zîne ra des serrî pîl bî. Her di wayî eynî dewe ra zewajîyabî.

Kênaya Zîne, Rinde, ameye xala xo ver. Va, "Ti xeyr ameya xalê." Têlî verarde kerde warkênaya xo ra, lew na alişkan ra. Germinî û tanîya xo daye ci. Hêverna Rinde ra hes kerdêne. Azeb bî hinî. Xora xale ina rey binêk zî semedê waştîşê aye amebî. Hal-hewalê yewbînan pers kerd, Rinde şî mitbaxe, çay na ser, taştî kerde hedre.

Têlî va "Wayê, nezerpuç, warekênaya mi bîya pîl û tamam! Ez qayîl a Ehmedî rê biwazî."

Zîne binêk rîyê xo bi tirş û vat:

"Wayê, ti zanana ez to dest ra teba nêtepişnena. Nêweşîya Ehmedî bî. Ameyo xo?"

Têlî va "Neweşî Homa dano. Ma şîy hende hekîman. Ma hende melayan gêrayî. Vat, 'binêk xof pîşîyayo ci, bîyo cindar.' La nika ho hol o, ho xebitîyeno, ho kar-gureyê xo de. Melayan vat, eke bizewajîyo biyero heyecan, tersê xo zî şikîyeno, beno weş û war."

Zîne va, "Wayê, ez se vajî. Qederî ke layê xo rişt, ma eşkenê se bikerî! Baykê xo zî çi vano, ez nêzanena."

Têlî va "Wayê, ez huncî (ancî) yena serê cila şima."

O are Rinde kewte zere, taştî ard na ro. Hîrê hemeyî ameyî serê sifreyî, nanê xo werd.

Têlî va "Homa cayê ci dekeroy, ma kêma Homa zêde bikero."

Rinde sifre da arê.

Têlî va "Rinde, veyva mi destê to tern bo."

Rinde şermaye vat:

"Xalê, ti o qayde mevaje!"

Zîne va "Wayê, nika ra Rinde meşeçizne!"

Wextêk ra tepîya keyeyê Têlî ame serê cila keyeyê Qubadî. Goreyê ûsul û edetan Rinde pa cemat a waşte. Baykê Rinde Qubad çi rey nêweşîya Ehmedî nêpersa; çi wazenê çi genê çi danê; binra eleqedar nêbi, goşan ser ra esterit.

Qubadî va “Têlî, qelindê Rinde giran o! La qeyê merdimîya ma, ti ke des hezarî ver ra qelind dana, ma soz birnenê.”

Têlî va “Rinda mi ercîyena. Sere û çîman ser, ez qebul kena. La nîşan zî ma ca de nanê ro, veyveyê xo kenê.”

Ê rojan, Ehmed hebêk bibi weş; nêweşîya xo giran nêbî. Xora yê ey pêl bi pêl bi. Ge pêlê nêweşî ameyêne ci ge pêlê weşî. Têlî-înan destê xo lez girewtêne ke gamêk ra ver bizewijnê.

Qubadî des hezar kaxitî qelind girewt, pereyî hûmartî, eştî cêba xo.

Va “Yew fatîha biwanê, Homa zewajê inê xortan xeyr bikero.”

Cematî yew dest û yew fek ra, pa selawat û fatîha helqe kerd Rinde dest ra, va, aşmêk dima ma yenê veyve hewilnanê.

Hende bi waştîşê Rinde. Des hezar qelind û yew fatîha dima, yew giştane bi pencikanê barîyan ra.

Roje ameye, veyveke xemilnaye, şehla (şare) sûre mîyane ra girê daye, qemta sûre eşte sereyî ser û viste rayîr. Zîne yew mesîne awke rişnaye. Va “Zerrîşey, çimziwa, nezepuç!”

Zama xalezayê Rinde bi. Şinasnayêne. Ehmed Rinde ra diyês serrî pîl bi. Aye zî pê nêweşîya Ehmedî zanayêne la vatîbî bîyo hol. Çewî nêzanayêne şîzofrenî çî yo. Vatêne boya hewayî kuwto pa, la ameyo xo

Zerrîya Rinde piç-wiçayêne. Hem tersayêne hem zî qic bî; hema şîyes-serre bî. Xala xo ra hes kerdêne. Heto bîn ra zî derheqê Ehmedî de xof pîşyayêne aye zere.

Îna rojî vîyartî. Hêverê zaf xirab nêbi Ehmed. Di-hîrê aşman dima ancî hişê Ehmedî têwdîya. Çîyo ke nêbîyo, vatêne bîyo. Bibi xuyteng. Rey-rey dayîka ey veng dayêne melayî; melayî ser o wendêne. La karê melayan nêbi. Dewe de zî edet o, sereyê kamî bidejo şîyêne hetê melayî ra; nuşte kerdêne. Belkî yew gilarza nuşteyan kerdîbî Ehmedî ra. Her cayê ey ra nuşte û qom aliqnaye bi.

Rojan ra îna yew roje, Rinde vejîyabî fekber, ê zereyî rutêne, gezî kerdêne. Pîze zî hinî nîyabî çaqan ser ra. A her çîyî ra bêxeber; çend ke Ehmedî ra ame, çuwe ant piştî ra. Rinde fekî ser ginaye erd ro, çimê xo bîy tarî. Nefes pêbiriya.

Ancî damara gêjîye Ehmed tepîştîbî. Buxa û qîra.

Vat “Kênaya xozî ti ha kamî rê boçe têşanena! Yena tîya gezî kena noca û ucayê xo mojnena kamî!”

Tebayêna nêdîbî Rinde. Ginabî serê pûş û zibilî ro. Ehmed pay şibi serê pîzeyî, pay nayêne def û sêne. Rinde nêşkayêne nefes bigero. Pa peysabî û atisyabî. Tena fek ra “Ay dayê!” vejîyabî, vengê xo birîyabî. Ehmed çepaxiyabî ser, gizm û hêrs ra dayêne piro. Gijik de tepîşt, kaş kerde berde zereyê keyeyî. Ser o ber qefilna, yew geringa hol zî uca de kuyaye, heqeret pê kerd. Her neng çînd pede; pijikê xo ke nişt qefilîya, veradaye.

A qarrî-warrî ra Têlî axur ra erzîyaye ameye zere, warezaya xo o hal de diye.

Reng ra şî, pa atisîyaye, cemedîyaye mende.

Va "Ero leyîrê çinayî, se bî to Rinde kişta?"

Bizlatikê çimanê Ehmedî şewq dayêne. Xorî ra nefes girewtêne dayêne.

Va "Kelsu şîya fekberî, bîya çewt, def û sêne aseno; nêqefilnena! Fistan dusîyayo pareste ra, duz nêkena. Ez nika ra sewt mekerî, rîyê ma kena sîya! Wa xo nêmejno çewî!"

Têlî ewnîyaye çiyêk çin o, Ehmedî ancî xeyaltujîya xo ra Rinde mehf kerda. Hini nêverda teba bivajo.

Vat "Lez bivejî teber!" Ehmedî tebayêna nêvat, kewt teber. Têlî şî Rinde ver, verarde kerde pira.

Va "Rinda mi se bî?"

Va, "Xalê, mi fekber gezî kerdêne, xafila çuwe ant piştîya mi ra..." Û berme pîşîya qirrike ra, nêşkaye qala xo tamam bikero. Sey yew qicê qijekî veng a bermayêne. Qamte sere ra bî, zit zî nêbî. Alişkê xo masabî, gijik verdîyabî ser. Kincê serî bîbî qerpal. Teba nêkerdîbî. Fekberî gezî kerdîbî; pûş û zibil kerdêne teneke.

Têlî sereyê Rinde girewt mîyanê qolanê xo, hesirê çiman esteritî.

Va "Meberme kênaya mi. Binêk zerrîteng û nêweş o. Ti rind a. Xeyaltujan pîşeno xo sere. Vîyarena kênaya mi vîyarena, meberme xale qurban."

Rinde va "Xalê, mi teba nêkerd. Ez zî gunek a. To qey nêvat damara gêjîya ey de esta xalê? Mi bikişo bixeniqno, kam mi xelisneno?"

"Beno hol kênaya mi, beno hol... Ci rê dua bike. Nêweşî ra îna kerdo. Aqil û hiş sere de bibîyêne îna kerdêne! Ti zanena, weşîya xo de to ra zaf hes keno."

Têlî îna zerrî dayêne Rinde. Rinde veng a bermayêne. Bermayîş û zurayîş pê nalayîş a tira vejîyayêne. Têlî a wariznaye berde ser û çimî şuwî, kincê neweyî dayî pira.

"Şo xo derg bike. Binêk biarisiye kênaya mi. Pîze ho çaqanê to ser o, wa qic zerar nêvîno."

Rinde teqet ra kewtîbî. Serê cilan ra bî derg. Çimî kuyayî dês ra. Resîmê aye û Ehmedî yê veyveyî aliqnbî pira. "Homa berê xeyrî abikero..." vat û şîye hewn a.

Ehmed vîndî bibi, nêaseyêne. Têlî pawit ke biyero, tede qal bikero. A şewe nêame. A zî serê textî ra şîbî hewn a. Serê sibayî Rinde a hişyar kerde. Çimî akerdî, saete pers kerde. Wext xeylî şibi.

Têlî va "Kênaya mi Ehmed ame?"

Rinde va "Ney xalê."

Malaq a mende, kewte wes-wese.

Va, "Ez debirê heywanan bidî ci" û warişte hetê axurî ra şî.

Rinde şî mitbaxe, sêpare kerdêne hedre. O are qarîya Têlî ameye. Recef a kewte teber Rinde, hetê axurî ra şî. Vat derey çiyêk dayo pede. Têlî zereyê axurî de atisîyabî, ginabî dêsî ver ro. Axur û mereke têkişte de bîy, berê mereke axur ra abîyêne.

Ber akerde bi, serkeyê mereke ra qama Ehmedî têtşîyêne. Her di dusîyayî lingan ra, la birna, ard war. Ehmedî rew ra dinyaya xo bedilnabî.

Dewe ameye pêser, Ehmed helq kerd. Tezîye na ro. Şewe, verê Têlî de, Têlî û Zîne û Rinde tek-tena binê banî de mendî. Rewna qicî pîzeyê Rinde de xo nêqemilnabî. Cayê xo ra ke warîşte, qicî payî eştî, bî ganî. Nêeşkaye rayîr ra şîyero Rinde. Qicê şeş aşman ard dinya. Hende kuyayîş û xoalîqnayîşê Ehmedî ci ra giran amebî.

Qijîya qicê qijekî ê zereyî girewtîbî. Rinde bê teqet kewtîbî, reng ra şîbî, bîbî sey meyîtî. Xo ra şî, yew are badê çimî kerdî a. Qic ho bermeno. Têlî û Zîne qic na ver ra. Ewnîyaye tira û persaye:

“Laj o nîyo (yan) kêna ya?”

Têlî va “Kêna ya Rinda mi. Şîya to. Homa qedere aye rind bikero.”

Rinde va “Wa nameyê aye Hêvî bo.” Zehmet a pistanê xo kerd a, çice eşt Hêvî fek. Ewnîyaye şitsipitişê Hêvî ra. “Hêvî...” vat, şî hewn a.

Têlî û Zîne pê bîyayîşê Hêvî dejê Ehmedî binêk xo vîr ra kerdîbî.

Çice Hêvî fek ra vejîyabî, bermayêne.

Têlî va “Rinde kewta ra” û şî saer. Torna xo verarda dayîke ra girewte, dergûşe de naye ro. Kewte ver, têtşanaye.

Çimê Zîne mendî Rinde ra. Yew huyayîşo qijkek cemedîyayo lewan ra, o qayde menda.

Zîne va “Rinda mi!”

Tira veng nêvejîya. Ancî veng da la ne sewt ne qemildayîş... Ver kerd Têlî:

“Têlî Têlî!...”

Têlî dergûşe ver ra xo çarna, “Hêê wayê!” vat.

“Rinde ver ra qal nêvejîyeno. Ti vana kewta ra, merda!”

“Fekê xo xeyr abike! Bêhewn a, dejaya qefiliyaya şîya hewn a.”

Her di pîya ino vate ra mird nêbîy. Mendî yewbîn ra. Her diyan rî ra zî telîyê tersî, tujîya xofî gêrabî pîya. Her di pê dua wa şîy, mendî rîyê Rinde ra. Fek ra huyayîş cemedîyabî. Ewnîyabî Hêvî ra, huyabî û îna mendîbî. Çi rey nefes nêgena. Têlî destê xo berd hetê pînikê; nefes nêgineno ver ro. Dest pira çarna; bîya serdin.

Têlî va “Rinde zî merda!” û her di wayî pîya bermayî.

Têlî lihêf ant rîyê Rinde ser.

“Ma kerd to kêna mi! Heqê xo helal bike. Gêj pey nuşt a û mela wa aqil nêbeno!”

Îna nêpawitêne la îna amebî Rinde sere de. Her di wayî bermayî. Bermayîşê înan ra Hêvî bî aya, qijaye. Zîne Hêvî girewte xo ver ra.

“Hêvî meberme Hêvî meberme

Gonî xemilîyaya zerrî û cigera mi

Hêvî meberme Hêvî meberme

Kênaya xo mi veşnaye se kerdo leyîra mi...”

SANIKA NARE

| Erkan TEKÎN |

Sosine quşxane nabî adirî ser, kulînde de şamî pewtêne. A game xijjayîş ame teber ra. Ramitoxî linga xo kîp nabî frenî ser, xijjayîş kewtîbî erebe ser. Çîkayîş gina Sosine ro, keyber akerd, xo eşt teber. Wina (henî) çîkîyabî ke erd û asmên nabî pêra. Domanan kuçe de kayê xo ca verda, çîkayîşê aye ra qutffiyayî mendî.

“Nare” vat kokime, “Nara mi ku ya!”

Yew kêneka dergeka çimgilora çimsîyaye mîyanê kome ra vejîyaye hetê verî. “Çik o dêkê?” vat. Poro sîyayo derg ser o gijik bîbî. Toz û arînge bîbî kîncanê serî ra. Keyf û kelebûtê kayî hîna nêniştîbî. Seke werdê verî nêmcet mendo.

Çimî erzîyayê rîyê Sosine. Helkena, nefes nêgineno ver ro. Şîye leyê kêneke, dest de girewt. Seke çimê xo nêvînenê, dest piro fetilna. “Ti tîya der a dikê?” vat.

“Ya” vat kêneke, sere şana.

“O çi veng bî?”

“Erebe bî dêkê. Ame vîyart şî. Qey se bî?”

“Teba nêbî cîgera mi. Hadê şîme keye êdî şan o. Quşxane adirî ser o yo, veşeno.” Sosine kîpa-kîp destê Nare de girewtîbî. Pîya şîyî zere. Sosine tenê amebî xo. Nare berde dest û rî şuşt û pê destmale ziwa kerd, toz û arînga serî pak kerde.

Nare zere de ronîşte bîye. Sosine dest de sênîye, kulînde ra vejîyaye ameye. Nare herinda xo ra til bîye, xonca arde cayê orteyî de naye ro. Giran ameyêne ci rê xonca. Niqayêne ver de. Sosine sênîya destî xonca ser o naye ro; pîya sifreyî ser o niştî ro. Çimê Sosine Nare ser o bî. Çimê aye de rindeka dinya alemî bîye. Rast kî Nare zaf delal bîye. Çimê girsê gilorî şîyê ro çimê xezelan.

Sosine verarde arde pira, pêsero-pêsero lew na pira. Nare dest bi cazuyîye kerd, çimê gilorî şanayî rîyê Sosine.

“Dêkê, emşo (esmo) mi rê sanike qîsey kena?”

Sosine huyaye û pê şad bîye. “Ya, ez cîgera xo re qîsey kena. Ez qeda û belayê aye bigerî! Ema şertê mi esto. To ke nanê xo werd, tasa xo de teba nêverda, ez biaqila xo rê qîsey kena.”

Keyfê Nare ame! Destî dayî yewbîn ro, xo ver de tase şanaye koçikan ver. Bi eşq û keyf a nanê xo werd qedêna. Tase musne ra dêka xo; tede teba nêmendîbî.

Sifre arê da, qab-qecaxî şuştî. Sosine tenê nata-bota xercilîyaye. Axirê waxtê rakewtene ame. Sosine cilî kerdî ra. Nare dorme ro şîyêne ameyêne. Sosine zanîtêne ke seba sanike şona yena. Sosine kata şora a dima! Bîbî doçik, dusîyabî pira!

Nare bi eşq û keyf a kewte cile. Sosine lamba hewn a kerde, ameye kîştâ Nare de kewte binê orxanî, a girewte verarda xo. Nare şeşserrî bîye. Sosine qet a nêşikî-têne. Aye ke çi vat, çiqas destber ra ame, kerdêne.

Cile de di rey "axx" ant Sosine zerrî ra.

"Dêkê ti çayê hende ax ancana?" vat Nare. "Zaf derdê to estê?"

Çik gina zerrîya Sosine ro. "Dinya mi rê zaf xayînîye kerde dikê! Ez ax meancî kam bianco!" vat.

"Ti mi rê sanike qisey kena, neke?"

"Ya, ez delala xo rê qisey kena" vat Sosine, lew na alişke ra.

"Wextê verênî de yew dewe estbîya. Na dewe de da-des keyeyî estbîyê. Nê keyeyan ra yewî de yew cenîke estbîya. Cenîke hîna lajê xo derguşe de yewserre bîyo, mêrdeyê xo mireno. Veyveka newîye bena cenîke hîna o wext. Zaf rindek bena. Seke vîya menda, zaf comêrdî kewtê ser de; cenîke kesî de nêşîya.

"Zaf mêrdeyê xo ra hes kerdo cenîke. O ke mireno, eşq û sewdaya xo, heskerdişê xo pêro dana lajê xo. Her çiyê xo lajê xo beno. Laj beno pîl, wextê zewecî yeno, zewicîyeno. Cenîke bi veyva xo wa yewbîn ra razî benê. Wextêk ra tepîya veyve kewene ra, yew kêneka xo bena. Zaf rindek bîna kêneke. Cenîke vana wa torna mi nezer mebo, nêmusnena kesî. Nameyê na kêneka rindeke Nare bena."

Verarde Sosine de xo lewna Nare. "Nameyê xo Nare bena, ya dêkê?"

"Ya, cîgera mi. Nameyê xo Nare bena" vat Sosine, ancî dest bi sanike kerd.

"Keyeyê cenîke hal-wextê xo rind beno. Xo rê hêga ramenê, mal-dewar weyî kenê. Baxê xo beno, bostanê xo beno... Pêro yewbînî ra zaf hes kenê. Torna xo ke bena, êdî keyf beno keyfê înan! Mîyanê hay-huyê dinya de goş û kerrikê xo rehet benê. Dormeyê cenîke şên beno. Lajê xo, veyva xo, torne xo ya rindeka delale...

"Rojêk eskerê romî yeno, dewijan pêruna arê dano pêser. Qelibîyeno zereyê keyeyan, hebe bi hebe saye keno. Cenî, camêrd, doman... Dano dewijan ro, pê heqeret keno. Camêrdan şaneno xo ver, geno beno. Lajê cenîke, pîyê Nare kî tede beno. Kes nêzaneno berdê kotî. Cenîke peşewe-peroj bermena jîbena, veng dana zîyaran û dîyaran.

"Aşmêk û nêma camêrdî vêjîyenê yenê. Fekê xo anêkenê. Ancîyenê zereyê keyeyan, linge nêerzanê teber. Ti henî (wina) zanena ke na dewe de qet camêrdî çin ê. Da-des rojî nîya vîyarenê. Kar û gureyê dewe tena cenîyî kenê. Mal-dewarî ê banê teber. Ê kî hal-hewalê camêrdan ra teba fehm nêkenê.

"Da-vîst rojan ra tepîye dewijî tek bi tek bar kenê, her yewê xo hetêk ro şono.

Kes kesî ra xatir nêwâzeno; miradîyaye-miradîyaye vejîyenê şonê. Des rojan dima dewe de kes nêmaneno. Cenîke nîyadana ke wina nêbeno, şona leyê lajê xo. 'Biko' vana, 'aşmêk o ke to fekê xo anêkerdo. Ti çayê ma de qisey nêkena? Se bî şima ro? Eskerî şima berdî kotî, se vat şima rê? Na dewa ma qey wina bê xatir bar kena şona?

"Qisayanê cenîke ser laj veng dano maya Nare kî. Kesratêka xorîne anceno. Cixara fişneno ra ci, keweno qisayan ver. 'Mi heta nika nêvat ke şima xem mekerê' vano lejê cenîke. Eskerî ma berdîme qereqol. Domanê koyî yenê dewe şima, vat. Şima ardim danê ci, vat. Ya şima çeke genê benê korucu yan kî dewe kenê tal. Şima ke bibê korucu, dewlete şima ra weş manena, pere dana şima. Eke mebê, verê xo çarnena şima, dîşmenîya şima kena. Ma ra kesî qebug nêkerd. Ma ke reyna ame-yîme, dewede kam esto kişenîme, vat. Îşkence bi ma kerd. Şito ke ma maya xo ra lito pîrnikanê ma ra ard. Şima rê aşmêk musade, vat, kotî ro şonê şorê. Vatena înan gore, di-hîre rojan dima yenê. Ez nêwazena erdê pî-kalîkan ca biverdî.'

"Hona (hîna) di rojî temam nêbîyê, eskerê romî erzeno dewa cenîke ser. Tek-tek zereyê banan ro nîyadano ke pêro tal (veng) ê. Tena banê cenîke tal nîyo. Esker dormeyê banê aye geno. Fecirê şodirî beno. Cenîke werizena ra ke lojine de adir bikero we. Yek de esker xarrê zereyî beno. Zereyê cile de pîyê Nare û maya Nare şaneno paskulan ver. Cenîke verê lojine ra xo erzena torna xo ser ke medê aye ro. Ekser beno piro, aye kaş keno teber. Cenîke torna xo nêverda ra. Gena pistanê xo, sey kerge perranê xo ser o ana pêser. Heto bîn ra kî çikena vana; 'Şima ma ra çî wazenê? Binê nê banî de kamî rê zerarê ma esto?'

"Başgedîklîyo serê eskeran pîyê Nare ser o tîk beno. 'Ti çayê cîrananê xo de nê-şîya?' vano. Başgedîklî pîyê Nare rind nas keno. Qereqol de tewr zêde ey xo ver dayo û korucuyîye qebug nêkerda. 'Mi to rê nêvat dewe tal bike!' vano ci rê. 'Ti nika dewlete de sere ancena ha!' vano.

"Pîyê Nare, maya Nare genê benê. Cenîke xo erzena eskerî ver, gêrena ver ro. 'Heq bo sucê înan çin o' vana, 'mi nêverda bar bikero şorê. Cayêk de kesê ma çin o. Kata şîme, se bikîme? Suke de vêşan-têşan teber de manenîme. Heta şan musade bikerê, ma keye (çê) bar kenîme şonîme.' Eskerî xo ver de cenîke şanenê paskulan ver. Banê înan veşnenê, maye û pîyê Nare genê benê."

Nare tersan ver ra verarda Sosine de bîya huşk-hol. Qet ci ra veng nêvejîyeno. Sosine, adir û kile nîyaya zerrî ra, fek sanika xo ra veranêdena.

"Cenîke Nare gena verarda xo, kewena înan dima. Xeylê ke şona, yek de çîta xo erzena çîmanê Nare ser, çîmanê aye gena. Nare "Daye! Bawo!" vana, bermena. Cenîke nêzanena se bikero. Çokê xo şikîyenê, dinya ci rê bena ting û tarî. Ti henî (wina) zanena ke qocê ke kok ra qerifîyayo ser. Ma ti nêvana ke meyîtê lajî û veyve vînayê!

"Canîke her çîyê xo roşena, Nare gena şona suke. Yew ban vînena xo rê. A û Nare binê banî de tena benê. Yê cenîke her çîyê xo torna xo bena. Aye ra zaf hes kena. A ruh û canê aye bena. Nare roja bi roje bena pîle..."

Sosine nîyada ke Nare hewn a şîya; îstîrê çîmanê xo kerdî pak, lew na pira, orxan rinda-rind ant ser. "Heq rehetîye bido cîgera mi, bextê to weş bo" vat.

Sosine şodir rew ra westîbî ra, kar û gureyê zereyî arê dabî. Nare weste ra, dest û rîyê xo şuşt. A game Sosine arayî hazir kerdêne. Sifreyî ser o niştî ro.

"Dêkê" vat Nare, "a sanika ke to şewe mi rê qisey kerde, nameyê a kêneke û nameyê mi eynî yo!"

"Ya, eynî yo cîgera mi."

"To vat çimê xo sîya û girs û gilor benê."

"Ya, ez to rê bimirî."

"Mendê çîmanê mi! Tî mi rê wina (henî) vana."

Beşerîyaye Sosine. "Çimê cîgera mi zaf rindek ê" vat, qisa vurnaye. Ters kewtîbî zerrî ke Nare ancî ci ra maya xo û pîyê xo pers kena.

Teber ra vengê domanan ameyêne. Aqilê Nare şîbî kayî ser. Destê xo lez girewtêne ke lingêk rew ra şoro kay bikero. Arayîya xo qedênaye. "Dêkê ez şona kay kena" vat, xo eşt teber. "Zaf dûrî meşo cîgera mi!" vat Sosine dima.

Qelebelix amebî pêser, zeze-meze têra bîbî. Sosine pencera kerde a ke cenîyê taxe pêro vejîyayê teber, hetê qelebelixî ser vazenê. Sosine bîye teber, yew cîrana xo raye ra çarnaye û pers kerd. "Vanê cemseya eskerî kuwto yew kêneke ra" vat cîrane. Sosine solê xo pay kerdî, kewte aye dima. Reste cayê qelebelixî, kewte orte, xo rê raye daye a, şîye hetê verî.

Çimî pêro gêrayî aye ser. Yew kêneke rîserkî şîbî erd; dorme de gonî gol bîbî. Porê xo yo dergo sîya mîyanê gonî de mēndîbî. Por ra nîyada, kincan ra nîyada, solan ra nîyada... Linga yewe ra tekê solan vejîyabî. Cayê xo de bîye huşk-hol. Veng ci ra nêvejîya. Çend rojan ra ver herinabî solî. "Dêkê, nê solî çiqas rindek ê" vatîbî Nare bazar de. Rast a kî rindek bîyî. Toqa pira bî; sûr bîyî, beriqîyayêne. "Tam layîqê delala min ê!" vatîbî Sosine, solî herinabî.

Çokan ser o ameye war Sosine. Wina çîkayîş gina piro ke erd û asmên lerza. Çîkayîşê xo kert û kurtan ro vîyart şî rest tewr û turê yabanî, heşê zereyê geme, marê binê goneyî. Porê xo ruçikna, riyê xo pencurik kerd. "Heqoo, no senên zulm o to mi rê nayo ro! Bara mi rê çayê hende bîya kor!"

Dinya ser o bîbî sacîya sûre, to vatêne asmên ra adir vareno. Sey xêxan û boman ginaye cehde ro. Cehde girewtîbî xo ver; hetêk ra çîkayêne hetêk ra vaştêne. Çîman ver ra bîye vîndî şîye. A roje ra tepîya kesî a nêdiye. Se bîya çitûr bîya, kes nêzaneno. Tayê vanê xo eşto awe, tayê vanê bîya bom kewta orte.

Cîranan meytê Nare berd dewe de leyê maye û pîyî de dard we. Roman (romîyan) ancî kerdena xo kerdîbî. Yewna keye kok ra dardîbî we, ci ra aj nêverdabî.

QATIRA CERE

| Adir DÊRSIMIJ |

Tîja şewdirî sey veyveka şerminike rîyê xo gilê koyî ra giran-giran muşnenayêne dar û berî. Roştîya tîje verê eştêne koyanê boverî. Uca ke ginayêne çinayî ro, biyêne sey veyveka surelaye. Dormeyê a veyveke de kî teyr û tur, mar û milayun ameyênê gan û fetilîyênê. Wext ke vîyard ra her ke şîye tîje biye berze. Roştîya tîje dewe gi-rewte ra xo ver, tanî ameye ruhê dewe. Dewe giran-giran hewn ra wişte ra.

Mem cila xo de rakewte bî. Cile zaf şîrin bî. Ey nêwaştêne ke binê lihêfî ra bive-jîyo. Lihêf rind ontîbî sereyê xo ser. Wina kerdêne ke pîrika ey vajo lajek hewn der o. Çunke pîrika ey rew-rew ameyêne û bi hêrs vatêne "De wirze. Êdî peroj o. Vorekî û bijêkî zere de geste qir bî." Tenê lihêf kaş kerdêne û dima peyser şîyêne teber, do şanêne ra.

Pîrika ey ke şîyêne ey lihêf onci ontêne xo ser û hewnê şîrin onci dom kerdêne. Reyê binê lihêfî ra qayîtê zereyê oda kerd. Roştîya tîje penceraya oda ra kewtîbî oda. Dormeyê banê înan de qewaxî bî. Versîya pelanê ê qewaxan û roştîya tîje pîya dês de govende girewtênê. Ge-ge sey awe nat û bota amênê û şîyênê, ge-ge kî sey merdimê ke pê serd o recefîyênê. Memî di-hîrê deqayî na manzara temaşe kerde. Memî waştêne ke nîya binê cile de vindero û xeyelan bivîno. A vîsta de yew çî ame vîrê ey. Cayê xo ra xil bî û vaşt teber. Leyê berê teberî de vinet û bi nimitkî guçê berî ra qayîtê teberî kerd. Pîrika ey coyîn ra çar-panc metreyî cor de yew rasteyo qij bî, uca sêpî şanaybî pê, do şanitene. Liganê pîrike de lastîkê nayloninê kewayî bî. Peyekê aye sey vewre sipî bî. Seke peyekê aye çin bî. Porê xo yo zerd binê çîta sipîye ra verdîyaybî yew alişke ro. Rîyê xo sey herra zuwa bîbî huşk. Meşke hin xulpnayêne, kamî ke dûrî ra qayît bikerdêne zanayêne ke a kebanîya nê keyî ya. Memî vileyê xo tenêna kerd derg. O wext kalikê xo dî. Coyîn de pexsun kerdbî ra areyîya xo kerdêne. Nano huskever, loqme cira keno dima toraq û rûn keno pa û erzeno fekê xo. Deqa de rey kî porê xo yo sipî weş-weş kineno. Kalî ser o kî onci çaketêko zimistane bî. Nê germê hamnanî de çitur biyêne o çaketo qalind dayêne xo ra? Mem her wext şaş mendêne. A vîsta de maya Memî verê dêsî ra vejîye û leyê pexsun ra çaydane girewte. Kalikî

rê yew çay kerde ci. Maya Memî çite rind ontîbî sereyê xo û rîyê xo kî rind cadaybî. Leyê kalikî de rîyê xo qet ranêkerdene. Aye yew fistan sûr û vilikin daybî xo ra. Fîstan heta binê paşna ameyêne. A zaf şerminik û bêtesîr aseynê. Hen ke bêtesîr aseynê ke seke na dinya de çin a. Memî xo bi xo vat "Ez cile ra qey xil bîya?" Dima ard xo vîrî, ber kerd ra û linga xo ya raste eşte teber. A game qatire dîye. Zaf şa bî vat. "Qatire girewta û arda."

Qatire versîye de pencê gozêre ra giredayîye bîye. Qulê dare çirtike bîye. Awe bi xuşayîş uca ra verdîyêne de, dima mîyanê qatire û dare ra herekîyêne, şîyêne. Rengê qatire sûr bî. A zaf qewetin û heybetin bîye. Dormeyê aye de vizikî fetilîyênê. Aye gege dimê xo şanêne ra ge-ge kî lingê xo dardênê we û dayênê hard ro. Bijîyê qatire rind bîbî derg, vile ra devacêr rişîyêne.

Mem desin de hetê qatire ser vaşt. Verê berî de di-hîrê kemerî bî pay da înan ser. Kalikê ey o dî. Rîyê xo kerd tirş û zirça:

- Ero! Cîgerê mi lez meke. Ginena war ro.

Mem qet kalikê xo nêhesna. Çünke ey ra teber yewna dinya çin bîye. Awa dinya pêro zereyê ey de herekîyêne, dinya zereyê ey de bîyêne roşt, her çî ey de dest pêkerdene ey ra dot kî qedîyêne. Dinya o bi xo bî.

Mem şî û nêzdîye qatire de herre ser o nîşt ro. Destê xo eşt binê çenikê xo. Xo bi xo fikirîya ke qatire çiqas rindek a. Çimê qatire hen girs û zelal aseynê ke ti vana dinya pêro ê kenê roşt. Hard ra wişt ra kalikê xo ser şî. Maya ey şîbî. Kalikî kî loqme fekê xo de fetilnêne. Mem ke şî nêzdî, kalikê xo ra pers kerd:

- Kalo, to qatire girewta? To key arde?

Kalikî loqme kerd war û helmode gird girewt. Dima qayitê çimanê tornê xo kerd, ebi mexrûrîyet vat:

- Na qatire, nê koyan ra dot yew dewe esta, mi uca ra girewte. A êdî ê ma ya. A qatire nîya. No keye ra yew merdim a, êdî. Tî kî bizane.

Bi rastîye hen kî bî. Mem o wext des serrî de bî. Ebi a qatire bî pîl. Ey "Qatira Cere" ra zaf hes kerdêne. Nameyê qatire ey naybî pa. Payîz ke amêne Mem şîyêne mektebê yatilî. Hamnan zî peyser ameyêne dewe. Qatire êdî yew leteyê ê keyeyî bîye. Çünke derdê ê keyeyî zêde aye ontêne. Qatire wext ke derbaz bîbî deha bîbî dest û payê înan. Înan qatire lîlika çimanê xo ra aver girewtenê. Vaş ontêne de, kolîyan de, zibil eştene de, coyîn çarnayane de, hêga ramitene de. Tengîya înan de Qatira Cere bîbî ardimkara înan.

Rojî wina vîyardî ra û serrî kî kewtî înan dima. Qatire panc serrî ra aver girewtîbî. Mem rojê hewn ra wişt ra ke pîrik û kalikê ey pêrodayîş der ê. Zere de hayleme yo. Maya ey kî guçê cayê ey de nîşt ro bermena. Memî çimê xo mîşt day. Ebi ters maya xo ra pers kerd:

- Dayê! Se bî? Çayê bermena? No hayleme çik o? Qey danê pêro?

Maya ey pîrnika xo onte. Hesirê çimanê xo çîta xo ya sipîye ra kerdî pak. Xo bi xo fikrîyayêne ke “Ez lajê xo ra senî vajî?” Seke lewê aye zelegnaybî pêra. Qet ranêbî-yênê. Sey awe recefîyêne. Peynîye de giran-giran çekuyî fek ra vejîyay:

- Lajê mi, şo kalikê xo ra pers bike. Ez nêşikîna to ra vajî. Se beno mi ra qet çîyê pers meke.

Mem hende şaş bîbî ke gonî leşa ey ra onçîyaybî. Nêzana ke se bikero. Cayê xo ra xil bî û şî çardaxe, leyê kalik û pîrika xo. Nîyada ke kalikê xo hem zimêlanê xo têwdano hem kî ebi vengode berz cinîya xo ser zirçeno:

- Gere ma heta peynîya na mence şêrîmê.

Memî xo eşt mîyanê qesî. Qayîtê çimanê ey kerd û pers kerd:

- Kalo, kam şono? Kata şono? Na şewe ra no çî hayleme yo?

Kalikî vengê xo kerd kê. Seke di-hîrê deqayî ra aver o nêzirçayo. A game de dejê dinya pêro çimanê kalikî de ameybî têare. Bi vengode nermek:

- Cîgerê mi ala ronîşe. Ma tenê qesey bikerîmê.

Memî qayîtê pîrika xo kerd. Aye sereyê xo girewtbî mîyanê destanê xo. Qet hayî

re dinya nêbîye. Mem duştê kalikê xo de nîşt ro. Yew hesirê çimê kalikî rastî ra rişîye giran-giran ameye û mîyanê zimbêlan de vînî bîye. Xeylê wext ra dima qesey fekê kalikî ra vejîyay.

- Cîgerê mi qeseyanê mi mebirne. Mi her çî hal kerd. Mal û gayî rotî. Ma ortê di-hîrê rojan de bar kenîme û şonîme sewbîna şaristan. Ma şonîme Estenbol. Leyê apê to. Tayê wext uca manenîmê. Dima Heq pîl o.

Çimê Memî rî de bîyî gird. Memî nêzana ke se bikero. Qet qewete leşa ey de nêmendîbî. Xo ke kerd arê bi vengode berminikî va:

- Qey?

- Cîgerê mi, se beno goş bide mi.

-Heya kalik, ez to goş dana.

-Ti kî zanana ke domananê ma çekî girewtê şîyê koyan. Vanê ma welatê xo xelesnemê. Heto yew ra kî esker fetilîno û vano ma kokê înan anîme.

-Eee, ma rê çî kalo?

-Di heştî naye ra aver esker ame û vat îta ra şêrê. Eke şima meşêrê şima û bananê şima pîya vêşnenîmê. Mi no semed ra her çî rot tena na qatire mende.

Memî nêzana ke se bikero. Cîgere xo, zerrîya xo, velikê xo û zereyê xo de çî esto ame, binê gula ey de bî gire. Tay mendîbî ke zereyê ey bêro teber. Qeseyanê kalikê xo dima Memî qet fekê xo ranêkerd. Tu kesî de qesey nêkerd. Sey merdimê serxoşî mîyanê dewe de fetilîya.

Kalik roja bînê şewdir rew wişt ra qatire berde û nêzdîye sûke de daye yew nase xo. Ebi bermayîş peyser ame keyê xo kerd arê. Dima pêro oncîyay cilanê xo. La a şewe hewn çimanê kesî nêkewt. Bêhewnîye ra çimê perunê gonî ra bîbî pir. Oncî kî şewdir rew wişt ra, pêro amade bî. Her kes zereyê xo de berma. Kes nêşikîyêne ke qayîte çimanê ê bînî bikero. Bade cû kalik veng fişt xo ra:

- De haydê teber bê. Rayîrê ma derg o.

Kalik, pîrike, Mem û maya Memî têde pîya bêveng bermayênê. Tu kesî ra veng nêvejîyêne la çimanê înan ra hesirî sey laşerî rişîyênê hard. Kalikî qet nêwaştêne la ber giran-giran kerd ra. Pêrone lingê xo, xo de kaş kerdênê. Di-hîrê gamî eştîbî ke qatire coyîn de dîye. Qatire pêşewe remaybî ameybî û coyîn de ê pawitêne. Memî bi vengode xemgînî kî kalikê xo ra vat:

-Ma nika se kenîme kalik?

Kalikî çîyê nêvat. Kesî rê belî nêkerd. La boyna hesrî kerdênê war. Bineyke vinet dima vengode bêtam fişt ra xo:

- Heta leyê rayîrê asfaltî bêrîmê. Bivaze şo zere ra kindir bîya. Aye bicê bîya.

Mem vaşt şî zere û xo xo de vat "Werrekna ez reyna mejevî teber." Çimê xo nat û botê keyeyî de fetilnay, kindir dî. La qet nêwaştêne ke ey bicêro û şêro. Tengîyade pile kewtîbî zereyê ey û o girewtîbî binê linganê xo de givişnayêne kerdêne puç. Mîyanê porê Memî ra sey nukar areq vejîyêne. Çare û alişkanê ey ra amêne war. Lin-

ganê Memî qet nêwaştêne ke şêrê. Oncî kî hurendîya xo ra lewîya. Ame verê berfê ke pêro ey pawenê. Qet qewete çaqanê ey de çin bîye, bi zor sey merdimê nêweşî ci ra veng bî teber.

-Mi kindir ard.

Têde pîya kewtî rayîr. Tewr vernî de kalik bî, ey hefsarê qatire pêgirewtîbî û one-têne. Qatire dima pîrike û maya Memî bî. Mem kî peyê înan de bî. Tenê peyser mendîbî.

Vayode honik mîyanê velg û vaşî de, gilê dar û berû de fetilîyêne. Ge-ge rîyê înan liştêne û vîyardêne ra, şîyêne. Vayî ra dima sey zele-mele, sey jîvayîş yew veng mendêne. Memî hen zanêne ke dar û ber, velg û vaş, koyî pêro pîya bermenê û vanê "Me-şêrê. Ma teyna cameverdê. Ma bi şîma rindek îmê." Yew hesira girde çimê Memî ra ginaye hard ro.

Mîyanê pêrunê de tewr zaf qatire mesude bîye. A leyê wayîranê xo de bîye. Piştî ser o kî bar çin bî. Ge-ge goşê xo kerdêne tîk nat û bota nîyadayêne, ge-ge bîyêne qewt, vaşo ke dormeyê rayîrî de bîyo derg, werdêne. Peyê kalikî de dimê xo şanêne ra û rayîr şîyêne. Her çî ra bêxebere bîye. Xeyalanê aye de xirabîye qet çin bîye.

Raywanîya înan di saetî ontîbî. Peynîye de ameybî raryîre asfaltî. Arebeyî ê pawitêne. Mîyanê înan û rayîrê asfaltî de Çemê Muzirî herekîyêne. Arebe boverê pirdî de bî. Kalikî xo çarna qayîtê koyan kerd dima kindir waşt. Kindir girewt kerd hefsarê qatire û linga pirdî ra girê da. Awirê xo çarnay ê bînan ser û vat:

- Qatire îta caverdîmê. Peyê nê girdî de dewe esta. Belka yew ci rê dejenê û wayîr vejîno. Heta o wext a îta çerena û awa xo şîmena. Kindirê xo derg o. Çîyê nêbeno.

Qeseyê kalikî sey kardî ruhê perune de dirbetî kerdî ra. Leşa înan de qet tanî nê-mende. Koyî bî alçax, va vînetîbî. Seke rîyê hardî de yew pele nêlewîyêne. Awa Muzirî nêherekîyêne. Qatire şîbî qayîtê awa Muzirî kerdêne. Seke xo nika erzena awe wina qayît kerdêne.

Yew helî înan ser de perra ra şî û nîşt linga pirdî ro. Memî peyê xo çarnaybî înan hurdî-hurdî bermayêne. Maya ey çîte rind ontîbî xo ser, bin de qet nêasêne. Merdimî fehm nêkerdêne ke a çî fikirîyêna. Pîrike înan ra dûrî de nîştîbî ro. Cayê xo ra xil bîye, her di destê xo berdî yaxeyê xo pêgirewt. Rîyê xo çarna asmên û derdin-derdin lorna. Merdimî fehm nêkerdêne ke minete kena yan kî bermena. Vengê pîrike her çî kerd vila. Her çî vengê aye de ameybî zon. Her çî dormeyê aye de fetilîyêne, çerexîyêne.

- Heqo ma to rê se kerd?

To çayê ma rê nîya kerd?

Gunaya mi çî bîye?

Na qatire to rê se kerd?

To çayê dina ma rijne?

Wiyî leme. Wiyî leme!...

Vengê kokime bîyêne derg û ginayêne awa çemî ro, velg û vaş ro. Bîyêne jîvayîş kewtêne zerrîya koyan fetilîyêne. Aye oncî yaxeyê xo pêgirewt û xo eşt hard. Mem vaşt û pîrika xo hard ra wurzne ra. Êdî wextê şîyayîşî ameybî. Arebeyî ê pawitêne. Perunê xo kaş kerdêne. Memî hem pîrika xo hem kî xo kaş kerdêne. Peynîye de pêrunê xo eşt arebe. Dinya êdî rijîyaybî. Înan ra gore dinya çin bîye. Leşa înan puyaybî û bîbî sey dara puçe.

Arebeyî hereket kerd. Saetê-di saetî şî, êdî tarî her ca girewtîbî ra xo ver. Xo ver de ke nîyada şewlê lambaya arebeyî aseyêne. Yew kî dûrî ra dûrî şewlê lambayan aseyêne. Kes ne hayî re xo bî ne kî hayî re dormeyê xo bî. Koyî, dewî, şaristanî, dereyî vîyardî ra. Xeylê wext ra dima perunê xo yew keye de dî. Çunke pêro pêşaş bî. Cinîya birayî ber kerd ra û selam da yewbîn. Kewtî zere û her yew cayê de nîşt ro. Veyve duştê vistewreyê xo de nîşte ro û vat:

- Şima xeyr ameyê. Metersê. Çîyê nêbeno. Nê rojî kî vîyarenê ra.

Pêro sey merdeyan bî. Hende ke şîkîyay serêyê xo şanit ra. Veyve nîyada ke ê qesey nêkenê dom kerd:

- Ez şima rê areyî amade bîkerî. Şima areyîya xo bîkerê dima rakewê.

Kalikî vat:

- Veyva mi, ala telefonê şima kotî yo? Aqilê mi qatire de mend. Ez Hesên axayî rê telefon bikerî ala a nêçara mi se bîye?

Veyve sey veyvekanê dewe şerminike nêbîye. Vistewreyê xo de qesey kerdêne. Bi vengode zelal vat:

- Pîyê mi telefon ha yo. Rake, pers bike. Meraq de memane.

Kalikî cêbê xo ra kaxide vete û Memî ra vat:

Mem wişt ra telefon girewt destê xo. Kalikê xo ra kaxide girewte û numre çarne. Dima telefon da kalikê xo. Kalikî gula xo kerde pak û vat:

- Aloo, cîgera mi. Ala pîyê xo de. Ma bixeyr. Halê ma hal nîyo. Şima çitur ê? Bira ez to ra çîyê wazena. Ma qatira xo linga pirdê dewa ma ra girê da. Ti be Heq kena ala şo nîyade û xebere ma de.

Numreyê telefonê keyeyî da Hesên axayî, dima telefon cada. Nîyada ke pêro dormeyê sifreyî de ey pawenê. Kalik ame heto yew de nîşt ro. Çimê tu kesî de werdene çin bîye. Veyve tenê pereyê hurdî vetî û derga Memî kerdî:

- Na kuçe ra şo bover uca yew beqal esto. Di nanan bicê bê. Dîqat bike

Mem qet xo de nêbî, lastîkê xo kerdî pay û pêşaş-pêşaş vejîya teber. Tîje hîna newe vejîyaybî. Teber tenê honik bî. Mem ameybî mîyanê kuçeyî la hayî re xo nêbî. Yew arebeyî kuwa ey ra. Memî hewa de hîrê teqlayî eştî dima gina kemeranê kuçeyî ro. Mîyanê gonî de mend.

Zingayîş ke hesna şarê keyeyî xil bî xo eşt balkone. Mem qet nas nêbîyêne. Mîyanê gonî de bîbî vindî. Pêrunê Mem pantolonan ra nas kerd. Zereyê keyeyî de zelemele bîye berz. Her yew gina yew ca ro. Çimanê perunê lêl kerdêne û seke tewranîye

ê girewtîbî. Kes nêşikîyênê bilewîyo. Hen sey makîne bêelektrîke hurendîya xo de mendîbî. Qet nêgureyêne, çunke fîşa înan ontîbî.

Mem merdîbî û di-hîrê kesan rojnameyê eştêne leşa ey ser. La ê hurendîya xo de cemedîyaybî. No semed ra kes hurendîya xo ra nêlewîyêne.

Jîvayîşo henên pîrike ra vejîya ke teber de zeze-mele bîye gird. Ciranî pêro vejîyay kuçe. Ambulans ame. Êdî her çî kewtîbî têmeyan. Polîşî ameybî. Kam se keno qet belî nêbîyêne. Memuran cendekê Memî kerd ambulans û berd morg. Şarê keyeyî key şîbî teber? Cendek key rayîr ra da we? Ê key peyser amey keye? Kes ferq de nêbî ke bîbî çend saetî? Ê kî sey Memî merdîbî. Tena helm girewtênê. Wext vîyardîbî ra bîbî peyê perojî. Vengê telefonî zereyê salone de vila bî. Veyve telefon ra nêzdî bîye. Qeweta xo ya peyîne ra destê xo kerd derg û telefon girewt:

- Aloo! Ya ez veyva înan a. Vaze vengê to rind yeno. Rengê veyve şî telefon dest ra gina war ro. Seke astîkî leşa aye de çîn bî. Hen xo verda ro. Çimanê aye de şewl nêmendîbî. Oncî kî înan ser nîyada û vat:

- Qatire.

- Cîgera mi qatire rê se bîyo?

- Qatire... Qatire no şewdir ve.. ve... vergan werda.

No qesê veyveke ra dima pîrike qayîtê mêrdeyê xo kerd dima porê xo kaş kerd, yaxeyê xo çêr kerd.

-To dî? Ma remayîme ameyîmê se bî? Tornê mi şî. Qatire vergan werde. Merg kî ma dima ame. Ma çayê ginayîmê nê rayîran ro. Dewa ma de kamî rê kî se bîyêne ma rê kî o bîyêne. Cendekê tornê xo bicêrîmê şêrîmê dewa xo. Wa hardê xo de bim-rîmê.

Tenê vinete. Seke çîyê geyrena wina qayîtê dormeyê xo kerd. Yaxeyê aye çêrbî-yaye bî. Memîkê aye asêne. La a hayî re xo nêbîye. Oncî zirçe:

- Heqo ma to rê se kerd? To na tengîye qey arde ma ser? Wîyyî! Le me... Hawarr! Hawarr!...

Aye yew het ra oncî porê xo kaş kerdêne. Sereyê xo da dês ro û bayilmîş bîye. Şîwarê aye ginêne dêsan ro, dêsî rijnayênê. Kewtêne ra vayî ver rîyê hardî de axme bîyêne. Vergê yabanî, heşê birrî vengê aye hesna. Tena merdimîye hawarê pîrike nêhesna. Çunke merdimîye kerr bîye. Sêne de zerrî çine bîye.

Tewr peynîye de zirçayîşê aye mend dinya de.

- Wîyy Heqo ma to rê se kerd?

ÇIKUTÎ

| Yaşar BALUKEN |

Merdimo ke qayîl o nat û wet ra ci rê çîyêk bêro û ey ra zî çîyêk nêşoro ra vanî “çikut”. Merdimê winayîni tim mîyanê cematî de estî. Çew zî qayîl niyo nê merdiman de embaztî bikero. Xora Homa zî merdimanê winayînan ra hes nêkeno.

Qaydeyo ke vanî Turan zî wina yew merdim o. Vanî, hesabê xo de zaf tîfîz o. Zaf destpişte yo.

Turan wendegeh de malimî keno. Wendekaran rê cuya dinya musneno. Embazê ey, xuy û xesletê ey zanî û bi ayhewa pa muamele kenî. Pê yarîyan kenî. Zaf qîymet ci nêdanî.

Wendegeh yew bînaya gird a. Gelek zî wendekarê xo estî. Wendegeh de benateyê dersan ra vanî “tenefus”. Yanî hewaguretiş. Hîşê wendekaran ders ra beno lêl. No rid ra tenefus danî û wendekarî vejênî teber. Wendekarî hewa genî ke wa hîş bêro sereyê înan. O tewir zî malimî hîna hîşê înan lêl bikirî.

Nê tenefusan de malimî zî yenî odaya maliman. Bineyke arisiyênî. Yewbînan de yarîyan kenî ke hewna şêrî derse û hewna hîşê qijan înan sere ra vejî.

Rojêk ez şîya odaya maliman, ništa ro. Bineyke arisiyaya. Embazanê mi newe dest pê qîseyan kerdbî. Qantîn ra çay nêamebî. Malimî zî pabeyê çay bî. Vinertî, vînerî... Çay nêama. Qalkerdiş ra fekê maliman bibî zuwa. Seba qantîn de çay werdiş a yew-di tenî şî qato cêrîn. Tay zî binra nêamebî odaya maliman. Hîrê-çar tenî tena mendî oda de. Turan zî semedê yarî nêkerdişê embazan û fikirîyayîşê înan bedelnayîş û pereyî xo zî xerc nêkerdiş a werişt pay û bilingan şîyayîş a pîta va:

- De hadê bêrîn ma şîrîn qantîn. Ez eşkena hîrê tenan rê çay îkram bikerî.

Vat û da piri şî qantîn. Embazê ke hê uca de, pêro mat mendî. Hem mat mendî ke Turan vano bêrîn ez çay dana şîma hem zî vatişê ey dima pîta şîyayîş a.

Senî ke Turan oda ra vejîya teber, embazî weriştî we û yewbînan ra va:

- De hadê ma şîrî. Turan ho çay dano ma. No firsend wa nêremo.

Hîrê tenî weriştî. Ez mujilê makîna fotoqopî bibîya. Înan mi ra zî va, bê, ma şîrî qantîn. Turan ho çay dano heme wendegehî. La mi va, nê, gureyê mi est o. Şîma şêrîn.

Embazan va, liya meker! Biewnî, Turan ho çay dano! Ti hinî wina çaya nê merdimî nêşkenî biwerî. La mi va, şîma şêrîn.

Wina bihuyayiş şî qato cêrîn û kam zî ame nînan ver xo ya guret û berdî.

Tenefuso bîn, ma hewna ameyî odaya maliman. Turan hama nêamebi. Embazan keyf kerdênî. Vatînê, ma şî qantîn, ma qantînkari ra va, Yunus, çay bide ma. Turan çay dano pêro wendegehî.

Embazan bi "haha"yan wina qisey kerde:

- Ma şeş tenî şîyî cêr. Senî ke Turanî ma dî, çimî sere ra perrayî. Reng eşt. Texmîn nêkerdîn ehende tenî yenî. Odaya maliman de tena hîrê tenî bibî. Xo nata û bota eşt la hewêk kewtbi dame. Embazan eşt teşqele, va Yunus çay bide. Turan kewtbi dejê pereyan. Fikirîya, fikirîya û nişka va, "Mi vatbi ez hîrê tenan rê çay dana. Şima şeş ten î. Ez heqê hîrê tenan tena dana. Mi rê lazim nîyo. Ez heqê hîrê tenan dana." La pere nêkerd. Embazan pêrine pîya va, "Eyb o lîya! Ti nêşarmîyenî wina kenî. Pêro pîya yew çay a. Ti camêrd yew merdim î. Û qala ey birna. Ma çaya xo zî werdi.

Vanî û huyenî. Embazanê mi ra Mehemed bi yew peşmirîyayîşo tahl a ewnîya mi ra û va:

- To hinî zana ez qey kuwena kışta nê merdimî. Mishef biperanê tirkan a panc qurîşî nêkeno. Naye heq keno. To çî rey dîyo dezayê to neheqî kerdo çewî rê. No heq keno heq!

Bineyke vinert û va:

- Lîya de ça verd. Ez û ti ma şîyer yew çay biwer.

Ma pîya şî qantîn. Yunusî uca de wendekaran rê çî-mî rotinî. Ma va:

- Yunus dê ma rê çay bîyare.

Yunusî çaya ma arde. O dem de qey qerîya xo ardişî ya mi va:

- Yunus biewnî! Heqê nê çayan ti Turanî ra genî.

Û ma huyayî.

Yunus zî ancî sey embazê mi Mehemedî yew peşmirîyayîşo tahl mot mi û va:

- Lîya qet mepers mamostayê mi. Badê çay werdişê embazan, ame mi ra va, "Bi-ewnî Yunus! Ti tena hîrê hebin çayan mi rê nusenî. Ez peranê ê bînan nêdana." Mi zî va, "Mamostayê mi, ez nê çayan kamî rê binusî? Willahî mi hinî to rê nuştî!" Û mi qebl nêkerd.

Badê nê qalan a huyayîşî mi zî tadîya tahlî. Ez poşman bîya ke mi wina vat. Cuwa pey zî mi xo bi xo va, wa xo rê weş bo wa xo rê biciwîyo.

Naye ra pey çend rojî vîyertî. Badê taştî ez û Mehemed ma şinî hetê qantînî, mi va:

- Mehemed! De bê ez yew çikolata bidî to.

Ma şî zere. Çend hebî embazî pey de ronîşte bî. Mecbur ez persaya, mi va:

- Şima çew çikolata wenî? Ez îkramê şima bikerî.

Yewî va:

- Ez nêwena.

Ê bînî va:

- Willay ti bîgerî ez yew wena.

Ê bînî ra ez hewî ewnîyaya û bipersî ke ti zî wenî, ti nêvanî o Turan o. Ez persaya. Gulalekê çimî ey bîyî a, bîyî gird. Ho peşmirîyeno û nêşkeno qerar bido. Eceb vajo ez wena, ê bînî nêvanî se. Ez hewna persaya:

- Ti wenî?

Seke ti ey ra bipersî ke ma nê merdim bidaleqî yan ney, o tewir giran yew pers a. Destê xo yo raşt kerd berz. Ti vanî qey ho çir kay keno û destpêkerdişê kayî bi dest ronayîşê ey dest pê keno. Va:

- E. De ez zî yewî biwerî.

No dem de ez ewnîyaya rîyê ey ra. Ti vanî qey tucaro yahudî yo û muşterîyeko zengîn û xeşîm ameyo û sey qanzî ho muşterîyê xo ruçikneno. Ez şîya terekî ver û mi çend hebî çikoladayî ardî. Embazan rê kerdî vila. Ma pîya werdî. No dem de çimê mi ginayî rîyê Mehemedî ro. Rîyê xo kerdo tîrş, muruzin-muruzin çayê xo fir keno. Turanî zî çikoladayê xo werdinî... Bikeyfa va:

- A roja ke ez çikolata û şit biwerî (Xora nê mudeyan de wendegehanê verînan (ilk-okul) de semedê wendekaran şit bêperan yeno vilakerdiş) ez nêşkena cayê xo de vinderî. Ez wina bena enerjîk. Şan de maç de înzallah ez hol kay kena.

Mi zî xo zere de va, "La-law ez zana ti qey cayê xo de nêvindenî. To qanz dî û hey ruçiknenî. O rid ra..." Cuwa pey ez fikirîyaya mi va, "Lîya caverdi. Bîlasebeb nêvanî her her o. Ti palona zerrîne zî ser ra nî, her ancî her o. La ez deymîş nêbîya û mi va:

- To şito belaş dîyo û ser de zî çikolata wenî xora ti cayê xo de nêvindenî.

Cuwa pey ez ewnîyaya embazanê bînan ra û mi va:

- Mudirî ra vajîn wa şit medo nê merdimî. Biewnîn cuwa pey maç de dano linganê ma ra û ma hemin keno leng. Ci rê hol nîyo.

Ma heme huyayî. Ez nêzana, ferq kerd ma hê vanî se yan ney. La zîl da piri. Wextê derse ame. Werîşt şî dersa xo. Şîyayîşê ey dima, ma zî çayê xo leze-leze werde û ma werîştî. Verê berê sinife de embazê mi Mehemed cigirîya mi ra û vat:

- Ti qey nê merdimanê winayînan rê çî genî? Heq nêkenê!

Mi va:

- Ez se kerî. Zerrîya mi şîyê çikolata. Ez biwerî û ê zî biewnî mi ra, nêbeno. Qey xatirê embazan a mi ey rê zî guret.

Û mi dewam kerd:

- Wa xo rê weş bo wa xo rê biciwîyo!

Hewte vîyert.. Odaya maliman de qantînkari çay arde. Ma hîrê tenan çay gurete. Şeker eşt de. Turanî veng da qantînkari. Va:

- Nê çayan mi rê binuse.

Ma mat mendî. Ti vanî ecêb fehîm kerd yan ney?

EŞQ GÊJ O

| Bedriye TOPAÇ |

Yew mence bî ke ameybî na taxe. Xeletîya xo ya pile ra remaybî. Êdî waştêne ke xo rê berê yew cuya newîye rakero. Xo rê yew keyeyo qij erînaybî. Dikanê ke çîyo kan roşenê, înan ra tena ihtîyacîyê xo girewtîbî. Sixletîye ra hen ke qefelîyaybî ke çîyê zêdeyî ruhê aye kerdêne teng. Zereyê keyeyî kî sey zereyê aye tip û tal asayêne.

Yew fabrikaya kincan de xo rê kar dîbî. Her roje serê şewdirî keyeyê xo ra vejî-yêne û şîyêne karê xo. Şewê aye kî keye de vîyardênê ra. Heme rojê aye sey yew-bînî bî. Taxe de kî her çî eynî tam û reng de aseyêne. Tena yew çî reng dayêne na taxa qije û nê kuçeyî. O kî yew gêj bî. Roja ke a ameybî nê kuçeyî, ey bi awiranê xo dîqetê aye antîbî. Belfî bî ke aye kî dîqetê ey antîbî. No semed ra bî ke ey her şewdir û şan rayîrê Asmîne pawitêne. A ke şewdir şîyêne kar yan kî şan de kar ra agê-rayêne sey yew pawitoxî kewtêne aye dima heta ke a şîyêne keyeyê xo, aye dima nêvişîyêne. Aye ke berê keyeyê xo kerdêne ra bi vongode weş aye ra vatêne “Şewa to xeyr bo vila nê şaristanî.” Dima bêveng uca ra kewtêne dûrî.

Verê, Asmîne hem ey ra hem kî nê eleqeyê eyê temaşeyî ra zaf tersayêne la dima a kî musaye nê embazê bêaqilî û nê eleqeyê temaşeyî. No mewzû bîbî sey yew ayînî û her roje dom kerdêne. O kî eleqeyê ey kî bêzerar bî. Şarê taxe heme o nas kerdêne û ey ra hes kerdêne. Merdim ke rind qayîtê ey kerd, nêzanayêne ke gêj yan kî biaqil o. Leşa ey û kincê serê ey her wext pakî bî. Kesî fehm nêkerdêne ke xo û kincanê xo kotî de şuweno. Cuya ey kî sey yew efsaneyî bîye. Her kesî seba ey tewir bi tewir çî vetêne. Tayînê vatêne “Keyeyê ey zaf dewlemend bîyo la ey her çî caverdayo û xo dayo wendene. Kitaban aqil sereyê ey ra girewto, o kerdo gêj.” Tayînê kî vatêne “O dewrê o. Sirê ey estê. O zıwanê heywanan zano. Qarişê ey mebê!” Ge-ge domanî dormeyê ey de girewtêne û ey de lex kerdêne û vatêne “Welî zaf delî.” Duştê nê lexan de ey vileyê xo kerdêne çewt û xo ra qet yew veng nêvetêne. Oncî kî domanan de peşmerîyêne û înan ra zaf hes kerdêne. Ê wextan de Asmîne zaf waştêne ke domanan ra yew çî vajo la dima fek ci ra veradayêne.

A roje kî Asmîne hemeyê roje xebetîyabî. Karê xo ke qedênabî seba ke şêro ke-

yeyê xo otobuse pawitênê. La nêzana ke kotî ra ameya, yew lemате ginaye rîyê aye ro. Tesîrê lemате ra ginaye erd ro. O wext rîyê wayîrê lemате dî. No mêrdeyê aye bî. Oncî rêça aye dîbî. Rîyê ey hêrs ra sey çilqa gonî bî. Fek ra boya reqî vaydîyêne. Bi huyayîşêko tinazin vat:

- Mi to ra nêvat ti şîrê kotî ez to vînena. Xelasa to destê mi ra çin a. Ney rind mezgê xo de ca bike!

Asmîne hêrs ra zirçaye:

- Êdî bes o. Mi ra dûrî vinde. Ma her çi qedêna. Ti mi ra çi wazena?

Hîna ke qeseyê aye tamam nêbî, mêrdeyê aye yewna lemате da rîyê aye ro. Kulme ey ameye pîrnika aye ro û pîrnika aye ra gonî verdîya de. Asmîne rind zanêne ke destê ey ra remayîş çin o. Oncî kî bi hêvîye kesê ke der û dormeyê înan de ênê û şonê înan ra ardim waşt. La tu kes eleqedar nêbîyêne. Înan tena qayît kerdêne.

Mêrdeyê aye tewr zaf dayêne rîyê aye ro. Aye kî bi destanê xo sereyê xo sevek-nayêne. La oncî kî duştê ey de bêqewete bîye û nêşikîyêne xo ver de bido. Lew û pîrnikan ra gonî verdîyêne de. Heta ke qefelîya da aye ro. Tenê ke vinet bêçika xo hawa de şane ra û vat:

- Cayê to yan leyê min o yan kî goristan o. Wexto ke qesey kerdêne zîwanê ey sey zîwanê marî zereyê fekî de hereket kerdêne. Û yew vengo temaşe zî kewtêne mîyanê çekuyanê ey. Vengê xo bineyke kerd nermek û vat:

- Ez bawer kena ke to na rey ez rind fehm kerda!

Nîyada ke aye ra yew veng nêvejîno tayê milqî kerdî û yewna paskule da piro. Êdî hêrsê xo şikîyabî û karê xo kî qedênabî. Sêreyê xo kerd pak û seke yew çi nêbîyo wina uca ra kewt dûrî. Qet xo dima kî qayît nêkerdêne. Asmîne tayê wext bêhêş erd de jîvaye. Dima binê awiranê merdîman de xo kerd arê û otobuse ke ameye, bi zor nişte ro otobuse. Rîyê aye sewbîna yew şekl girewtîbî. Heta ke otobuse kewte taxe, janê ganê xo goş da. Janê zerrîya xo ya girde...

Otobuse ra ke ameye war, Welî oncî bi awiranê xorînan a pawitêne. Gama ke halê aye dî, rîyê ey vurîya ra. Asmîne de hal nêmendîbî. Bi zor otobuse ra ameye war û binê awiranê şarê taxe de hêdî-hêdî hetê keyeyê xo ser kewte rayîr. Lingê xo, xo de kaş kerdêne. Welî, verê bi şaşî cayê xo ra qet nêlewîya. Sereyê xo nata-bota şana ra. Dima seke mewzû fehm kerdo, wina bi vaştîş kewt aye dima:

- Vinde ala. Seba xatîrê Welî vinde.

Vengê ey ra Asmîne tersaye. Nê wextanê peyênan de vengê heme camêrdan a kerdêne tedîrgîne. Ewro kî tesîrê kuwayîşî ra no tersê aye hezar rey zêdîyabî. Gamê xo kerdî hîra. La qewete aye de nêmendîbî ke gamanê eyê hîrayan ra biremo. Welî desin de resa aye. Destê aye çîp pêgirewt û rîyê aye çarna bi xo. Destê aye mîyanê destanê ey ê esmeran de sey vewre sipî aseyêne. Qayîtê zereyê çîmanê aye kerd. Rîyê aye kuwayîş ra bîbî belek-belek. Û dormeyê çîmanê aye bîbî kewe. Welî çîmê xo yê girdî deha kerdî gird û vat:

- Kamcîn ruhsîyayî to rê wina kerd? Ala Welî ra vaje.

Asmîne tersayêne. Hem kî zaf tersayêne. Heta nika hende nêzdîye yew gêjî nê-bîbî. Neke destan pêbigero. Sêneyê aye zerrîya aye rê teng ameyêne. Awiranê ey kî, seke a girewtîbî hepsê xo. Aye waştêne ke bi lez uca ra biremo û qet qayîtê peyê xo nêkero. La yew çiyê qewetînî destê aye zeleqnaybî destanê ey ra. Nêşikîyêne ke destanê xo bixelesno. Pencera yan ra, balkonan ra şarê taxe qayîtê înan kerdêne û binê lewan ra pê înan huyayêne. Asmîne bi qeweta xo ya peyîne vat:

- Destê mi raverde. Ez xo rê şêrî. Pê mi lex kenê.

- Wa lex bikerê. Ê heme gêj ê. Ez Welî ya. Ti kî vila nê şaristanî ya.

Asmîne bi vengode bermenikî va:

- Vile mirena Welî. Lutfen mi raverde ez şêrî.

Vengê ayê berminikî Welî ser de tesîr kerd. Destê xo hêdî-hêdî kerd sist û musade da destanê aye. Ey awirê xo qet yewna çî ser nêçarnayêne. Seke o kuçe de tena Asmîne û o estê, wina rehet bî. Asmîne peyê xo çarna û ey ra kewte ra dûrî. Welî aye dima zirça:

- Şo vila nê şaristanî, şo birînanê xo weş bike. Heme rayîrî şonê Olî la no rayîr şono zerrîya Welî. Ti memire. Vilî memirê. Wa dejê to yê Welî bê. Wa hesirê çimanê mi dermanê birînanê to bê. Ez emşo kî seba to bermena.

Asmîne şerm û tersan ver qet nêşikîyêne ke qayîtê dormeyê xo bikero. Ber lez kerd ra û kewte zere. Paştîya xo daye ber û peyê berî de bi saetan bermaye. Dedî-qodî ra zaf tersayêne. La aye rind zanîtêne ke êdî ginaybî serê ziwane şarê taxe ro.

Raşt ke êdî şarê taxe seke sewbîna mesêla çin a winî qalê aye û Welî kerdêne. Heme fekan de nameyê aye gêrayêne. Senî yew cinîke mêrdeyê xo ra remena û yena mîyanê hende şarî de sey camêrdan tena nişena ro? Senî gêjê taxe kuweno aye dima? Ê senî bêedebe musade kena ke destanê aye pêbigêro? Şarê taxe hem nê persî yewbînan ra pers kerdêne hem kî cewabê nê persan dayêne. Na cinîke muheqeq bênamuse bîya. Mêrdeyê yew cinîke her roje pirodo kî cayê cinî leyê mêrdeyê xo bî. Ney, ney! Na cinîke muheqeq gêj a. Eke gêje nêbo, qayîtê yew gêjî kena?

Bî çend rojî ke qet teber nêvejîyêne. Yew çî ke lazim bî, beqalî rê telefon kerdêne û waştêne. Yew het ra dejê ganê xo yew het ra kî dirbeta zerrîya aye a werdêne û qedênayêne. Aye bi xo, xo rê na xirabîye kerdîbî û no merdim girewtîbî cuya xo. Nika nêzanayêne ke xirabîya mêrdeyê xo ra xo senî bisevekno. Perdeyê xo kî qet ranê-kerdêne. Şewî û şewdirê aye kewtîbî têmîyan. Êdî mecbur bîye ke na taxe ra kî bar bikero. Çunke mêrdeye aye cayê karê aye dîbî. Ê aye zanayêne ke nêzdî de cayê keyeyê aye kî museno û qet rehetîye aye nêdano.

Asmîne cila xo ra wişte ra û şîye verê pencera. Pencera kerde ra. Şewe bîye û şîlîye varayêne. Şîlîye seke mijdanîya wisarî dana wina bi şabîyayîş varayêne. Êdî boya wisarî kewtîbî sêneyê herre û betonî nêşikîyêne na boye binimnê. Boya wisarî mîyanê betonan ra resayêne pîrnika merdimî. Merdim bi aye xo vînî kerdêne û bîyêne

gêj. Kuçe de her çî sey mîrdiman hewnê xorînî de bî. Tarîya şewe şewlê lambayanê kuçeyî de kewtîbî tîmîyan û reqêşiyêne. Mîyanê na tarîfîya temaşîye de yew sûretî desin de awirê aye antî xo ser. Verê bawer nêkerd. Çimê xo cadayî û reyna kerdî ra. Ney, yew xeletîye çin bîye. Welî bi leşa xo ya barîye û derge ra mîyanê tarîya şewe de binê şilîye de vinetîbî qayîtê penceraya aye kerdêne. Zerrîya Asmîne ciz kerde. Xo bi xo vat "Çi heyf. Na dinya de tena yew gêj mi meraq keno. Gelo çend rojî yê ke uca der o?" Dima pê destê xo îşaret kerd û vat: "Bê."

Welî qayîtê nat û dotê xo kerd. Nîyada ke kes çin o, bawer kerd ke a ey ra vana,

herinda xo ra lewîya. Asmîne onci destê xo şana ra. Welî bi vaştîş kuçe ra vîyard ra û hetê berê aye ser ame. Asmîne lambaya oda vîste ta û ber kerd ra. Welî duştê aye de sey yew domanî vileyê xo kerdîbî çewt. Sere ra heta cêr mîyanê awe de mendîbî. Belî bî ke zaf cemedîyabî. Destê ey recefîyayêne. Asmîne vat:

- Welî ti qey binê şilîye de vindena? Şilîya wisarî merdimî kena nêweş.

Dima xeletîya xo ferq kerde û persê xo ra şermayîye. Xo bi xo vat "Gelo yê mi kî pers o? Seke sewbîna çareyê xo esto?" Welî fehm kerd ke mezgê aye ra çi vîyareno vat:

- Keyê Welî kuçe yo. Welî gêj o. Eşq zî sey Welî gêj o. Welî şilîye de dejê eşqê gêjî anceno.

Asmîne nêzanayêne ke se vajo. Tena ber akerde verda û kewte zereyê keyeyî. Welî sereyê xo kerd derg û aye dima qayîtê zereyî kerd. Mîyan ra yew oda aseyanê. Zereyê na oda qije de çî-mî zaf tay bî. Û heme kanî bî. Koltuxan ca-ca rengê xo vînî kerdîbî, sey çîyanê bînan ruhê na oda kerdenê tamam. Serê koltuxan de rojname û kovarî estbî. Her halê înan ra bellî bî ke ê kî êdî bi wendene bîbî kan. Orteyê oda de yew sehpa tik û tena vinetîbî. Serê aye de kî qelemî û pelî axme bîyaye bî. Duştê berî de yew refê kitaban vînete bî. Kitabî seke erdlerze bîyo wina tîmîyek asayêne. Çimê Welî ke ginayî bi kitaban ro peşmerîya û sereyê xo kinit. Asmîne ke peyser ameye, destê xo de yew peskira neqesnayîye ardîbî. Qet qayîtê rîyê ey nêkerd. Tena peskire derga ey kerde û va:

- Ti cemedîyaya. Bicê. Sereyê xo zuwa bike.

Welî verê qayîtê erdî kerd, dima sereyê xo dard we, binê awiranê ayê şaşmendeyan de destê xo hêdî-hêdî kerd derg û destê aye pêgirewt. Hetê xo ser kaş kerde. Alışkê înan tay mendîbî ke yewbîn ro ginê. Asmîne helmê eyê germinî rîyê xo de hîs kerdêne. La nêşikîyêne ke yew çî vajo yan kî yew çî bikero. Welî bi vengode germin vat:

- Mi ra meterse. Ez to ra peskire nêwazena vila nê şaristanî. Yew peskire nêşikîna mi laşeranê na zerrî ra bisevekno.

Vengê ey kî sey leşa ey recefîyêne, bi şerm zereyê keyî îşaret kerd û vat:

- Ez, eke a zerrîya to ya rindeke ra êno, to ra tena yew kitab wazena.

Asmîne destê xo destanê ey ra xelesna. Û ferq kerd ke a kî sey ey lerzena. Bi-neyke ey ra kewte dûrî û bi zor peşmerîye:

- Temam. Ez to rê yew kitab ana. La peskire kî bicê sereyê xo ziwa bike.

Welî peskire aye ra girewte û berde rîyê xo de fetilnaye, dima serê zerrîya xo de kerde pistanê xo. Awirê xo onci çarnayî aye. Awiranê ey ra boya eşqî ameyêne. Zereyê aye de seke yew çî vişîyayo. Asmîne nêzanayêne ke se bikero. Vengê xo lerza. Bi zor vat:

- Ez şêrî to rê kitab bîyarî.

Lez peyê xo tada bi ey. Awiranê eyê xorînan ra xeleşîyaybî êdî. Seke duştê ey de

viran a, wina şerm ginaybî zereyê aye ro. Alişkê aye bîbî sûr. La aye hîs kerdêne ke awirê ey hîna aye ser de yê. Gama ke şîye oda verê refê kitabana de vinete, tayê wext vengo ke sêneyê xo ra êno, goş da. Zerrîya aye de yew hîsode temaşe çikîyayêne. Xo bi xo vat "Se bîyo bi to? O yew gêj o." Yew kitab girewt û peyser ameye leyê ey. Kitab derga ey kerd. Destê aye hîna lerzayêne. Welî qayîtê destanê aye kerd. Badê cû kitab girewt û seke yew vile boye keno, wina boye kerd.

- Boya vilan pa êna. Boya destanê to. To ra aver na taxe de eşq çin bî. Eşq to de ame na taxe.

Asmîne bi heyecanode temaşe peşmerîye. Mezgê aye kewtîbî têmîyan. A vista de yew hetê aye şîyayîşê Welî waştêne, yew hetê aye kî waştêne ke heta peynîye o bi awiranê temaşîyan duşte aye de vîndero. Seba ke tena nê hîsan ra bixeleşîyo vat:

- Êdî binê şilîye de mevînde. Xo hît meke.

Bineyke vinete. Çimê xo ey ra remnayî û bi vengode şenik dom kerd:

- Yew kî êdî mi mepawe. Ez meşte na taxe ra bar kena.

Çimê Welî desinde seke hewranê sîyayîyan ra bî pir. Awirê ey vurîyayî. Hêrs û xemgînîye ginayî vengê ey ro.

- Ti şona kotî? Vînde. Ez yew kezv a, ginaya deryayê to ro. Mi bêhelm meverde. Vengê mi, mi rê xerîb meke. Ti ke şîrê ez tal manena. Verê Welîyo gêj şêro. Vila...

Vengê ey lerza. Çekuyê peyînî mîyanê lewanê ey ra bîzor rişîyayî. Çekuyê ey mîyanê vengê şilîye û vayî de vîndî bî. Leşa ey a derga seke yew vaşo huşk verê vayî de manena wina lerzaye. Pê destanê xo dês pêgirewt. Waşt ke ey ra qewete bicêro. Nêşikîya ke sewbîna çiyê vajo. Awirê ey a vîsta de seke tip û tal mendîbî. Peyê xo çarna, çend gamî ke şî bîneyke vinet. Dima hêdî-hêdî aye ra kewt dûrî. Asmîne kî ber de tip û tal mendîbî. Heta nika tu kes seba şîyayîşanê aye xemgîn nêbîbî. Bi rastîye a kî heta nika seba şîyayîşanê tu kesî hende nêdejaybî. Hêvîya gêjê taxe şikîyaybî. Welî şîyêne û Asmîne ferq nêkerdêne kî ey de şîyêne.

A şewe cilî aye rê bî sey kerra. Halê ey o peyîn verê çîmanê aye ra nêşîyêne. "Ti şona kotî? Vînde. Verê Welîyo gêj şêro." Qey wina vatbî? Qey seba ey sêneyê aye hende dejayêne? Gelo no tenya yew dejayîş bî? Qey mîyanê hende dejan de tena vengê Welî gineyêne dêsanê oda ro? Tamê nê hîsê nenasî qey hende rîndek bî? Gelo no mûnkîn bî? Eşq rîyê erdî de mîyanê hende bîaqilan de amebî û kewtîbî sêneyê yew gêjî? Yan kî duştê hende tenyayîye de eşq kî êdî bîbî gêj? Heta şewdir nê persan de çerexîye. Asmîne goş da zerrîya xo. Û dima qerarê xo da. Taxe ra ke bar kerd, Welî kî xo reyde berdêne. Tîja wisarî ke şarîstanî ser de şewlê xo yo veren da, wişte ra û lez xo eşt kuçe. Erd hîna şilîya şanî ra hît bî. Şilîye seke qilêrê zimîstanî yew şewe de kerdîbî pak û peyê xo de kî boya wisarî verdaybî. Der û dormê wina weş bereqîyêne.

Kuçe na saete de merdimê ke şonê karê xo înan ra pîrr bî. Esnefan dikanê xo kerdêne ra. Her çengê ra yewna veng ameyêne. La çîmanê aye tu çî nêdîyêne. Cayo ke Welî her roje aye paweno qayîtê ucayî kerd. Uca bî la heyret ewro hewn de mendîbî. Asmîne peşmerîye û bi vengode weş vat "Êêê! Pawitoxê şewanê mi êdî qefelî-yayo. Hewn de maneno."

Welî her wext o çeng de vinetêne. Ey xo rê uca sey yew keyeyî hesîbnayêne. Ey ra gore cuye yew kay bî. Heme merdimî kî kaybaz bî. Sewbîna kesan ke qalê keyanê xo kerdêne ey vatêne "Keyeyê şîma hepisê şîma bîaqilan o." Tayê rojname û yew kî batanîye xo rê eştêne erdî ser û înan ser o kewtêne ra. Asmîne bi gamanê hîrayan şîye nêzdîyê ey. Bi huyayîş va:

- Hey! Tembelê taxe. Rawirze.

Nîyada ke ey ra veng nêvejîno vengê xo bineyke kerd berz:

- Tembel! De rawirze. Ez ameya. Ala goş bide mi ez to ra se vana?

Welî ra reyna veng nêvejîya. Asmîne bîneyke vinete. Dima xo kerd çewt, destê xo kerd derg û o nata-bota şana ra. Harmeyê Welî şanarayîşê aye ra binê batanîye ra xiz bî. Ey mîyanê destê xo de yew kitab yew kî peskire pêt pêgirewtîbî. Seke gonî damaranê aye de cedemîye. Oncî kî bawer nêkerd û bêçikê xo bi ters rîyê ey de fetilnayî. Leşa ey bîbî sip û serdine. Taxe ser o şîwarê vila şaristanî bî berz. Aye na rey şîwareyê xo seba eşqî vatêne.

QERTEDARÎ

yow, didi, hîrê, çar
çend desî, çend vîstî
çend sedî, çend hezarî
berûyî pêro bibê darî
darî heme bibê qertedarî
dormeyê baxçeyê Sitarî

Sitarê XELAN

TORZÊN

| Huseyîn KARAKAŞ |

O yêmê Koyê Çewreso de tumî, kasî, dereyî û dorme pêro rut û repal o. Kere û herra gewre pêser o qat be qat ê. Wusarî kenger û kinkor, payîzî goneyî û dimegayî... Sewbîna teba nêaseno û nêvînîyeno. Hema cêr, binê dereyanê xorîyan de ca-ca darê gozêra, tuyera û vîyalêra çole de sey waha ginenê ra çimo.

Na mintîqa fealîyetê gerîlayan rê qet cayêde rind nêbî. Muxurbe ke ame war, gerîlayî kewtêne binê pêşê şewa tarî, na dewe to rê a dewe mi rê, fetelînê ha fetelînê. Labelê eke rojhelat de lêle ame we û mîyan pira bî zelal, xof kewtêne ra pay! Nêzanê kata şêrê û se bikerê... Bover a, serê Tumê Akîreke de qereqolî sey vereyê versan ca girewto. Heme ca sey tase çimo ver der o. Naverê Çewreso de rîyê hardî ra lulike bilewîyo bover a vînenê. Xo wedardayene rê piçkê qilaşê kemere çin o. Gerîlayî zî germê perojî de mîyî çito ke sîya daran de benê top, ê zî musaybî bişîyêne zereyê dereyan de kewtêne binê daro û hen vinetêne.

Labelê ê vinderê zî dewijî nêvindenê! Pêro zanê grûba gerîlayan kotî ya, zereyê kamcî dereyî de û binê kamcî daran der ê. Saete ra yew çîyê kenê mana û xafil de yenê şonê. Eke amey zî endî heqa yewbîn de gerreyî gerreyan dima gindir kerdêne. O vano no be nameyê dewlete gure keno, no vano o.

Ver û peynî çin a. Pêro rika yewbîn der ê. Hesteyanê yewbîn bikoçê mird nêbenê. Wazenê ke pêrodayena der û cîranan de gerîlayî çuye destê xo kerê. Yewbîn bidejnê û yewbîn kiştene der ê.

Gerîlayo xuya dewijan rind zanênê. Zafêrî gerreyê îno qet gos nêkunê pa. Ge-ge zî hurmîn hetan rê ceza birnênê û çîyê xo yo kê m ebe îno dêne tedarik kerdene.

Labelê no tim nîya nêbîne! Ge-ge zî dewijan tey cîrananê xo dest gerreyî zaf kerdêne zêde. Keso ke gerreyê xo yeno kerdene, o se keno, çî kar vînenê, kamcî wext kata sono, kamî de niseno ro û vazeno ra... Yew be yew çinîtêne we, kerdêne rêz, resnênê gerîlayo.

Gerîlayî çixa fêlxiravîye ra dûr vîndenê vindê, dewijan ge-ge tayê çî ornag dêne ke sik ginêne zere ro. O çax tedbîrê xo kerdêne zêde, destebera xo çiqas ke ame, ha wo gerreyê xo beno, heqa ey de îstîxbarat dênê arê. Xo wa gore eke xêlê çî ard pêser zî şîyêne o kes leteyê şewe de sanêne çekan ver, dardêne we, berdêne ko. Ko

de zî endî se beno, çî yeno î kesî ser, heq zano...

Muxtarê Dewa Sure Hemed Alî parên a na het da-des rojan de rey kincê xo yê pakî girewtêne pira, vecîyêne şîyêne qeza û leteyê şewe de serxoş amêne.

Halê Hemed Alî qet nêşîyêne xoşê dewijan. Zaf teno didan qirisnêne û zere de mar û milawûn reqesîne. Bin ra bin rike de bîyay. Ci ra xuye kerdêne û xo mavên de dizdîya-dizdîya nîya qal kerdêne:

- No Hem nî kincanê paka çira saeta ra yew cêno pira şono sûke? Rey zî tim serxoş o! Nêzo pera kotî ra vêneno?...

Ha yê rika Hemed Alî der ê, cewabê nê perso zereyê înan de sey kermeyê dirbete têde xilxilînê. Çi esto ke îfîmadê xo yewbîn rê çin bî. Fek wekerdene û bi vengo berz qîsey kerdene ra tersêne. Demê tepîya tersî tenê şîyay xo ra. O çax yewî veng fişt ra xo va:

- A roj nêzan kamî xo çiman ra dîyo, Hem kewto qereqol, çend saetî tepîya serxoş veycîyayo...

Tayê surijî verên a na het gonîya Hemed Alî bisimê mird nêbîne. Nînan ra Xidirê Îmamî û Rizayê Bertî xo mabên de o mor kerd:

- No ocaxkoro qinedaye eslê ke ewk o... Êlî û ezbeta nînan verîn a bêbext a. Kalkê nî 38 de nêbî mîlîs nêkewt ra leşkeranê Yezîdî ver...

- Hela wusarî Berzo be qolê xo bêro, ez gilo ra ey vînen, va Rizayî.

Berzo, gerîlayê ke par amê o dîyar de fealîyet kenê, namê fermandarê a grûbe bî. Xidir be Rizayî eke xo mavên de no nîya qîsey kerd, endî çim verda reyîr û bêsebir gerîlayî pîyay.

Gerîlayî eynî sey leglegan şewa Newroze veycîyay amey zere de rî de kewtî binê daranê gozêro. Îno qet hema game nêest be dewan ke, dewijan dûr ra boya înan girawte û leteyê royî de Xidir be Rizayî tay nan û toraq kerd turik ginay rayîrê Derê Gozêran.

Hurmîna heyecan de bîy. Xo be xo boyne fikirînê ke hedîsa Hemed Alî çito îfade bikerê û gerreyê ey Berzoyî ra çito bikerê.

* * *

Na grûba gerîlayan a parine nêbî. Yewkek ra teber ê bîn pêro vurîyaybî. Fermandar zî Kato bî.

Nobedarê grûbe Rizayî be Xidirî ra ta o dûr ra dîyay. Dûrbîne çarna ra ser, ferq kerd ke dewij ê. Desin de bêçîke na ro mandalê têlsizî, xebere day Katoyî:

- Heval di dewijî na yê ma het ser yenê.

Kato zî gina telaşe ro. Çivke nêzana se bikero. Bado kaleka xo de Dewrêş dî û cêra ra ci va:

- Ti par zî na mintîqa de bîya. Hela ravuze nîyade. Nobedar vano di dewijî na yê ma het ser yenê. Kam ê, çik ê...

Dewrêş vaşt ra. Eke sîya daran ra veycîya, rîserkî hard de bî ra derg û giran-giran xo simotna over, tene bî berz, rest serê topikî. Heto ke dewijî yenê eke venîya dûr-bîna xo berd çimanê xo ver derga-derg nîyada. Xidir be Rizayî desin de nas kerdî. Peyser xo simotna ama sîya daran û fermandarî ra va:

- Heya heya, dewij ê. Na nêzdî de Dewa Sure esta, a dewe ra yê. Ma de nas û dost ê. Dest de turik esto. Dêmake ginay po ma aman, ma rê nan anê.

Dewrêşî nê nîya vat şî o dot nîşt ro. Zereyê Katoyî tene bî rehet. Bêçike na ro mandalê têlsizî nobedarî ra va:

- Temam heval, dewijî destê ma yê, va bêrê.

Naye ra tepîya gerîlayê ke nobedarê mitbaxe yê, ferman da îno ke serva meymana çay ser nerê.

Nobedaranê mitbaxe pira adiro bêduman kerd we, çaydane da ra ser ke, meymanî restî binê gozêran. Gerîlayî pêro vera îno vastî ra pay, yewbîn xêr û xatir kerd. Çimê Rizayî be Xidirî Berzoyî fetelînê. Eke o nêdî xo be xo bîyay pozxin, va belka gino ci şehîd kewto.

Hurmînan ebe vengode keleberbî yew fek ra pers kerd:

- Nê bira Berzo kotî yo? Yoxre..., va, peynîya qîsey nêarde û qîseyê sey murîya xoge gulîya hurmînan de bîye gire.

- Berzo, va Katoyî. Çivke bêvengîye ra tepîya pers kerd, va, kamcî Berzo?

Rizayî be Xidirî şaş kewt û xerîb-xerîb rîyê yewbîn de nîyada.

A deqa Dewrêş gina po û xafil de ama ziwan û persê dewijan ey cewab kerde:

- Berzo emser îta nîyo. O nika mintiqayêde bîne der o. Şima rê zaf silamê xo bî. Nafa fermandarê ma no heval o, va Kato nîşan da.

Dewrêş ke nîya ame ziwan, meymanan newe o ferq kerd û hurmîna şa bîyay. Xo hetê ey ser çarna û Rizay sey çikayene va:

- Torzênîn ez qeda ti îtar a!

Dewrêş huya û tene şermonik gerîlayanê bîno de nîyada. Î pêro bêveng bîyay.

Torzênîn, mavênê dewijan de leqema Dewrêşî bî. O vecîyaybî be ko nêvecîyaybî, xo rê yew torzêno nacix dîyaybî û sey şeşadirî estvî ra verê palasqeyê xo, tim xo ser a fetelnêne. Dara lapikêre ra dimode rindek zî sanaybî ci û dimî ser o zî na misra nuştîbî: "Lew nana pelga gula ro..." Ey torzênê xo ra zaf hez kerdêne. Eke adir wekero, koylîyê xo ebe ey kerdêne hurdî. O bîn zî cayo ke gerîlayan kamp girewt, ey desin de torzênê xo vetêne, rind pak velg kerdêne war û xo rê cayê rakewtene virastêne. Sewbîna zî eke sebrê xo bî teng, torzên sey gilazinge pêgirewtêne û xo rê darik tastêne.

Dewijan Dewrêş nî nacixî çî sevete ra xo ser a fetelneno, nêzanêne. Înan xo be xo guman kerdêne ke o ebe nî nacixî dismenan kiseno û pê mordeman keno hurdî. Pêro nî fikrî de bîyay. Na rî ra zî ey ra hez û xofa xo bîyay be têmîyan ra.

Xidir be Riza ya tenê Dewrêş de qîsey kerd û dima cor de heta cêr Katoyî ser a

çim fetelnay. Labelê qet gonîya xo pênegirîyaye û çimê xo nêniştî pa. Kato ci rê vi-coyê domanek osa. Ne lese ne dest û pay, ne herdîse û zimbêlî... Çeka ey ey ra girs vênîne. Rey zî kirdasî yo...

Rizayî xo be xo va "Ko de sewbîna kes nêmendî nînan no domaneko kose xo rê kerdo fermandar! Kerge zîrç bikero zîrçê kerge de xeneqîno. Tirk ke bizano ferman-darê nînan no yo, bi hewes vazeno ra yeno nînan pêrîne saneno xo ver dano arê beno. Fermandarê xo qe nê no torzênîn..."

Meymanan de heyecan meyecan nêmend. Hurmîna ginay be posmanîye ro. Bê-zerî turikê nanî na ro û ronîştî.

Katoyî qisa kerde we, bi formê fermandarî sergiran-sergiran der û dorme de çî esto çî çin o, tay persî pers kerdî û dima zî xelkî rê propagandaya partî kerde.

Meymanî bêveng û murx tîrş bîyay. Katoyî propaganda kerdêne, înan zî repîya xo zere de "K...ê to de partîya to bo" vatêne û yewêna nêvatêne. Katoyî ke çîyê pers kerd, cewabê xo bêtam û kilmek bîyay. Nasê xo Dewrêş tenya bî. Çend dolimî waşt ke ey de qisey kerê. Labelê o zî torzênîn morzênîn bî. Nêtoray...

Çaya gerîlayan a sey şerbetî virazîya ama. Meymanan bêzerî û ebe zor bardaxê simit û vostî ra xatir wast.

* * *

Zereyê Katoyî qet rehet nêbî. Halê Xidir û Rizayî ra sik kewt. Desin de grûbe da arê, cemat viraşt. Persa xo ya en verênê "Nê dewijî kotî ra çito heşîyay pê, ma naca ra yîme" bî. A didine zî "Çira, çî sevet ra amay leyê ma?"

Gerîlayan hergu yewî çîyê vat. Taynê va "Meverdîm şêrê. Seveta tedbîr pêcîm heta şan leyê ma de bimanê." Tayê bînan zî eyam tenêna kerd mij û duman, ters û xofî sey pukeleke fiştî ra pey va "Pêcîm, dest û paya girê bidîm û tehqîqat bikîm. Yan zî tehqîqat ra waxt çin o. Heta ê şonê dişmenî anê ma ser, ma îno bikişîm!"

Pêrine ra pey Dewrêşî nîya va:

- Gos nanê ro mi, hedîsa mekerê girs. Ez şarê na mintîqa rind nas ken. Par xo wa gore heval Berzoyî de bîyay be dost ya, çito ke hîs kerd ma ameyîm, vost ameyê bî-vînerê. Kam çî zaneno çî gerreyê xo estê. Dî ke Berzo îta nîyo, nafa zî ginay şaşî û poşmanîye ro. Nî dîyar de dewijê ke dişmenî bîyarê ma ser ez bawer ken çin ê. Qet ters û telaşe mekerê têra. Ez Dewrêş o, naca zî hardê dewrêşan o.

Dewrêşî ke nê nîya vatî, eyam tene bî nerm. Labelê Katoyî ancîya zî ferman-darîya xo de qisey kerdêne, xêlê fermanî varnay û tay nobedarê bîn vetî, seveknayene kerde pêt. Muxurbe çito ke ama war zî grûbî her di çîyê xo dayî arê sere şana Çew-reso.

* * *

Mabên ra da-vîst rojî vêrdî ra. Gerîlayî çend dolimî kewtî dewan û veyçîyay. De-wijan pira-pira grûbî nas kerdî û gonîya xo pê girîye. Kam ke kotî firsend dî, yewbîn gere kerdêne hurdî-hurdî varnay. Gerreyî zîyadêr muxtar Hemed Alî ser o bîyay kom.

Xêlê dewijan fek û vateyê xo kerdvî yew ke Hemed Alî bi namê dewlete kar keno.

Tesîrê Dewrêşî ra fermandarê grûbe no gerreyê xêlê waxt est peyê gosa. Labelê bado xo be xo fikir kerd ke nîya kenrdene bandora partî rê zera o û guvenê dewijan bi partî şikîno... Grûbe xo zere de qerar girewt ke Hemed Alî bîarê bîancê binê perso û qeza de kam de çi karê xo beno tehqîqat kerê. Wezîfeyê dewe ra ardena Hemed Alî zî da Dewrêşî.

Keyeyê Hemed Alî kenarê dewe de zereyê baxçeyî de keyeyode rindek bî. Dewrêş verî coyî zaf rey şîyaybî o keye ameybî. Nafa zî wezîfeyê ser o çar gerîlayî xo de girewtbîyay raşt şîyay Sure. Peşewe reşt verê keyberî. Kutikanê Hemed Alî boya çek û barutî girewtbî, sey cinawiranê çimsûran. Hen zêde lawêne û hen lûk xişê gerîlayan kerdêne ke Dewrêşî ra ver î bînî tersay û çekê xo çarnay ra kutikan ser. Kutikî her ke şî bîyay har.

- Hen mekerê! Kutikî çekan ra xuye kenê.

Dewrêşî hevalanê xo ra nîya va û bi girmike zinge-zing fişt ra ber. O yêm ra vengê hermete ame:

- Kam o?

- Ma yîme, ma yîme. Hevalî. Va Dewrêşî.

Aye de çila vese. Koza berî "xirt" ancîya û ber postî ser bî ya. Rostîya zereyî sana teber. Hermete ke ber de bî cenîya muxtarî bî. Aye be Dewrêşî yewbîn nas kerdênê. Bi vengode xofin va:

- Torzênîn, pîyê mi. Der û dorme virkîya leşkeran a... Şima xo şaş kerdol! Nika po gêne erzenê ma ser, kok ro ma anê.

- Çi leşker o najnî najnî!... Teba cayê leşker çin o. Şima binê banî de xo be xo hewnan vînenê.

Dewrêşî bi vengode şîrîn nîya va û o be hevalanê xo nobedarê teber a verda şîyay zere.

Cinîke sey heyleme kerd têra. Na ser o keyneka azebe veycîyay amay o yêmê oda ra. Kursî ordî û gerîlayî çardaxe ver de niştî ro. Tenê hal û xatir pers kerdene ra tepîya:

- Najnî, Ap Hemed kotî yo, va Dewrêşî.

- M ana saete kotî beno ba-bawo, lerzeno ha wo binê mirtelî de.

- Nêsikîno ravozo? Tenê karê ma tey esto.

Keynekan ra yewe xafil de va:

- Ça meşikîyo? Hende zî nê...

Maye murxî kerd tirs, çimî ardî ro rîyê keyneke û dima ancî pede va:

- Şo waya xo de dest cike, tenê nan hazir bikerê bîyarê!

Keynekî hurmîna desin de çiman ver a bîy vîndî. Çend deqayî tepîya muxtarî o yêm de vengê xo kerd berz û xanima xo ra pers kerd:

- Erê na leteyê şewe de ê kam ê?

Cinîke hona cewab nêdaybî ke Dewrêşî qisa fek ra girewte, va:

- Ap Hemed ez o, Dewrêş. Pêhesîyo ke to lerzeno, ez û hevalî ameyîm dîyarîya to. Canweşîye bo!

Veng û vaj birîya. Cinîke vosta ra şî o yêmê oda. Çend deqayî tepîya ber çirra û Hemed Alî oda ra veycîya ama. Kincê cile ser a bîyay. Çimê xo ke gina ra Dewrêşî bi vengode çort va:

- Ero torzênîn ti hona wes a?

Dewrêş binê zimbêlan ra huya:

- Çira weş mebî, serê koyan a mi rê se beno?

- Ma ez çi zanen bi-biko. Televîzyonê nî kutiko her roj vîşt-vîşt, hîris-hîris kisteyê sima kenê hewadîs.

- Ti îno de çi sêr kena. Bi vatişê înan bo rîyê hardî ya yew kurd nêmendêne.

Nîya to rê qisey kerdene bîya ra derg şîye. O mabên de keynekan sifre ard na ro. Gerîlayî nekelîyay ver, werd, xo kerd mird.

Waxtê rawiştene Dewrêşî va:

- Ap Hemed tene karê ma to de esto. Urze kincanê xo pira bicê, da-vîşt deqayî ma de bê.

Ey ke nîya va, zereyê banî de zele-mele bî têra. Cinîke be keyneko kerd zirçe-zirçe. Kutikan zî teber a vengê xo kerd berz. Rîyê Hemed Alî bîyaybî sey kîrecî. Boyna xo rê xo "Sima amey nanê xo werd, biterkenê şêrê! Çi karê şima mi de beno?" vatêne û yewêna nêvat.

Dewrêşî nameyê yew dewade dûre da:

- Ma raya a dewe nêzanenîme. Ti heta nêzdîye dewe ma rê qlawiz be.

Cinîke çîka û vengê aye hard û asmên girewt xo ver.

- Hewww!... Nê nî çi weyne! Na leteyê şewe de no kokimo nêweş çi besey keno şima rê qilawizîye bikero. Ya Alî! Ya Xiziro kokim! Ya wayrê Çewreso! Ti derse...

Hemed Alî zirçayena cinîke ser a dewam kerd:

- Nêwes o, halê mi çin o. Nêwes mebî ancîya nêsikîn. Ray zî raya a andere ez çi zanen!

Dewrêş hêrs bî, brûy sanay pê:

- Çito nêzana! Ayv o. Nîno to vîr, çend dolimî mi be to bahsê a dewe kerd. Qet nêbo mevaje nêzan. Da-vîşt deqayî ma de bê, dûr ra bimusne. Ma vêrême some ti zî gêrena ya yena keyê xo. Ma ke bizanêne ti nîya kena, leteyê sewe de çira bêrîm nî keyeyî. Ma o endî xeletîye kerde amayîm. Na saete ra tepîya şîm cîranode bîn rehetsiz bikîm, nêbeno. Şima bi xo zî zanê...

Nî vateyan ra tepîya vengê hermetan birîya. Hemed Alî bêzerrî şî o yêm de kincê xo girewtî pira ama. Çuyê xo kerd xo dest û kewt ra gerîlayan ver veycîyay teber. Maye û keynekî pilosîyay yewbîn hen şemuge ser a mendî. Destê û payê hîrêmînan têde lertzêne. Î bîn pira kewtî bera dûr ke, cinîke vengê xo dard we, va:

- Torzênîn piyê mi! Boya wayrê to... Bextiyar be! Nêbo xirabîye bi mordemekan bikerê?

Vengê cinîke goşanê Dewrêşî de çilqîya û şewa tarî de bî vîndî şî.

Dewe ra çito ke veycîyay, gerîlayo ver çarna ra ko. Hemed Alî hedîsa hîs kerde û gina qerqele ro. Çend dolimî kerd ke agêro, hema o mabên de gerîlayan gilê çeke arde ro kaleke, bi kirdaskî va:

- Hişşş! Bêveng be!

Çokê Hemed Alî şikîyay. Xo zere de vengay wayrê xo da...

* * *

Grûbe desta sodirî amay resay nuxtaya Derê Gozêre. Desin de ebe la destê Hemed Alî pey de pêt girêday û berd o dot binê yew dare de da ronîştîş, yew zî nobedar sana ver. Fermandar Kato bi leze vost verê Dewrêşî va:

- Ti reyîr ra ama qefelîyaya, ferq der o, labelê mao ke seveknayena xo bicê bî leze so serê pulê belekî de meterîs bicê mevinde, hona lêlê nêkewta cayê xo rese.

O ke nîya vajîya, dîn û îman Dewrêşî ra kewt dûrî. Kerd ke vajo hende rind zanena ça ti bi xo nêveyjîna serê pulî. Labelê nêva. Qet fekê xo nêkerd we. Hêrsû ver kerdêne ke torzênê xo bicêro herme û doşanê xo war kero. Hevalê xo ê manga day arê, canê xo est ra didananê xo ver û ginay reyîrê Pulê Belekî...

Pulo Belek, o dorme de tumo en berz bî. Qereqol, dewî, reyîrî û dûr ra dûr qeza... uca ra der û dorme hîra-hîra venîne. Labelê serê pulî cayo ke merdim vîndero o ca nêbî! Nîkile ra heta bin rut û keçel. Pîçkê vas zî pa çin o. Yan her wext vayo cemed vaydîno yan zî binê tîja sûre de merdim sey nâna serê sacî pocîno û pelexîno... Hen o dîyar ra zereyê meterîsî de sodir ra heta şan bêhereket, bê nan û bê awe... Dewrêş se bikero, çî wele xo ro kero... Fermandar pîçke domanek bo zî ferman nacixî ra tuj o...

Dewrêş be mangaya xo serê pulî ya roje vîyarna kerd şan. Tîjî pira dêmîyay be pê ê koyan û sîye dinya girewte xo ver ke meterîs ra veycîyay û serê pulî ra amay war.

Çito ke rest binê gozêran nan û awe fetelîyay. Gerîlayan, kamî ke çî ama dest est xo fek, labelê qet vêsaniya kesî nêsikî. Dewrêşî nobedarê mitbaxe ra werdê manga pers kerd. Nobedarî va:

- Sodir ra nat kesî teba nêwerdo. Ma pêro veşanîme. Çend hevî şîyay erzax bî-yarê hona nêamê.

Dewrêşî kerd ke vajo ma ti çira nobedarê mitbaxe ya, labelê fekê xo nêkerd we, nêva. Hêrso ver didanê xo têde qirçay. Bota bî rast. Îndî muxurbe amaybî war. Gina ra çiman ke Hemed Alî ha wo o dot binê kasî de hard kineno. Sodir ra nat çêfê xo hen remaybî ke Hemed Alî kerdvî xo vîr ra. Çira çî sevete ra uca hard kineno, hay re ci nêbî. Şî tene hetê serenîya ey de veracêr nişt ro. Xo ser a dest est ra lîzgeyê gozêre, ci ra çivkê şikit û torzênê xo palasqeyê xo ra vet, sey kardî pêgirewt, giran-giran tole ser ra taşt. Ge-ge zî xo ver de Hemed Alî de nîyada û rey-di rey ebe vengode şîrîn:

- Senên a Ap Hemed? va.

Çi esto ke halê Hemed Alî qet hal nêbî. Teqete ro ci birîyaybî. Çend rey sereyê xo tene kerd berz xofin-xofin Dewrêş û nacixê destê ey de sey madaxê binê kardî nîyada. Fek û gulîya xo bîyaybî zip û ziwa. Qet nîşkîne fekê xo wekero çekuyê vajo. O muxurbe de zî vênîne ke dest û payê xo sey leya verê vayî recefînê.

Dewrêşî reyna va:

- Ap Hemed! Nê no çik o, ti xezna fetelîna? Çira ucay hen kinena?

Gerîlayo ke nobedarê serê Hemed Alî yo xafil de va:

- Heval ey de qisey meke! Partî qerar dayo, tey qisey kerdene yasax o.

Sey buliskanê serê Çewreso mezgê Dewrêşî de bulisk est. Serê zerrî de çîyê bî gude û gire. Bi vengode huşk:

- De bota so... Yasax o... K..ê herî yasax o! Ma tirkan ra zî vîyarna.

Nîya va, xilê serê xo bî û şî leyê femandarî. Çito ke rast leye, pers kerd:

- Heval şima be muxtar se kerd? Çira hen uca hard kineno?

Kato binê zimbêlan ra huya û va:

- Tehqîqatê ey tamam o. Vatişê dewijan ca de nîyo. O tena weno, simeno, fetelîno, ê zî kewtê rike tey sere ancenê. Ma rê gerre kerdene zî a rî ra yo. Şodir verdeme ra şêro keyeyê xo. Labelê madem ke ma heta naca ardo, tenê terso ci dîme. Mi ci ra vat, "Partî kistisê to rê qerar girewto. So mezela xo bikine şan de hevalo torzênîn bêro to kişeno. O nika hen zano, xo rê mezele kineno.

Katoyî ke nî nîya vat, Dewrêş ver de bî sey qalibê cemedî. Tersê çimanê Hemed Alî xo zere de hîs kerd. Zereyê xo kewt werê û qurtikade xo ya tirse ame we. Kerd ke çîyê vajo nîşkîya. Torzenê xo dest ra simotîya, gina hard ro...

* * *

A roje ra tepîya kesî torzênê Dewrêşî Dewrêşî dest de nêdî. Çike a şewe hevalanê xo ra pêrine ra dizdîya herd kinit û torzênê xo kerd binê hardî. Labelê leqema xo pa mende: Torzênin...

27.05.2012

Hepixaneyê Tîpê E

Çankiri

ROJA KE MI VÎR RA NÊŞÎNA; 15.07.1994

| Mela Eyub QIZILAXACÎ |

Yewe şewe, dora pesî yê cîrananê ma bî. Çewê înan çin bi, ez şîya pesî ver. A şewe tersêko ecêb zerrîya mi de estbi. Serê sibayî ra ez ameya keye. Mi hîna çay nêwerda, veyva ma ameye va, eskerêko zaf ecêb ameyo dewe. Veng da muxtarî, muxtar şî verê înan. Ame va, esker vano wa camêrdê dewe pêro biyerê (bêrê) tîya. Ez o wext hîrês-serrî bîya. Ma pêro kom bîy şîy.

Eskerî va, înanê koyî dewêka Çewlîgî ra hîrê kênayî berdê, gere şima bikewê ma ver, ma şinê birr de înan gêrenê. Muxtarê ma zî va, wa dewijî nêyerê (nêrê), ez û warezayê xo û no dewij, ma şima de yenê. No dewij vatibi, birayê mi nîşan dabi. Muxtar, warezayê ey û birayê mi ra şîy.

Birayê mi newe eskerî ra amebi. Babîyê mi zî hepis de bi. O zeman eyam zaf xirabe bi. Wexto ke eskerî hîrê dewijê ma kerdî xo ver berdî, ma xo bi xo va; ekserî qesta ê dayî xo ver, beno kişeno. Ma zaf tersayêne. Xora vengê sîlehan zî ameyêne.

Tam o are, mînbûsêk ameye verê ma de vinderte. Ber akêrd û ma ra persayî: "Kênayê ma hê ça de?" Ma tira va, kênayê şima kamî berdê, şîrê înan ra bipersê. Ma kênayê şima ne berdê ne zî zanenê kamî berdê. Binêk qisayê ma û qisayê înan têver ra şîy; înan da ra şîy.

Bi hela şanî. Ma pêro kewtê têzere, vanê, hela çî wext cenazaya dewijanê ma cor de anê. Melayî wextê êreyî ezan wend. Ma şîy camî. Ma hîna serê nimajî ra bîy, vengê eskerî teber ra ame. Ma senî ke camî ra vejîyayî, înan ma berdî yew mehla de kom kerdî.

Wexto ke ma hîna camî de benê, birayê mi û ê dewijê ma xeber şawenê vanê, wa gencî xo wedarê. Ma zî nêzanenê, xebera ma pê çin a. Ma rêz kerdî, nasnameyê ma kom kerdî; kerdî zereyê cemseyan û da ra şîy. Cinî, dadîyê ma pêro hê bermenê. Zaf rojêka çetine bî.

Senî ma dewe ra kewtî teber, persayî va, kamî korucîyan ra xeber dayo. Ma va, ma nêzanenê. Seke ma va ma nêzanenê û çewî teba nêva, hinî da ma ro! Mabênê dewa ma û rayîrê asfaltî vîst û panc kîlometre yo. Hetanî serê asfaltî o qayde da ma ro û pê ma heqeret kerd ke ma de hal nêmend. Ma zî înad kerdo, qisey nêkenê!

Tesilîya înan ma ra kewte, ma ardî Çewlîg de eştî nezaretxane. Her cayê ma ma-

sayo. Ma ewnîyenê yewbînan ra, huyenê. Birayê mi va, belka ma benê emnîyet; me-
tersê, jêhatî vindê; heyan eşkenê wa bidê şima ro la buxtanan mekerê xo mil. O wext
emnîyet de îşkenceyo giran estbi.

Wexto ke ma wina qîsey kenê, ber abi, va: "Toparlanin!" Ma werîştî we; ma girewtî
berdî yewna ca. Ma ewnîyayî tira; pîlê korucuyan û birayê xo ameyo, gerreyê xo te-
pîya (peyser) girewto. Xetaya nê mêrikan çin a, nînan raverdê, va. Yew uzbaşî uca
de bi, ey zî va; wa yew-di rojî tîya de bê, ma qariş nêkenê.

Yew dewijê ma estbi, keyeyê xo Îstanbul de bi. Emrê xo de a sere amebi dewe.
O zî girewtibi eştibi hucra. Ma korîdorê ey zî paspas kerdêne. Ma şîy verê hucraya
ey, va; bivaje ez nimaj kena, wa to bîyarê cayê ma. Ey zî o qayde kerd û ame. Fay-
deyê nimajî çiqas zaf o! va.

Ma des rojî nezaretxane de mendî. Wexto ke ma veradayî, ma ameyî çarşu. Mux-
tarê dewa ma zî uca de bi. Yew otobuse girewte, ma niştî ci. Zereyê otobuse de mux-
tarî va; dewa ma kerde veng. Wexto ke o qayde va, ma pêro vindertî, ewnîyayî rîyê
yewbînan ra. Çimê ma bîy pirê hesiran, berme pêşgalê qirrika mi bi. Ez qey xo vajî,
hetanî a roje ez dinya ra weş bîya; la a roje bîya kul û derd, zerrîya mi ra nêvejîyena.

Birayê mi kîştî mi de bi. Mi va: Keko keyeyê ma ho ça de, ma nika şinê ça?

Çew dewe de çin bi. Xora babîyê mi hepis de bi. Dadîya mi tena bî. Nêweş bî. Qey
ma zî nika meraq kerdêne. Ez qijkek bîya. O semed ra dadîya mi mi ra zaf hes ker-
dêne.

Ma şîy a dewa ka keyeyê ma berdo ci. Ez ewnîyaya; dadîya mi şûmşîne de ronîşte
ya. Banêko rijîyayeyo wêran! Seke şûmşînera çimê dadîya mi û birazayanê mi gina

ma, hema pelî bestî û ver bi ma ameyî. O hal-hewalê dayîka mi, o pelbestişê xo, o bermayîşê xo caran mi vîr ra nêşino.

Dadîya mi hetêk ra dest berdo piştîya xo hetêk ra bermena. Wina verarde şî ma ra, seke ma çendayê serrî yo rîyê yewbînan nêvînayo.

Ma şûmşîne de ronîştî. Dewa ma nêbî, banê ma nêbî... Banêko kan. Siwax dêsan ra nêmendo. Seba ke ranêşo, çend estunî şanayê ver. Çimê mi pirê hesiran, ez dorûver ra ewnîyaya. Dayîka mi, dayîka min a delale zere wina rafîşnayo ke o bano wêran bîyo yewna ban.

Roja bîne, siba ra ez û dayîka xo, ma şîy dewa ma. Dewa ma ya wêrane! Ma semedê awdayîşê baxçeyî şîbî. Dinya verê çimanê mi de bî tarî. A dewa ma ya şêna awane bîbî wêran û îpela.

Dadîya mi şî ke baxçe awe dido; ez ver bi banê ma şîya. Verê banê ma bibi toz û tebox. Hurdîlet şîlî varabî. Cayê dalpayanê şîlî bellî yo. Nefesê mi bibi teng. Ez kîştâ banê ma de ronîştâ, bermaya. Seke verê gole adanê/akenê, o qayde çimanê mi ra hesirî şîyêne. Hebêk zerrîya mi bî rehet.

Ez şîya verê dadîya xo. Şan de ancî ma şîy a dewa ka ma keyeyê xo tede ca kerdo. Dewijê ma pêro uca de ca bîbî. Tayênan bananê kanan de tayênen axuran de keyeyê xo ca kerdo. Tayênan uca ra caverdabî şîbî Îstanbul. Binê ê banê wêranî de hewteyêk menda ez. Dima, hîrê-serrîya xo de verê xo de xurbetî, şîya Îstanbul ez.

“Her kes bi reng û vengê xo rindek o.”

www.zazaki.net

**keyepelê arşivkerdiş, seveknayîş û geşkerdişê
kirmanckî (kirdkî, zazakî, dimilkî) yo:
Xeberî, meqaleyî, hîkayeyî, şîrî, fiqrayî, sanikî,
fotografî, vîdeoyî...**

DAYÊ

Dayê, wayîrî rehme!
Sipîyê porê to neqşê darê dinya
Çiqirê alişkanê to aramê zerrîya
Awirê çimanê to vilakerdoxê hêvîya
Germê destanê to dermanê leşa

Dayê, wayîrî rehme!
Vengê to yo delal hezey vengê bilbilî
Vatişê to yo zelal hezey kilaman
Germinîya virarê to hezey behiştî
Boyê leşê to min rê bes a!

Dilo BARGIRAN

ŞEWÇILA

FORMÊ ABONE YÎYE

Seba 4 hûmaran 30 TL

Hesabê Dovîzî:

T.C. ZIRAAT BANKASI OFIS/DIYARBAKIR SUBESI
ROSAN LEZGIN OKCU

TCZBTR2A

HESAB: 57301917-5002 1150-OFİS / DIYARBAKIR

IBAN: TR 04 0001 0011 5057 3019 1750 02

Hesabê TL:

T.C. ZİRAAT BANKASI OFİS/DIYARBAKIR ŞUBESİ
ROŞAN LEZGİN OKÇU

TCZBTR2A

HESAB: 57301917-5001 1150-OFİS / DİYARBAKIR

IBAN: TR 31 0001 0011 5057 3019 1750 01

Lise Cd. 2. Sk. Adalet Apt. Kat: 1 No: 3 Yenişehir / Diyarbakır

Tel: 0 412 223 03 69

E-mail: rlezgin@hotmail.com / sewcila@hotmail.com

ŞEWÇILA